

وَنَزَلَ
بِنَ الْقَرْآنِ
مَاهُوْشَفَاءُ
وَرَجْمَةُ
لِلْمُؤْمِنِينَ لَا



ROOGHTIA
THE HEALTH



صحت برای
کافه ملت افغانستان
خط مشی وزارت صحت عامه
دولت اسلامی
افغانستان
است.

دعاي ادعاي دوزارت درسي سما

صحیت عالیہ

صحیت عالیہ عبارت است

از علم و هنر، جلوگیری از امراض،
بیود و ضع سلامت جسمی، روانی
و اجتماعی مردم بسیله
کوششها و مساعی دسته
جمعی اثرا دارد.



روغتیا

دعاي روغتیادوزارت
درې میاشتېنې خپونه

وَنَزَّلَهُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ
شِفَاعًا وَرَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

دوههه کنه د ۱۳۹۰ اکال دحمل، ثور، جوز امیاشت، د ۱۹۹۰ م کاله اپریل، می او جون میاشت

صفحة	فهرست مضمون	شماره
۱	مجالس اداري	۱
۲	ملاقات وزیریست علمه	۲
۳	توزيع تصدیق نامه	۳
۴	برنامه انتخاب خدمت آساسی مسی	۴
۵	سولیت خطیلت	۵
۱۵	د افغانستان د اسلامي دولت روغتیا یو ماستر پلان	۶
۱۷	طابت و خلاق	۷
۱۹	د روغتیا بنستین خند متونه	۸
۲۳	موجردیت حمل در داخل جغر	۹
۲۶	روغتیا یو لارښوونې	۱۰
۳۴	ایمان و مقاومت	۱۱
۳۶	د انتو بی و تیکو غلط استعمال	۱۲
۴۰	مشکل سیوبه	۱۳
۴۳	شقا غانه اشہید سید عبدالله	۱۴
۴۶	د هولو په ذریعه تداوی	۱۵
۴۸	د ماشومانو پامه مختلقی خوراکې	۱۶
۵۱	پدر (شعر)	۱۷
۵۲	حفظا لصحه از دیگاه اسلام	۱۸
۵۶	تشویش تیکه متراقب تارجیه حرارت	۱۹
۶۳	سنهک نامی ظیوری	۲۰
۶۵	شهرزاده	۲۱
۷۱	د ستگاه گواش و هشم غذا	۲۲
۷۳	د پیو او سبز و ځانګړی تیاوی	۲۳
۷۵	تسمم باشتغلاب ارسنیک	۲۴
۷۸	د حققت لور (شعر)	۲۵

موبنز د حَان لپاره چاه او جلال نه
غواړو، حکم زموبنز عقیده دا ده چې نیا
فایي ده،

موبنز د دې اصل په رنَا کښي چې "زما
لمونع، زما قرباني، زما زونداو زما مرک
لوازی د الله رب العلیین لپاره دی، او
هغه هېڅ شریک او ساری نه لري، او
زه مسلمان یم ». د الله تعالیٰ له رضانه
غیرېل هدف او مرام نه لرو او په همدغه
لاره کښي ایثار او سرېښند نه کوو.

پروفسور حضور صبغت الله "المجدد" د افغانستان اسلامي ولېئیں

مجلس اداری

تحت ریاست

محترم سید نادر «خرم» وزیر صحت عامه

مجلس اداری تحت ریاست محترم سید محمد نادر «خرم» وزیر صحت عامه در مقرآن وزارت دایر گردید.

درین مجلس علاوه ازروسانی دوایرو؛ ارگانهای وزارت صحت عامه محترم دوکتور نجیب الله مجددی معین اول وزارت صحت عامه و محترم دوکتور بارگزی معین دوم ان وزارت اشتراک داشتند. درین مجلس روی موضوعات مهم در روند فعالیت های ریاست های مختلف وزارت صحت عامه بحث و کفتگو بعمل آمد تا در تحقیق بخشیدن اهداف اساسی وزارت صحت عامه برای مودم مسلمان افغانستان که همانا، رفع نیازمندیهای صحی انها میباشد اقداماتی صورت گیرد که البته در زمینه پیشنهادات ذیل از طرف ریاست های این وزارت ارائه گردید:

- ۱ - پیشنهاد ریاست پلان و احصائیه در مورد هم آمنگ ساختن پلان و امور احصائیوی ریاست های وزارت صحت عامه.
- ۲ - پیشنهاد ریاست طب معالجوی در مورد کرایه و سفریه معلومینیکه جهت تداوی خارج از پاکستان اعزام میگردند.
- ۳ - پیشنهاد ریاست نارمس در مورد سامان و لوازم طبی و دیپوی ادویه.
- ۴ - پیشنهاد طب معالجوی در مورد خریداری ۳۵ پایه چپرکت و ۲۵ پایه تخت خواب برای شفاغانه شهید سید عبدالله.

۵ - پیشنهاد طب معالجوی در مورد خریداری یک پایه چنریتور برای شفاخانه شهید سید

عبدالله .

۶ - پیشنهاد ریاست امور فارمی در مورد توزیع سامان و لوازم طبی و دیپوی ادویه در

ارتباط به موسسات خیریه .

در مجلس اداری دیگریکه تحت ریاست محترم سید محمد نادر خرم در مقر وزارت صحت عامه

دایر گردید ، علاوه از روسای دواویر و ارگانهای وزارت صحت عامه محترم دوکتور نجیب الله مجددی معین اول وزارت صحت عامه و محترم دوکتور بارکزی معین دوم ان وزارت شرکت داشتند .

درین مجلس موضوعات مشخص و مهم مورد بحث قرار گرفت . به ارتباط انسجام بهتر امور

ریاست دیپوی ادویه و فارمی دوکتور سید محمد امین فاطمی رئیس انتستیتوت صحت عامه پیشنهاد

طرح و تدویر فورمولیر ملی را نمود که مورد تائید و تصویب و منظوری قرار گرفت .

در مجلس همچنان موضوع پولیکلینیک مرکزی به پیشنهاد محترم دوکتور ربانی رئیس طب

معالجوی مورد بحث قرار گرفت و تصامیم لازم در مورد اتخاذ گردید . در مورد شماری از موضوعات

دیگر که شامل اجناء بود بحث صورت گرفت و تصامیم لازم اتخاذ گردید .

محترم وزیر صحت عامه با نماینده A.I.D و سید ر. M.S.H ملاقات نمودند

محترم سید محمد نادر خرم وزیر صحت عامه دولت اسلام مجاهدین افغانستان روز سه شنبه

۲۶ جون در دفتر کار خویش بامستربالم نماینده (AID) و مستر اویدهام تیم لیدر موسسه (MSH) ملاقات نمودند .

این ملاقات که در یک فضای صمیمانه دو ساعت به طول انجامید طرفین روی مسائل صحنیک و مالی صحبت بعمل اور دندو تصامیم لازم جهت بهبود وضع صحي در داخل کشور و کمپ های مهاجرین اتخاذ گردید .

توزيع تصدیقنامه های کورس طبی

فریدم میدیسن

تصدیقنامه های ۱۴ تن از فارغین کورس طبی در سطح عالی فریدم میدیسن روز پنجشنبه ۲۲ حمل طی محفل باشکوهی که در مقر ریاست انتیتوت صحت عامه برگزار گردیده بود، توسط دوکتور نجیب الله «مددی» توزیع گردید.

محفل با تلاوت چند ایه از کلام الله مجید آغاز گردید. سپس محتشم دوکتور سید محمد امین فاطمی رئیس انتیتوت صحت عامه بیانیه ایراد نمودند.

محتشم دوکتور فاطمی ضمن بررسی وضع صحت کشور در شرایط امروزی و اینده ان

معلومات مهم ارائه نموده فارغین کورس را متوجه مسئولیت های صحت در داخل کشور ساختند و برای (ص ۶۲)



مصاحبه از بعید

محترم دکتور محب دی معین اول وزارت صحت عامه،

برنامه اکتشاف خدمات اسلامی صحي دولتی
 افغانستان آغاز کرد پیش از
 سازمان صحي جهان و مؤسسا
 خيريه غير دولتی در ترتیب ماسترپلان با دولت
 اسلامی کوک می نمایند.

درین سیمینار محترم هدایت الله
 ارسلان وزیر مالیه و محترم دکتور نجیب
 الله مجده مجددی معین اول وزارت صحت عامه
 حکومت مؤقت اسلامی مجاهدین افغانستان
 و تعداد كثیری از نمایندگان موسسات
 خيريه غير دولتی (N.G.O's) اشتراك و
 رزیده بودند.

خبرنگار مجله روغتیا مصاحبه ای را
 با جناب دکتور نجیب الله مجده مجددی معین
 اول وزارت صحت عامه در مورد دست

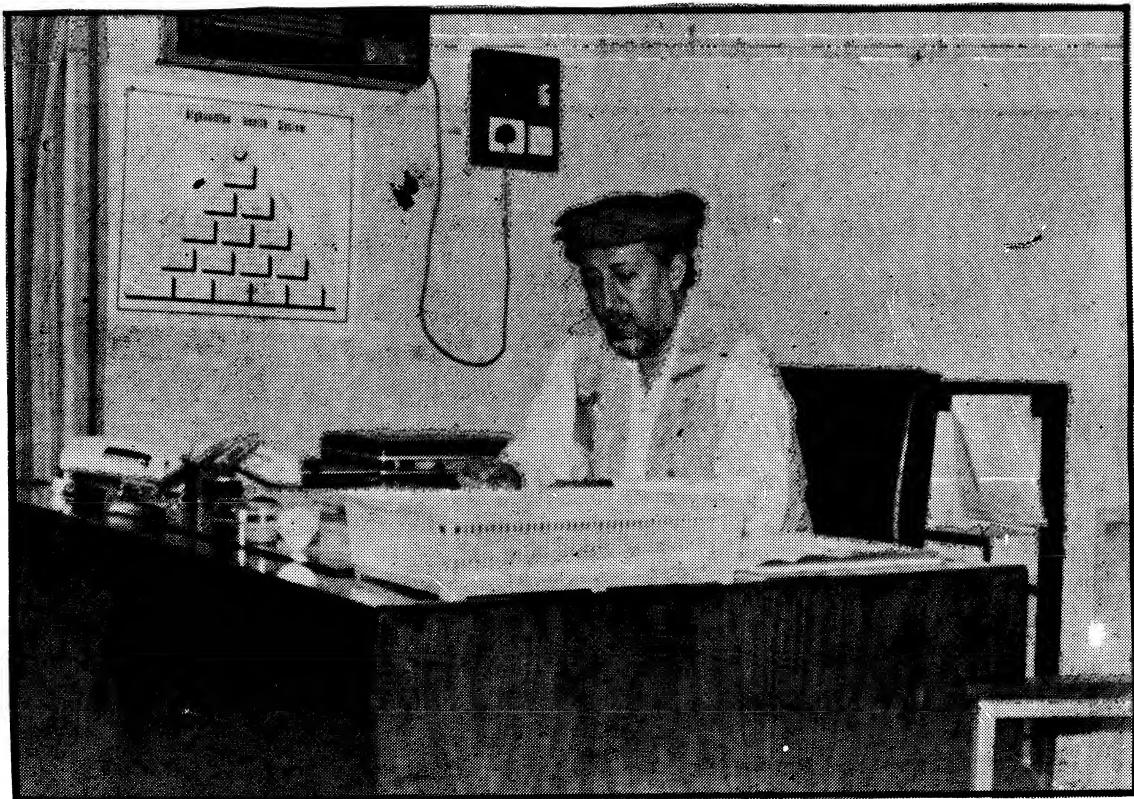
سیمینار ارزیابی کومک های صحي و
 عام المنفعه موسسات خيريه غير دولتی به
 ارتباط افغانستان از تاریخ ۹-۱۱ فروردی
 ۱۹۹۰ در ایالات متحده امریکا برگزار
 گردید که طبق آن وضع صحي فعلی در
 افغانستان مورد بحث و مذاقه قرار گرفته
 و در مورد طرز کار و پیریزی پلانهای
 قابل قبول یک سلسله تصامیم اتخاذ گردید.

پالیسی وزارت صحت عامه ، پلانها و برنامه های کار وزارت در داخل کشور و رول موسسات خیریه غیر دولتی در زمینه کومک های صحی و طرز پیشبرد و اکشاف امور صحی توضیحات بدhem .

نظر من به اشتراک کنندگان کنفرانس این بود که موسسات خیریه غیر دولتی در طول یازده سال جهاد مقدس خدمات ارزشمندی در سکتور صحت عامه افغانستان انجام داده و دولت و حکومت مؤقت اسلامی مجاهدین افغانستان این کومک های پی قید و شرط خدمات ارزشمند انسانی را که

آورده های سیمینار و همچنان وضع صحی کشور و پلان های وزارت صحت عامه انجام داده که اینک تقدیم میگردد : محترم دوکتور مجدد درباره انعقاد کنفرانس گفت :

این کنفرانس از طرف مؤسسات خیریه غیر دولتی (N.G.O) بخاطر ارزیابی بخش های صحی و عام المنفعه و رول موسسات خیریه در اعمار مجدد افغانستان برگزار گردیده بود ، که طی ان جهت تطبیق پلانهای بهیخواهانه موسسات خیریه



عترم دوکتور نجیب الله مددی معین اول وزارت صحت عامه

بخاطر بهبود وضع صحی ملت مستضعف افغانستان ایفاء نموده به دیده قدر مینگرد اما نظر وزارت صحت عامه اینست که با بوجود آمدن حکومت اسلامی مجاهدین افغانستان باید تمام کارها و

در افغانستان یک سلسله تصامیم اتخاذ گردید . از من در نخستین جلسه کنفرانس دعوت نمودند تا بحیث سخنگوی کنفرانس و نماینده وزارت صحت عامه حکومت مؤقت مجاهدین افغانستان درباره

در ولایات مختلف افغانستان اقدام نموده ، شفایخانه ای را در تل تاسیس نموده و همچنان یک پروگرام ترانزیشن را نیز رویدست گرفته که طی آن امور محوله شانرا تدریجیا به وزارت صحت عامه محول خواهند ساخت و امیدواریم تا آخر سال ۱۹۹۱ امور فریدم میدیسن به وزارت صحت عامه تفویض گردد . درتیم ترانزیشن که غرض ارجاع امور مؤسسه فریدم میدیسن به وزارت صحت عامه تشکیل گردیده سه تن از دوکتوران از طرف وزارت صحت عامه موظف شده تا در امور مسلکی مؤسسه فریدم مذیشن آشنای و دسترس یافته و بعداً در زمینه

پروگرامهای موسسات مذکور هماهنگ شود و برای نیل به این هدف باید مسؤولین امور وزارت صحت عامه از طرز کار موسسات خیریه غیر دولتی (N.G.O) آگاهی کافی داشته باشند . روی این هدف وزارت صحت عامه باتمام موسسات خیریه تماس گرفته تا از امور محوله و پلانها و برنامه های آینده شان در داخل افغانستان به وزارت صحت عامه معلومات دهند .

برخی از این موسسات همکاری خوبی را با وزارت صحت عامه آغاز نموده که از این جمله موسسه فریدم میدیسن را میتوان نام برد .



محترم دکتور مجد دی حین مصاحبه با نامه نگار روزنگار

انتقال برنامه های آن موسسه به وزارت صحت عامه لیفای وظیفه نمایند و همچنان تمام پروگرامهای موسسه فریدم میدیسن را در خدمت

فریدم میدیسن موسسه خیریه ایست که غرض بهبود وضع صحی افغانستان به آغاز پروگرام تربیه کارکنان اساس صحی و تاسیس کلینیک های صحی

وزارت استخدام کنند.

همچنان طی این کنفرانس درباره هماملنگ ساختن پروگرامهای صحی در داخل افغانستان تبکر نظر صورت گرفته و من بحیث نماینده وزارت صحت عامه به شاملین کنفرانس درباره پلانهای وزارت صحت عامه که در مراکز ولایات، ولسوالی ها، علاقه داری ها و قریه ها بخاطر بهبود وضع صحی مردم روی دست گرفته شده توضیحات دادم که مورد علاقه شاملین کنفرانس قوار گرفت.

درین اواخر شایعاتی برآه انداخته شده که جهان غرب با خروج قوای نظامی روس از افغانستان، چندان علاقه مندی به مسئله افغانستان ندارد. از محترم دوکتور مجددی خواستیم تا نظر شانرا با در نظر داشت مذاکرات و دید وادید های که در ایالات متحده امریکا بعمل آورده ابراز نمایند.

وی گفت: نماینده صدای امریکا که جهت اخذ رایپور در کنفرانس نمایندگان موسسات خیریه غیر دولتی اشتراک و رزیده بود مصاحبه ای را بامن انجام داد که بیشتر سوالاتش به همین محور می چرخید که آیا روسها در افغانستان موجودیت نظامی دارند یا خیر؟ و چرا نظر جهان غرب در قبال جهاد افغانستان تغییر کرده و آیا اکنون افغانستان در آتش یک نبرد داخلی نمیسوزد؟ همچنان شبکه تلویزیونی (C.N.N) که یک چینل خبری شهرت یافته امریکاست نیز چنین سوالات را مطرح نمیکردند و من طی هر دو مصاحبه که با اصلیت امریکا و شبکه تلویزیونی (C.N.N) انجام

دادم به این نکته پافشاری می کردم که موجودیت نظامی روس در افغانستان تا حال نیز ثابت و پابرجاست و جهان غرب یا از رول نظامی روس در افغانستان آگاهی ندارد و یا اینکه چشم پوشی میکنند و تحت تاثیر پروپاگند روس و حکومت ملحد کابل قرار دارد. حقیقت اینست که همین اکنون بیش از ۲۰۰۰ تن مشاورین نظامی روس در کابل موجود اند که در استعمال میزایل اسکاد و اوراگان سهم فعال دارند هم چنان قوای موایس روس در خدمت حکومت کمونست کابل میباشد که همراه مناطق مسکونی مردم بیدفاع ما را مورد بمباردمان شدید قرارمیدهد.

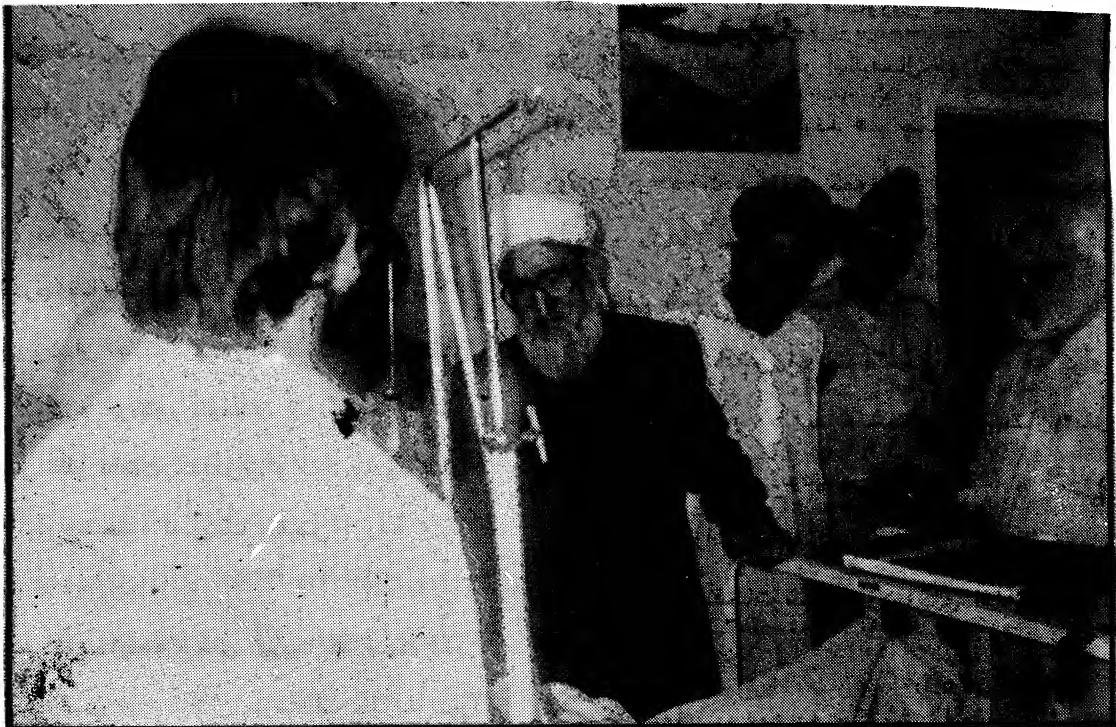
یک هیأت صحی ایالات متحده امریکا که برای مجادله با من به صفحات شمال افغانستان سفر نموده بود به چشم سردیده و عکس برداری نموده اند که طیارات بم افگان شوروی از خاک روس پرواز نموده صفحات شمالی و مرکزی افغانستان را بمبارد نمیمودند.

کومکهای روسیه به حکومت ملحد مامانه به ۳۰۰ ملیون دالر میرسد که یک رقم هنگفت است و مجاهدین افغانستان حتی دریک سال هم این رقم را بدست آورده نمیتوانند. همه سلاح های مدرن و دور زن که برای دفاع از حکومت کابل علیه مجاهدین افغان استعمال میگردد درست مشاورین نظامی روس قرار دارد. هم چنان بیش از ۲۰ هزار عسکر روسی که بنام مليشه جوزجانی و یا گلیم جم در پوسته های دولتی مستقر گردیده همه شان روسی الصل اند که زبانهای دری و پشتو برای شان آموخته شده و این خود بر موجودیت نظامی

قشون ددمنش روسی را در کشور اسلامی شان بخاک مالییدند و احساس توسعه طلبی و جهانگیری و غصب حقوق حقه دیگران را از مغز و فکر قصر نشینان کریم‌لین ریائیدند و اکنون که بناء برمعاذیر شرعی و کمبود دست و پای شان به صفوی جهاد رفته نمیتوانند و تعداد بیشتر شان احساس محرومیت میکنند این مسئله باعث ایجاد نابسامانی

شوروی در افغانستان دلالت می کند.

محترم دوکتور مجددی طی مصاحبه اش در برابر پرسش خبرنگار ما راجع به بھبود وضع معلولین ارتباط گرفته گفت: مسئله معلولین مسئله حادیست که مسئولین حکومت مؤقت مجاهدین به آن مواجه میباشند. ما در طول ۱۱ سال جهاد مقدس خدیش هزاران تن معیوب و معذور را از



جلال‌النّاب رئیسی دلت اسلامی افغانستان میں عیادت مجر و جنین جهاد در شناخت آئی آرسی حکام و نمیر صحت عامہ نیز در عکس دیدہ میشوند

ها و ناراحتی های روانی برای شان شده است. و میباید پلان منظمی برای بھبود وضع آنها پیرویزی گردد.

معیوبین جهاد افغانستان به سه کنگوری تقسیم میشوند نخست آنها یکه دست و پای شان از بین رفت و یا به اثر استعمال مواد کیمیاوی از فعالیت باز مانده و بکلی فلج گردیده و نمیتوانند به فعالیت های حیاتی دست بزنند این دسته از

ظلم و بیداد روس به ارمغان گرفتیم اینها مؤمنانی اند که بخاطر رضای خداوند و اعلای کلمة الله و استقرار نظام الهی متقبل خسارات جانی شده و عضو یا اعضای بدن شانرا بخاطر رضای پروردگار شان قربان نموده اند. معیوبین افتخارات جهاد بوده و نمونه بارزی از وحشت و بربریت کمونیستان خون آشام میباشند.

بزرگ اکثر آنها جوانانی بودند مجاهد و رزمنده که

عناصر فعال جامعه در آورد . غرض بهبود وضع این کنگوری باید پروگرام طرح شود که تحت آن از اعضای سالم شان کارگرفته شود بطور مثال معلولی که دوپایش ضایع شده اما دستانش سالم است و فکر و دماغش سالم بوده و تا اندازه باسوداد نیز میباشد میتوانیم وی را یک مامور ، تائپست ، رسام و یا خطاط تربیه کنیم و یا با تاسیس دستگاه های کوچک صناعتی میتوانیم ازین برادران معیوب خویش در زمینه اکشاف منعکس کشور استفاده نماییم .

نظر من اینست که مسئله معلولین جهاد ماتحت یک نظم خاص درآورده شود معلولین میباشند از هم تفکیک شوند این تجویز به حکومت اسلامی ارائه شده است .

مسئولیت وزارت صحت عامه تنها معالجه و تداوی آنها میباشد اما بهبود وضع اقتصادی شان بدولت و حکومت موقت ارتباط دارد که باید مجلس عالی وزراء آنرا مورد توجه عمیق شان قراردهند . اگر به مسئله معیوبین توجه جدی صورت نگیرد و خلای را که از ناحیه امراض روحی برای معیوبین ایجاد شده است پرکرده نتوانیم خواهی نخواهی به امراض عقلی ، نیز مبتلا خواهند شد .

محترم دوکتور مجیدی در برابر این سوال که امروز چه نوع امراض مردم افغانستان را تهدید می کند گفت :

افغانستان را امروز امراض مختلف تهدید میکند که در قدم اول میتوان از توبر کلوز نام

برادران و خواهران معلول ما محکوم به بستر آند و باید شفاخانه جداگانه و مجهزی برایشان تاسیس گردد و به این ترتیب اگر تداوی شان امکان پذیرنیست باید تحت یک پروگرام طبی اعشه شده و امور سحر شان تحت یک نظم طبی انجام باید خلاصه اینکه این شفاخانه ، شفاخانه نه بلکه یک معیوب خانه مجهز باشد .

طبقه دیگر کسانی اند که یک دست و یا پا شان ضایع شده ، و میشود د آنها را مجدد بحیث



دغسی نرگونه جنایات کله ما اجازه ورکوی چ کمونستان په غین کښی و نیسوا و حکومت لهه جوکړو

عقیده راسخ بوده و اینهمه مشکلات را موجب رضای الهی دانسته و اتکاء و توکل شان به خداوند (جل جلاله) بیش از بیش تقویت می یابد اگر این عقیده راسخ و این ایمان راستین به ذات الهی نمیبود به یقین میتوان گفت امراض روانی اولین معضله صحی در افغانستان میبود اما به هر اندازه که گراف شده ای ما بالا میروند و به هر اندازه که خسارات مالی و جانی مردم مومن و مجاهد ماقوس صعودی را می پیماید باعث نیرومندی تقویت ایمان ما میشود و این موهبتی است که نه تنها از امراض روانی در جامعه ما کاسته بلکه باعث تشدید جهاد و اضمحلال قوای دشمن میگردد.

محترم دوکتور مجیدی ضمن توضیح پلان و برنامه وزارت صحت عامه در داخل افغانستان گفت:

پلان وزارت صحت عامه در سطح ولایات بنام پروگرام انکشاف خدمات صحی در ولایات روی دست گرفته شده که نظر به شرایط چهارگیایی، امراض منطقی و تعداد نفوس منطقه، تطبیق پروگرام از یک ولایت به ولایت دیگر فرق میکند گفته میتوانیم که پلانهای وزارت صحت عامه بصورت کل پلانهای ولایت میباشد، سعی مابراز است تا زمان استقرار صلح و امنیت در کشور برنامه های صحی وزارت صحت عامه را از قراء و قسمات بطرف مرگز اغاز کنیم به این معنی که در قدم اول باید در قریه ها به تاسیس مراکز صحی اقدام شود و بتوانیم در حدود پنج تا ده هزار هموطن محروم و بی بضاعت خویشا از خدمات صحی بهره مند سازیم و در راه تطبیق این پلان امور تداوی امراض، پروگرام واکسینشن، حمایه

برد که یک مرض شایع بوده و قبل از کودتای منحوس ثور تا اندازه تحت کنترول درآورده شده بود اما به آغاز مجرت و بود و باش مردم در خانه های تنگ و تاریک و نمناک که قادر شرایط حفظ الصحه محیطی بوده و هم چنان نسبت فقرغذایی و عدم واکسینشن در طول ۱۱ سال گذشته مرض توبر کلوز در افغانستان بار دیگر شیوع یافته و امروز معضله ای را بوجود اورده است. در قدم دوم مرض ملاریا است که در مناطق گرم و شالی کاری کشور ما که در انجا شرایط نشو و نمای پشه ملاریا مساعد است نسبت شرایط دشوار جهادی و حملات پیغم قوای روس و دولت کمونیست کابل پرگرامهای وزارت صحت عامه حکومت مجاهدین افغانستان بمشکل تطبیق میگردد زمینه را برای شیوع این مرض بیشتر مساعد ساخته است. این مرض در پاکستان نیز یکی از امراض شایع است که بداخل افغانستان انتقال میکند و آمد و شد مهاجرین نیز باعث پخش ملاریا میگردد.

اسهالات حاد معدی معایی و اسهالات مزمن دیگر که باعث کولرا میگردد و دستتری های امیبی که ممه آن ناشی از عدم حفظ الصحه آب نوشیدنی و حفظ الصحه محیطی میباشد نیز امروز مردم مارا با مشکلات مواجه ساخته است.

امراض روانی مشکل بزرگتریست که اکثر جوانان مابه اثر شکنجه های طاقت فرسای زندانهای حکومت کمونیست به آن مبتلا شده اکثر فامیلیهای مهاجرین که در سوگ و رشاء فرزندان شهید شان نشسته و یا هست و بود شانرا از دست داده به امراض روانی مبتلا گردیده اند اما جای شکر است که مردم مسلمان ما دارای ایمان و

تربیه نموده به داخل کشور اعزام راشته ایم و بیش از (۱۲۰) کلینیک صحی در داخل کشور از طرف وزارت صحت عامه تاسیس شده که در ولایات مختلف فعالیت می نمایند.

مشکل دوم عدم امنیت است برخورد های داخل و تضادات منطقی نیز گاه گاهی باعث ایجاد مشکلات میگردد. مشکل دیگر عدم تسهیلات مواسلاتی است کارکنان و هیئت های صحی ما از راه های صعب العبور میگذرند و پس از مشکلات زیادی به نقاط شمالی و مرکزی کشور میرسند.

نداشتن بودجه کافی مشکل دیگریست که سد راه تطبیق برنامه های وزارت صحت عامه در داخل کشور میگردد البته درین مورد به بعض از موسسات خیریه مانند (W.H.O) و ملل متحد و مراجع دیگری که کومکهای بس قید و شرط مینمایند مراجعه نموده ایم امیدواریم به توفيق خداوند (جل جلاله) همه این مشکلات رفع گردد.

جناب دوکتور مجددی در برابر این سوال که حکومت موقت مجاهدین در زمینه جذب و تقرر جوانان تحصیل کرده و متخصص که امروز در کشور های غربی به سرمیبرند چه اقدامات روی دست گرفته گفت: رئیس صاحب دولت اسلامی افغانستان هدایت نموده اند که جوانان تحصیل کرده و متخصص چه در امور صحی باشد و چه در سایر رشته ها، باید در حکومت موقت مجاهدین سهم فعال بگیرند.

جناب حضرت صاحب طی سفری که به ایالات متحده داشتند و من نیز به معیت شان بودم در ایالات مختلف امریکا بابیش از (۵۰۰۰) تن دانشمند (۲۲ ص)
افغان تماس گرفتند و به انها هدایت دادند تا در

طفل و مادر، تهیه آب نوشیدنی، حفظ الصحه محیطی، تبلیغات صحی و عرضه خدمات صحی مدنظر گرفته شود بعداً در علاقه داری که نفوس بیشتر دارد به تطبیق همین پروگرام میپردازیم اما به سطح بلند تری، یعنی اموریکه در یک مرکز صحی انجام شده نتواند در مرکز صحی علاقه داری صورت باید گرفت در علاقه داری ها و ولسوالی ها باید شفاخانه های چند بسته کوچک تاسیس گردد و همچنان در مراکز ولایات باید به تاسیس شفاخانه های بزرگ اقدام شود البته ولایات به تناسب نفوس در نظر گرفته میشود به این صورت میتوانیم در قدم اول به طبقه محروم و بس بضاعت خویش مصدر خدمات ارزنده صحی شویم و این پلان صحی که از محیط بطرف مرکز اغذی میگردد کاملا موثر است و موسسه ملل متحد نیز برای بهبود وضع صحی کشور های روبه انشکاف همین تجویز را اتخاذ نموده است.

محترم دوکتور نجیب الله مجددی معین اول وزارت صحت عامه در مورد مشکلاتی که سرراه تطبق این برنامه وجود دارد گفت نخستین مشکل ما در راه رسیدن به این هدف والاکمبود پرسونل کافی است.

برادران و خواهرانی را که در طول (۱۱) سال گذشته بحیث نرس و کارکن اساسی صحی تربیه نموده ایم یک تعداد شان شهید شده و تعداد شان بکشور های خارجی مهاجر شده اند که نسبت حملات قوای دشمن نمیتوانند به مناطق خویش برگردند. با این هم در طول چند سال گذشته در چوکات کمیته صحی اتحاد و بعد از تشکیل وزارت صحت عامه بیش از (۱۸۰۰) کارکن اساسی صحی را

مسئلیت خطرناک

نوشته: دکتور محمد یعقوب باکری معاون وزارت صحت عامة

توجهی و عدم دادن شعور اسلامی، سیاسی، اقتصادی ملت ببلای بدختی و فقر گرفتار و زمینه را برای نظام کمونیستی و کودتای نام نهاد روس مهیا ساختند و این زمینه سازی را برای اشغال و مداخله مستقیم قشون سرخ در افغانستان بود تا اینکه دولت ملحد روس ارمنان کمونیستی را به ملت مؤمن وارد نمود و این ارمنان عبارت از هجرت، بیشتر از پنج میلیون مسلمان در خارج از کشور و در حدود دو میلیون مهاجر مسلمان در داخل کشور قتل و شهید ساختن بیشتر از (۱۰۵) میلیون مسلمان و معلول ساختن بیشتر از پنج هزار نفر می باشد همچنین در عوض اعمار مملکت ویران کردن مساجد، مدارس، مکاتب، شفاخانه ها فابریکه ها تاسیسات دولتی و ازبین بردن جنگلات و زراعت و همچنین خراب کردن طرق و شوارع به ملت ما دادند روسها نه تنها در خراب کردن افغانستان اقدام کردند بلکه از قوای کمونیستی بین المللی امداد خواستند و جوامع کمونیستی بین المللی در ویرانی مملکت مامم سهم گرفتند و آگاهانه و ناگاهانه در تخریب مملکت و ملت ما با روس ها همکاری و مبارزه نمودند اما با وجود

نخست از همه ایزد متعال را سپاس گذار و مسروریم که دومین شماره مجله روغتیا در روزگاران مجرت و جهاد بدسترس خواننده گان ارجمند میرسد از خداوند رؤف برای کارکنان مجله توفیق خواسته و برای آزادی و استقرار نظام مقدس اسلامی و اعتلا و ارتقای افغانستان عزیز دعا من کنیم و به خواننده گان عزیز به عرض میر سائیم که وزارت صحت عامة دولت اسلامی افغانستان به اساس نظام اسلامی در خدمات صحي بمردم خاصه مهاجر، مجاهد و اهالی قريه های دور افتاده سهم بارز خواهد گرفت.

طوریکه خواننده گان ارجمند میدانند وطن عزیز ما از نظر موقعیت مهم استراتیژیکی در وسط آسیا دارای اهمیت خامن بوده که ازین لحاظ قوای بزرگ جهان این ملت را بحال رکود گذاشته است. حکومت های سابق باپالیسی منحرف و سازش کارانه برای بقای خود درآبادی و اعمار وطن عزیز ما توجه نکردند و مردم ببیچاره ما را بحال خمود و جمود گذاشتند تا جز جهان سوم و ممالک عقب مانده گردیده در امور ترقی و تعالی و طرز العمل حکومت فکر نکنند چنانچه با اثر بی

داده که ملت فقیری هم می تواند باعزم آهنین و اراده متین اسلامی به مقابل قوای استکباری و طاغوت مبارزه نماید.

بتناس از جهاد ملت ما اروپای شرقی به پا برخاستند و دیوار برلین را غلطا نیدند. رژیم دکتاتوری رومانیا را از بین بردن و شعار ضد کمونست، ضد بی عدالتی و آزادی را بلند کردند و مجسمه استبداد طاغوت و ایدیال فرسوده کمونست (لینزم) را به زمین پرتتاب کردند و به آتش کشیدند شعارهای مرگ به کمونست، نابود باد دیکتاتوری را بدون خوف اظهار و نشر نمودند این همه جهش و جنبش جهانی ضد کمونیستی از مبارزه قهرمانانه ملت مونم و قهرمان ماکه به سلاح ایمان و عقیده مجهzanد بوجود آمده است.

ملل اروپای شرقی امروز شکستن طلسه کمونیست را توسط مجاهدین افغانستان دیدند و در هر گوش و کنار ممالک خود بمنظور آزادی و خلاص از بند غلامی به مبارزه برخاسته اند که انشاء الله تعالى به زود ترین فرصت این جنبش جهانی در داخل روسیه طوریکه شروع گردیده به اوج خود میرسد و مسلمانان اتحاد شوروی علم جهاد را در همه شهرهای خود بلند و سرزمین های خویش را از چنگال کمونیست خلاص مینمایند زیرا مجادله مردم مونم ما قرار گفته شان یک زخم خونین می باشد التیام این زخم آزادی جهان از چنگال کمونست میباشد. در این مرحله خطیر تاریخی مسؤولیت این پیروزی بزرگ اسلامی بدش ملت شجیع افغان میباشد تا برای نیل بازادی و ارتقای وطن و خوشی روح پرفتح شهادای این خطه پاک در ساختن یک دولت اسلامی و ترویج و

این همه ظلم و استبداد و ویرانی مملکت و تباہی ملت مجاهدین عزیز مابدون در نظر داشتن توازن قوایا پاهای برهنه شکم گرسنه بمقابل قوای روس مبارزه نمودند و به قوت ایمان به خداوند و باسلح دین مبین اسلام محاربه کردند و روس ها و هوا خواهان شانزا در نبرد حق بر ضد باطل شکست دادند تایلنکه روس ها شکست خورد و خاک پاک ما را ترک گفتند و به شکست خود اعتراف نمودند این شکست روسها مردم ازاد جهان را تکان



این هم نهونه وحشت روس در افغانستان

تعییم تمام احکام اسلامی متوجه باشد.

بحمدللہ در ساحه نظامی کامیابی های شایان را مجاهدین کسب نموده و امروز است که جهان به ملت مونم افغان متوجه میباشد. یک پارچگی و وحدت را به اساس ایه شریفه (واعتصمو الجبل الله جمیعاً ولاتفرقوا)

و باپیروی و امثال از خط مشی محمد (صلی الله علیه وسلم) و اصحاب آن اقدام باید کرد، قدرت، چوک مقام را زیر پاگذاشته به آیه شریفه (ان اکرمکم عنده الله اتقکم) یعنی بهترین شما در نزد خداوند متعال پرهیزگار ترین شما است، عملی نمائیم اگر چنین عملی را بجا نیاورید مردم باور خواهند کرد که ملت مونم ما صرف مردمان جنگ اند و توسط جهاد توانستد که استعمار را در وقت آن شکست داده اند اما این مردم نه تقوی دارند و نه می توانند وحدتی را بمیان بیاورند لذا در صورتیکه نتواند وحدت، یک جهتی، هم آهنگی و اتفاق و اتحاد را بمیان آورند و سرنوشت خویش را به دست خود شان بسازند در سطح بین المللی پائین خواهند آمد و کسانیکه بخواهند از اختلافات نظر و عدم اتفاق ماوعدم اتحاد مابهره برداری نمایند زمینه برای شان مساعد خواهد بود.

امروز باید تمام برادران مسلمان و همسنگر خود را در ساختن حکومت اسلامی تشویق نمایم و

آنچه خواسته ملت است به آن تن در ذهیم و خود گذری و اخلاق اسلامی را که حکم اسلام است شعار خود سازیم.

امروز وزارت صحت عامه حکومت مؤقت در مرحله خطیر وضع سیاسی در نشراین مجله قدم می گذارد و خدمات صحی را طبق پلان های دست داشته پیاده خواهد کرد و همچنین طبق (پالیس صحت برای همه مردم) وزارت صحت عامه ساعی و کوشانی باشد تابتواند خدمات صحی خود را از اطراف به طرف مرکز پیش ببرد.

وزارت صحت عامه در قدم اول در پیاده کردن خدمات طب و قایوی و تربیه پرسونل طبی سعی و کوشش مینماید همچنین وزارت صحت عامه در بخش خدمت به برادران معلول جهاد خویش خیلی ها متوجه بوده و مراکز مهم را در سطح مرکزی در نظر خواهد گرفت.

در اخیر دعا می کنیم که خدای رؤف حکومت اسلامی ما را پاینده داشته باشد و توفیق مزید خدمت را به ما و همه ملت مونم ما بدهد تا بتوانیم به فضل و تائید ایزد متعال یک حکومت قوی اسلامی سرتاسری را به افغانستان بوجود آورده برقرار سازیم.

والسلام

**پوازی یو اسلامی دولت او حکومت کولی شی
د افغانستان قهرمان ملت شرعی او حقہ ارز و کانی ترسه
کری .**

د افغانستان اسلامي دولت روغتیا پی ماستر

پلان د روغتیا د نړیوال سازمان له خواهات اید شو



لاس کی نه ده خو په هفه کته کی چه څه موده
وړاندی د روغتیا د نړیوال سازمان رئیس د
افغانستان د اسلامي دولت له رئیس جلالتماب
محترم پروفیسور صبفت الله مجددی سره وکړه ،
جناب حضرت صاحب د روغتیا د نړیوال سازمان
رئیس په دی حقیقت قانع کړ چه د افغانستان
زیاته خاوره په تیره بیا کلی او بانوی د مجاهدینو
د اسلامي دولت په لاس کی دی او باید د روغتیا
د نړیوال سازمان بشر دوستانه مرستی د مجاهدینو
د اسلامي حکومت له لاری د افغانستان کلیواو
بانوو ته ورسول شی په همدغه اساس د روغتیا
نړیوال سازمان د افغانستان اسلامي دولت ته بلنه
وکړه تر خو خپل استازی ، د افغانستان د
روغتیائی چارو له پاره د روغتیا د نړیوال سازمان
د رئیس د مشاور په حیث د سازمان په کلنی
غونډه کی د ګډون لپاره ڙنیوا ته واستوی .

د عامې روغتیا د وزارت معین وویل : د
اسلامي حکومت د عامې روغتیا وزارت د افغانستان
عمومي روغتیائی پلان (ماستر پلان) د روغتیا
نړیوال سازمان ته وړاندی کړ چه د دغه پلان له
مخ روغتیائی خدمتونه له کلیونه پیل او لویو
ښارونو ته پراخیزدی . دغه پلان د روغتیا د نړیوال

د عامې روغتیا د وزارت معین محترم داکتر
نجیب الله مجددی د روغتیا د نړیوال سازمان په
رسمی بلنه ، د دغه سازمان په کلنی غونډه کی
چه د ثور د شپاړ نسمی نه تر پنځه ويشنۍ نیټي
پوری په ڙنیو کی جوړه شوی وه ګډون وکړو . د
روغتیا مجلې خبریال د محترم داکتر مجددی سره
د دغې غونډی په باب مرکه کړی چه دادی
وړاندی کېږي :

د عامې روغتیا د وزارت معین محترم داکتر
نجیب الله مجددی د روغتیا د نړیوال سازمان
(W.H.O) په کلنیو غونډوکی چه تیره میاشت په
ڙنیو کی جوړی شوی ، د افغانستان د اسلامي
دولت د استازی د ګډون په باب وویل :
د روغتیا په نړیوال سازمان کی د غړیو
هیوادونو استازی په کال کی یو څل د سازمان د
فعالیتونو او راتلو نکو پلانونو په باب غونډه
کوي ، سره لدی چه په سازمان کی د افغانستان
څوکی رسمی د افغانستان د اسلامي حکومت په

خود را انجام نمیدهد یقیناً مورد تنفس همه واقع
میشود . مقالت مؤجز خود را باین ابیات دلنشیان

سعدی خاتمه میدهیم :

بنی آدم اعضای یکدیگر اند
که در افربینش زیک جوهراند
چو عضوی به درد آورد روزگار
دگر عضو ها را نماند قرار
توکر محنت دیگران بیفمی
نشاید که نامت نهند آدمی

پکمال دلسوزی و طیب خاطر بپردازند هکذاء در
تداوی و معالجه مريضانیکه قابل علاج نیستند
محض به منظور دلجویی و تسلی و تسکین خاطر
فاتر شان توجه بنمایند گرچه بمصدق این بیت
بیدل :

«نیست در علم طبابت ضعف قسمت را علاج

طشت فکر بوعلى اینجا زیام افتاده است)

حقیقتاً قضا و تقدير الهی لا يتغير و عمر مقدر

کم و زياد نمیشود زيرا (مه محکوم حکم تقديریم)

اگر دوکتور وظایف ایمانی اسلامی و وجدانی

صدای محابی هر باز میر محمد عثمان "نالان"

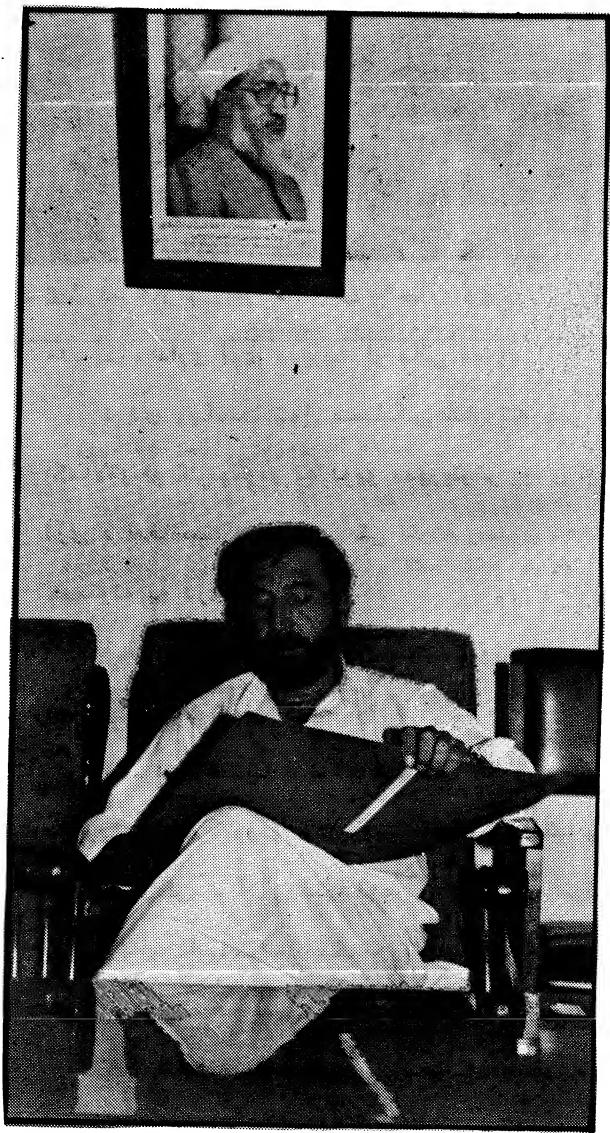
در پشم و قلب شمن چون دشنه و خدیم
در قوه و تکم فولاد و خاره سنگیم
ما هم عدوی رویم هم شمن فرنگیم
گر صلح می خواهی حاضر بزم و چنگیم
بگل طن ما عاشق تراز پتنگیم
داریم خوش عقیده با تو په با تقنگیم
قلب تو پاره سازیم ماعکر زرنگیم
ورکام خضم ناکام چون هلهل و شرنگیم
سر باز خاک خویشیم با دشمنان چنگیم
درجبهه تهاجم ، طوفان سوچ بحریم
هستند ڈمن دین کفار پست بیین
ای دشمن حقیقت وی خرس بیروت
پروانه وار سوزیم برگرد شمع میهیم
با خضم پر زینه هستیم درستیزه
بزدل پشیر شر زه بازی مکن چو رو باه
نوشین چونه باشیم دائم بکام یاران
ما اندرین گلستان چون عنده لیب "نالان"
عامل بدین و مذهب پابند نام چنگیم

د افغانستانیه بیلا بیلو ولایا توکنې د اسلامي حکومت له خواه

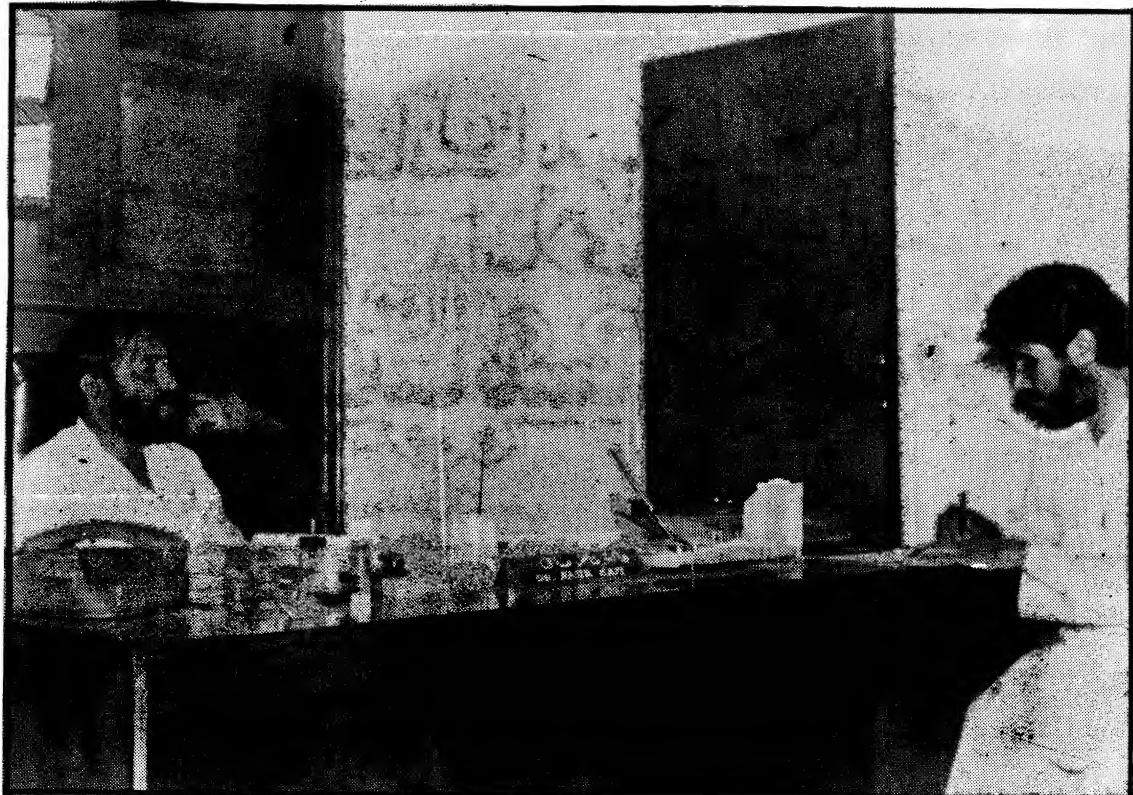
د روغتیا بنسټیزو خاله خدمتونو

د افغانستان د اسلامي دولت د تاسیس او د اسلامي مؤقت حکومت په چوکات کی د عامې روغتیا د وزارت د فعالیدونه را پدیخوا یوسل او دولس روغتیائی کلینیکونه د روغتیا د بنسټیزو خدمتونو د ریاست لخوا د هیواد په بیلا بیلو ولایاتو کی تاسیس شوی چې یو زد او شپږ سوه تنه روغتیائی کارکوونک پک د خلکو د روغتیائی حالت د بنه والی او هفوی ته د روغتیا د بنسټیزو خدمتونو درنده فریضه سرته رسوی .

دغه مطلب دعامې روغتیا د وزارت د روغتیا د بنسټیزو خدمتونو رئیس محترم داکتر ناصر صافی د روغتیا مجلی له خبریال سره په مرکه کی خرگند کړ . کله چې د مجلی خبریال د محترم داکتر صافی شخه غوشته وکړه تر خو د روغتیا د بنسټیزو خدمتونو د ریاست د کار او فعالیت او اداری جوړښت په باب توضیحات ورکړی ، هغه وویل : د روغتیا د بنسټیزو خدمتونو ریاست هفه یوازینې ریاست دی چې تول فعالیتونه ئی د هیواد په داخل کی روان دی . دا ریاست د عامې روغتیا د وزارت نه وراندی تاسیس شوی او د خلکو د



محترم داکتر ناصر صافی



د روغتیا د اساسی خدمتونو روئیس د مجلی له خبریل سره د مرکی په حال کی

مدیریت، اداری لوی مدیریت او مالی مدیریت .

د دی ریاست تول مسلکی کارونه چی د
اکمالاتو او کلینیکونو په لویو مدیریتونو پوری اړه
لری د افغانستان په داخل کی سرته رسیدی . دغه
خدمتونه په دری دوله دی :

۱ - د نویو کلینیکونو تاسیس او په دوامدار
دول د هفو اکمال او تقویه کول .

۲ - د روغتیا د هفو اساسی کارکوونکو
مقدرول او په کارونو تاکل چی د عامن روغتیا په
انستیتوت کی ئی د روغتیا لومړنی زده کری سرته
رسولی او د اساسی خدمتونو ریاست ته معرفی
کیږي .

۳ - د باندیو خیریه موسساتو نه مرستی
اخستل او د جهاد قوماندانلایوته د هفو عرضه
اورسول .

روغتیائی حالت دېنه والی او هفوی ته د روغتیا د
اساسی خدمتونو د رسولو ستره فريضه ئی سرته
رسوله چی د دغه ستر خدمت د سرته رسولو په
لار کی خینو خيریه موسسو زمونږ سره بي قیده او
بي شرطه انسانی مرسته کری چی د ايم ، اس ، ایچ
د موسسی مرستی په دغه لړکی د یادونی وردی .
د مؤقت اسلامی حکومت د تشکیل او دعامی
روغتیا د وزارت د جوړښت نه وروسته دا ریاست
دعامی روغتیا په وزارت پوری وټپل شو او خپل
تول فعالیتونه ئی د مجاهدینو د اسلامی حکومت
په چوکات کی مدغم کړل .

دکتر صافی د روغتیا د اساسی خدمتونو د
ریاست د اداری جوړښت په باب وویل : دا ریاست
څلور عمومی مدیریتونه لری چی عبارت دی له : د
اکمالاتو عمومی مدیریت - د کلینیکونو عمومی

کېږي د مقدس جهاد قوماندانانو ته ورکړي شوی چه د دغه مقدار د رسولو لګښت څه د پاسه دوه میلونه اته سوه اولس زره افغانی او توله بیه ئی اوه سوه اتیا زره کلداری دی .

په عام ډول د وزارت د جوړښت نه راپدیخوا دایم ، اس ، ایچ ، موسسی یوسل اوخلور او یا زره دری سوه خلویښت کیلوګرامه درمل د اساسی خدمتونو د ریاست له لاری د افغانستان داخلی کلینیکونو او د جهاد قوماندانانو ته وراستولی دی . محترم داکتر صافی د داخلی کلینیکونو د اداری تشکیل په باب وویل : د روغتیا داخلی کلینیک په یو تن داکتر ، دوو تنو نرسانو ، دوو تنو محافظینو او یو تن مستخدم باندی مشتمل دی . البته دغه تشکیل د سیمی د نفوسو د زیاتوالی او د کار په تتفکیب پوری اړه لري .

د روغتیا د اساسی خدماتو رئیس د هیواد داخلی کلینیکونو ته د درملو د نوعیت او داچه کومو کارکوونکو ته درمل ورکړل کېږي وویل :

د هري سیمی د امراضو د په نظر کي نیولو او د نفوسو په تناسب درمل هفو روغتیائی کارکوونکو ته ورکړل کېږي چه خلکو ته روغتیائی مرست په بشه ډول رسولی شه د درملو په توزیع کن د روغتیا د اساسی کارکوونکو طبی معلومات او مسلکی مهارتونه هم په نظر کي نیول کېږي .

محترم داکتر ناصر صافی د اساسی خدمتونو د ریاست د راتلونکی ډلان او پروګرام په باب وویل :

زمونې په راتلونکی ډلان کي د هیواد په لسو ولایاتو کي د عامې روغتیا د ریاستونو په چوکات

د روغتیا د بنستیزو خدمتونو ریاست د خپل تاسیس له وخت نه تر اوسمه پوری د هیواد په داخل کي یو سل او دولس روغتیائی کلینیکونه دائم ، اس ، ایچ ، د خیریه موسسی په مرسته تاسیس کېږي چس د دغو کلینیکونو د اکمال او تقوئی لپاره دعامی روغتیا د وزارت د جوړښت نه راپدی خوا ۲۶ زره نه سوه ۲۵ کیلو ګرامه درمل چس مجموعی بیه ئی اوه میلونه دوه سوه اتیا زره کلداری کېږي ورکړل شوی دی . د هیواد داخلی کلینیکونه د هرو شپږو میاشتو لپاره اکمالیږدی خو که د کلینیکونه فعالیت زیات وی او مربوط سیمه هم لري وی نو د کال سهمیه درمل ئی په مجموعی ډول ورکړل کېږي او د یو کال لپاره د خلکو آسانتیاوی برابرولی شی . د مرستو دوهم شکل د هیواد په مختلفو سیمو کي د روغتیا د هفو کارکوونکو اکمالول دی چس د هیواد په بیلا بیلو برخو کي د خدمت لپاره مؤظف شوی دی او شمیرئی له یو زد او شپږ سوو تنو خخه زیات دی . چس له دغه شمیر خخه د وزارت د تاسیس له وخته تر اوسمه پوری زیات شمیر کارکوونکی د دوهم څل لپاره هم اکمال شوی دی . په مجموعی ډول دغو کارکوونکو ته د دوه ویشت میلونو پنځه سوه زرو کلدارو په مجموعی بیه یوسل او دوه خلویښت زره نه سوه نوی کیلوګرامه درمل ورکړل شوی اوږوند و سیمو ته د دغو درملو د رسولو لپاره خه د پاسه اویا میلونه اوه سوه زره افغانی په مصرف رسیدلی دی .

دغه راز دعامی روغتیا د وزارت د تاسیس نه راپدیخوا پنځه شهیته کېتونه چس توله اندازه ئی خلور زره خلور سوه پنځه ویشت کیلو ګرامه درمل

او د دعامی روغتیا د امریتونو خارنه وکړی او د هغوي اړوند مشکلات ورته حل کړي .

د روغتیا د اساسی خدمتونو رئیس د پاکترانو او مسلکی پرسونل د تقرر د شرایطو او مشخصاتو په باب د یوی پوښتنی په ځواب کی وویل :

مونږ د دی لپاره چه د طب په مسلکی ساحه کی د پاکترانو او مسلکی پرسونل په باب له اشتباهاتو مرتکب نه شو، د هغوي د مسلکی درجی د تاکلو لپاره ئی سب کمیتی ته معرفی کوو او وروسته له هفه چه یو پاکتر او مسلکی غږی د سب کمیتی له از موینی بريالي ووځی د تقدیم په برخه کی ئی اقدام کېږي . د سب کمیتی له موافقی نه غیر هیڅوک مقرريدلی نشي . دغه کار تر او سه پوری دیری بې نتیجې ورکړي او هر چاته د هفه د لیاقت او استعداد مطابق وظیفه سپارل شویده .

کی د اساسی خدمتونو آمریتونه او د روغتیونو تاسیس په نظر کی نیویل شویدی چه انشاء الله د روان کال ترپایه پوری به په دغه سپیڅلی هدف کی بريالي شو د دعامی روغتیا پلان په دنو مهمو برخو ويشل شوی دی .

۱ - معالجوي طب : چه د هیواد په داخل کی د روغتیونو د تاسیس او فعالیت او د هفو اداره کول دی .

۲ - د روغتیا بنستیز خدمتونه چه په تولو ولسوالیو او ګن شمیر نفوس لرونکوکلیو کی د کلینیکونو تاسیس او د تاسیس شویو کلینیکونو د نې اداری او نظم او نسق څخه عبارت دی .

محترم داکتر صافی د هیواد په داخل کی د روغتیائی چارو د ګټورتیا لپاره د هیواد په د ننه کی د داسی یوی اداری جوړښت ضروری وباله چه د هیواد په د ننه کی د تولو روغتیائی کلینیکونو

پردازمه اکتشاف خدمات اساسی

ژیمه نیز با بعضی از تمايندگان کشور همراه است درمیان گذاشتیم . حکومت جاپان درینمورد به هیئت حکومت اسلامی وعده هوګونه همکاری داده است . حکومت اسلام مصمم است تا (۲۵) تن از متخصص افغانی را که در رشته های مختلف تحصیل نموده و فعلا در اکشون . بسر میېرند بدولت اسلامی غرض خدمت در ساحات مختلف جهت ابادانی کشور شان معرفی نماید .

امپیار مجدد کشور شان سهیم شوند . دانشمندان افغانی به رهبر محبوب شان اطمینان دادند که در رشته های تخصصی شان به کشور و هموطنان مظلوم شان خدمت خواهند کرد .

موسسه ملل متحده تحت پروگرام (I.O.M) به جوانان تحصیل کرده که میخواهند در اعمار مجدد افغانستان سهم گرفته و مصدر خدمات شوند مدد معاشر را نیز قایل شده است . این موضوع را در

چشیدل بازکن که جان بینی
آنچه نادید نیست آن بینی!
دل هر ذره را که بشکافی
آفتابیش در میان بینی

موجودیت حمل در دخن حبک

دکتور عبدالعزیز شاکر حمزاده



فیکون بوده که همه چیز صرف در حیطه قدرت
اوست و هر کار بحکم «شوپس میشود» به امر آن
یکتای بس همتای لاشریک بس نیاز لایزال صورت
میگیرد و بس!

انسان با وجودیکه یک مخلوق بسیار عالی و
پیش رفته بوده و خداوند (ج) توانائی و درک

برگ درختان سبز در نظر هوشیار
هر ورقش دفتریست معرفت کردگار
خداوند یکتای قادر که با قدرت بالغه خویش
کائنات و مخلوقات را خلق کرده است توانای کن

خویش را در برابر اسرار کائنات و مخلوقات خداوند (جل جلاله) می بیند.

چنانچه در مثال ذیل دیده میشود که اтом از دو کلمه یعنی (A) که در لاتین به معنی Atom نه و تم (Tom) یعنی شکستن است بوجود آمده که مجموعاً مفهوم غیر قابل شکست را میرساند. یعنی اтом خورد ترین ذره یک ماده است که دیگر قابل تجزیه و شکست نمیباشد.

ولی همین که مسئله شکستن اتم حل گردید یعنی ثابت شد که اتم قابل شکست و تجزیه است مجهولات دیگری در پهلوی آن پیدا شد که ان عبارت از ذرات خورد دیگری است که در بین خود اتم قرار داشته و هر کدام آن ها دارای خصوصیات فزیکی و کیمیاوى جداگانه میباشد که این خصوصیات انها به نوبه خود راز و اسراریست که انسان در قبال آن عاجز و مبهوت مانده است و به همین ترتیب در سایر موارد.

بخاطر اینکه از اصل موضوع دور نشده و خواننده عزیز ملول نگردد برمیگردیم به موضوع اصلی که عبارت از موجودیت حمل یعنی نشو و نما جنین در داخل جگر میباشد.

واقعات حمل مخفی یا (Ectopic Pregnancy) که عبارت از موجودیت حمل در خارج از رحم و در جوف بطن میباشد را پور داده شده است، ولی موجودیت حمل در داخل جگر موضوعی است تازه و بکر که شاید برای خوانندگان گرامی قابل باور نباشد در حالیکه این یک واقعیت است.

بنده این موضوع را از مجله طبی (JAMA)

عجیب به او داده است، بازهم در برابر اسرار بس حدوبی حدود کائنات و مخلوقات که خداوند (جل جلاله) ازرا به حکمت بالغه خویش آفریده است، آنقدر خورد و ناتوان بوده که هیچ تصور شده نمیتواند.

از همین رو این بنده ناچیز به هیچ وجه طرفدار این نکته نیستم که گویا انسان به طرف تکامل پیش میرود چه پیشرفت ساینس و تکنالوژی روز به روز این حقیقت را برملا میسازد که این انسان عاجز و ناتوان علاوه بر این که بطرف تکامل پیش نمی رود بلکه هنوز هم در بحر اسرار کائنات و مخلوقات خداوند (جل جلاله) فرورفته و خویش را گم کرده و نمیداند که او چه بوده و به کدام صوب روان است تا پیشرفت بطرف تکامل؟

از طرف دیگر باکشف یک راز که گویا یک گره باز میگردد دیده میشود که در بین گره پیازشده گره های دیگری وجود دارد که در هر کدام ان بنوبه خویش راز ها و اسرار دیگری نهفته است. این را میتوان باقطر و محیط یک دایره تشبيه نمود طوریکه اگر قبول کنیم معلومات ما به اندازه قطر دایره باشد پس مجهولات مابه اندازه محیط دایره مربوطه خواهد بود که در این صورت اگر قطر دایره به اندازه یک واحد افزود گردد محیط آن چند واحد زیاد خواهد شد یعنی همزمانیکه معلومات ما به اندازه یک واحد زیاد میشود مجهولات ما به اندازه چندین واحد زیاد میگردد که البته این خود نشان دهنده آنست که انسان بطرف تکامل پیش نرفته بلکه به طرف نقطه روان است که در انجا ضعف، ناتوانی و عجز

کدام انومالی یا چیز غیر نورمل دیده نمیشد هم چنان مایع امینویتیک نورمل و پلاستتا در نسج جگر تثبیت گردیده بود.

بامعاینات (MR),

(Computed Tomography (CT) قسمت های مختلف

بدن طفل بالاسکلیت وی مشخص گردید. هم چنان معاینات مذبور نشان داد که کلیه راست بطرف پائین رانده شده و جنین توسط نسج پدنیشیم کبد احاطه گردیده است.

چون در اثر نشو و نمای جنین خطر پاره شدن کبد و خون ریزی حاصله از آن متصور بود لذا تصمیم گرفته شد تا بطن باز شده و طفل از جگر ما در بیرون ساخته شود. توسط یک عمل جراحی بطن پهادر بازشده و خریطه حمل که در داخل نسج جگر قرار داشت نیز باز گردیده و جنین از بین آن بیرون ساخته شد. در هنگام بسته نمودن حبل سروی خون ریزی شدیدی در پلاستنارخ داد که با وجود کوشش های زیاد و همه جانبی خون ریزی مذکور توقف داده شده نتوانست، بناء تصمیم گرفته شد تافص راست جگر کاملا برداشته شود. پلاستتا نورمل بوده و جنین تمام مشخصات یک طفل (۱۴) هفتة را که در داخل رحم نشو و نامیکنده نشان میدارد.

خانم مذکور در روز هشتم بعد از عملیات از شفاخانه رخصت گردیده و به زندگی نورمل خویش دوام می‌هاد. —

Feb 10, 1989 Vol 261, No. 6

صفحه (۹۰۲) را بافوتوی طفل و جگر مربوط چاپ شده بود انتخاب و ترجمه نمودم که قرار ذیل است:

موجودیت حمل در داخل جگر یک خانم سیاه پوست که (۲۲) سال داشت برای تکمیل معاینات جهت تثبیت حمل خارج رحم به شفاخانه پوهنتون لاوا (Lowa) فرستاده شد. یک ماه قبل از اینکه خانم به شفاخانه پوهنتون مذکور فرستاده شود در نزدیکی معاینه التراسوند (Ultrasound) بطنی در شفاخانه محلی صورت گرفته بود که دلالت بر موجودیت یک حمل چهار ده هفته (سه و نیم ماهه) در بین جگر و گرده راست میکرد ولی بامعاینیه رحمی که توسع و کورتاژ (Curettage) نیز در آن صورت گرفت معلوم شد که رحم کاملا خالی بوده و جنین در بین آن وجود ندارد.

بامعاینات فزیکی در بطن خانم کدام کتله جس نمی شد. معاینات خون بشمول الکترولایت و تست های کبدی نورمل بوده در حالیکه معاینه ادرار موجودیت حمل را در خانم مذکور تائید میکرد.

در معاینه التراسوند (Ultrasound) نفیر ها و تخم دان ها نورمل و یک حمل مخفی در فص راست کبد دریافت گردید. جنین حالت نورمل داشته و حرکات اطراف و قلب آن مشخص گردید. در جنین



لړو سختیا لایه لارښوونه

د وکړو احمد جان ځمې

۳ - یو ماشوم چې په ساراناسته اخته وي

(Sararanaste Diarrhoea)

غذاء ته هم ضرورت لري .

ساراناسته چې د وجود د اوېو د کمید و سبب کېږي هر کال نېږدي دو ه نیم مليونه ماشومان وژنی همدګه راز ساراناسته دلوږي وهنسی (سُؤتفذی) غوره سبب دی . پدی تاپن کی دغه اوه لمونی پیغامونه^۱ تولو کورنیو او تولنو سره مرسته او د ساراناستی له کبله د تولو مېینو او لوږي وهنسی مخنیوی کوي .

۴ - که چېږي ساراناسته د معمول نه زیاته

د ساراناستی غوره عوامل کمزوری روغتیا ساتنه او د خښلود پاکو او خوندی اوېو نشتوالی دی .

وی نو د یوه مسلکی شخص موسته په کار ده .

د هر دولت دنده ده چې د دغو ستونخو په لري کولو کي له تولنۍ سره مرسته وکړي .

۵ - کوم ماشوم چې د ساراناستی نه روغ

لمونی پیغامونه :

شوی وی ګم تر کمه تریوی اوئی پوری زیاتی غذا

۱ - ساراناسته ماشومان د هفو د وجود خخه د زیاتو مایعاتو د ضایع کیدو پواسطه وژلی شی نو لازمه ده له هغه ماشوم سره چه ساراناسته اخته وي باید دیر مایعات وڅښی .

ته ضرورت لري .

۶ - د درملو استعمالول بیله فن او مسلک

۲ - کله چې تی خپرونک ماشوم په ساراناسته اخته شی ، نوغوره ده چې ماشوم ته د تی ورکول جاری وسائل شی .

شخص دلار بیوونی نه ندی پکار .

۷ - د تی په شدو ورکولو ، شری په ضد واکسین ، د تېيو خخه په ګته اخستلو ، د دوږي او د خښلوا اوېو په پاک ساتلو او له یوږي نه د مخه په لاس مینځلود ساراناستی نه مخنیوی کیدای شي .

مرستندوی معلومات :

۱ - ساراناسته ماشومان د هفو د وجود خخه د زیاتو مایعاتو د ضایع کیدو پواسطه وژلی شی نو لازمه ده له هغه ماشوم سره چه ساراناسته ولري د دیرو مایعاتو په ورکولو مرسته وشی .

۲ - ساراناسته خطرناکه ده ، د هرودوو سو و

ماشومانونه یوئی د ساراناستی له کبله مری .

ساراناستی په وخت کی ماشومانو ته ورکول کېږي
شته چې د (ORS) یا (د فمس د اوپو د اعادی
پاکتونو) په نامه یادېږي، دغه مالګین مواد د
تاکلی اندازی پاکو اوپو په ورگدولو (د پاکت
لپاسه لیکل دی) د ساراناستی د درمل په توګه
په ساراناسته کی د اوپو د کموالی مخنيوی کولای
شی.

پام کوي چې (ORS) د شیدو، سوب (یخنی
ښوروا) د میوو د اوپو سره گونه کړی!
د ساراناستی لپاره اغیزمنو، مواد د اتو
قاشقو بوری (شکری) اویوی قاشقی مالګ په یو
لیتر پاکو اوپو کی د یو څای کولو پواسطه لاسته
راوړلای شی.
کمود پورته ذکر شوو مواد و څخه یو ئی

– ساراناسته د وجود د اوپو د کموالی له
کبله (پدی معنی چې اوپه د ماشوم څخه دیری
څی) ماشوم مری، کله چې ساراناسته پیل وکړي
ضروری ده چې ماشوم ته د زیاتو اوپو په ورکولو
د اوپو کموالی جبران کړي.

– لاندینې مایعات چې د اوپو د کمبېت د
مخنيوی لپاره مناسب او وردي دادی.

– د مور شیدی.

– هغه او بلن مواد چې دغلی دانی او اوپو
د ایشیدو څخه لاس ته راشی.

– ښوروا (سوب).

– دوریجو اوپه.

د تولو هیوادو په در ملتونو، هتیویا
روغتیائی مرکزونوکی، اوبلن مواد چې د



نه شی بنه به وی چس په پاکه پیالی کی شیدی
ولوش او بیا ئی ماشوم ته ورکړی .

که ماشوم پوری یا دغواو شیدی خوری
باید د نورو نورمالو مایعاتو په نسبت دیری ، آن
چی دوه چنده پاکی او به ورکړی شی .

یو ماشوم د ساراناسته سره سره غذا ته
اړتیا لری .

پخوا داسی ویل کیدل کوم ماشوم چس
ساراناسته ولری غذا او او به دی ورنکړای شی .
دغه لارېشود نه غلطة ده . غذا د ساراناسته د
ودریدلو سبب کیدای شی همدغه راز ، ساراناسته د
سختی لوړی وهني (Malnutrition) سبب کیدای شی
خود اهله چه که میندی او پلرونه د ساراناسته
په وخت کړل او د هفه نه وروسته د غذا ورکولو
کوبېښ جاری و نه ساتی .

یو ماشوم د ساراناسته د لرلو په وخت کی
بنه اشتھاء نلری . نوپه لمړی سر کی تغذی سخته
وی . خو ماشوم دی لدی سره سره د هفه د
خوبی خوراکی شیانو ته په کم مقدار کی وه خول
ش .

کوم ماشوم چس جامله مواد خور لی شی
باید پاسته ، بنه ګډ شوی ددانو او لوبيا و ، دغلی
او غوشی یا ماهی چس بنه پاخه شوی وی ورکړی
ش . دغلی دانی او سابو مخلوط ته دوه یا دری
قاشقی غوری هم ورزیات کړی همداونګه د ماشوم
لپاره ماسته او میوی (کومس چس روښانه رنګ
ولوی لکه ، کیله ، آم) ورکړی شی . غذا باید ورته
تازه تیاره شی او ماشوم ته دی د ورځی ۶ - ۵
څلی ورکول شی) .

هم نه وی نو د لا ندینیو مواد و څخه ګته
اخیستلای شی :

د میوو تازه عصاره (شربت)

ضعیف چای نه تینګ چای .

دشنی کوپری (Coconut) او به

- که هیڅ ش پیدا نه شی نو پاکی او به
ورکړی (که امکان ولری وئی ایشوی او سړی ئی
کړی) .

- د دی لپاره چس د او به د ضیاع مخنیوی
وکړی (د ماشوم د وجود څخه) په هر څل
ساراناسته کی د دغه او بلنو مواد و څخه په لاندی
بول ورکړی .

د دوه ګلنی کښته ماشوم ته د پیالی نیمه
یا خلارمه برخه .

لویو ماشومانو ته نیمه یا پاکه پیاله ورکړی .

باید او به په پیاله یا ګیلاس کی ورکړل
شی (نه د چوشک پواسطه څکه ګرانه ده چس پاک
ش) که چیرته ماشوم کانګ کوی د لسو دقیقو
لپاره انتظار وکړی او بیا ئی ورکړی ، ماشوم ته لړ
لړ او په ورو ګوتونو او به ورکړی .

تر خو چس د ماشوم ساراناسته ودریپری له
دریو نه ثر پنځو ورځو پوری زیات او بلن مواد
ورکړی .

۷ - ګله چس د موردتی پوری ماشوم
ساراناسته ولری ، بنه داده چس تی ورکولو ته
دوم ورکړی .

که چیری د تی پوری ماشوم په ساراناسته
اخته وی ، نه یوازی تی رود لوته دوم ورکړی
باید لازیات ئی کړی . که چیرته ماشوم ئی رود لی

زياته غذا خويلى شى دا به د ماشوم سره د هفه د ناروغى د مودى د نه خوراک جبران وکرى كومه چى د ناروغى په وخت كى اشتھائى كمه وە . يو ماشوم د ساراناستى نه هفه وخت روغ گىزل كىپرى چى بيرته همفه وزن ترلاسه كرى كوم ئى چى د ناروغى نه مخكى درلود .

- د مورشيدى لە ناروغى نه د ژۇرغىدو سبب كىپرى .

- درمل بىلە يوه روغتىيائى كاركۈونكى د مدايت او لار بىونى نه بايد استعمال نشى . - د ساراناستى لپارە دير درمل يابى گتى دى او يا ضرر دسوى دير وخت په يو خو ورخۇ كى ساراناسته پخپلە پخپلە سربىھ كىپرى . اصل خطر ساراناسته نە بلکە همفه مایعات دى چى ماشوم ئى لە لاسە ورکوى .

يوه ماشوم تە تر هفى چى كوم روغتىيائى كاركۈونكى لاربىونە نه وي كرى گولى اويا نور درمل مە ورکوى .

- لە ساراناستى نه د مور د شيدو پواسطە ، د شرى په مقابل كى د معاقيت ، د تىتىيۇ د استعماللۇ ، د دوپى او اوپو په خوندى ساتلۇ او د دوپى سره د لاس وەلە خەنە د مخە د لاسو په منھلۇ سره مخنييى كىيداچى شى .

- ساراناستى د هفو مکروبۇ نو پواسطە كوم چى د غايىطە مواد و خەنە خولى تە ننزوپى ، دغە مکروبۇنە د اوپو ، دوپى ، لاسو ، خورۇ ، خېلىلۇ ، د مچانو او پە همفه چەتلىيوكى كومس چى د گۇتو د نوکانو لاندى وي خېرىپىدى شى د دى لپارە چى ساراناستى نه مومخنييى كرى وي د ماشوم خولى

- كە چىرى ساراناسته دعادي نه زياته شى د فنى كسانو مرسىتە ضرور دە .

- مىيندى او پلرونە دى پە لاندى حالاتوکى بىلە ھۇنە د روغتىيائى كاركۈونكى نه مرسىتە وغوارپى .

كە د بدن او بە ئى كمى شوي وي ، خىنى نېشى ئى دادى :

- ننوتى سترگى

- سختە تىنە

- كلە چى ماشوم ڈاپى اوپىكى ئى پە منع نە راھى .

- تېھ لرى .

پە نور مال دول نه خورى او نه خېشى او پېلە پس كانگى كوى .

پە هر يوه يادوھ گېريو كى خو خلى ساراتە خى (اوبىن)

وينه د ناستى سره وي (Dysentery پېچش)

- كە چىرته كوم ماشوم دغە نخېشى ولرى نو د يو طبى كاركۈونكى مرسىتە دى دير ژۇر لىتولە شى داكترييا روغتىيائى كاركۈونكى بە ماشوم تە يوه مایع چى د مخصوصە د فمى رىيھايدىريشىن مالگۇ خەنە جورە شوي وي ورکپى . پەدى وخت كى كوشېن وکرى چى ماشوم ئى وخشى .

- كوم ماشوم چى د ساراناستى نه بىھ كىپرى هەرە ورخ لېر تر لېر تريپى او نى زياتىگى غذاء او خوراک تە ضرورت لرى .

- د ساراناستى د ودرېدونە وروستە زياتىگى غذاء دېرە ضرورى دە . پەدغە وخت كى ماشوم دېرە اشتھا لرى اولېر تر لېر تريپى او نى هەرە ورخ

ش تر خو مکروبونه پکی څای ونه نیس . تول اضافی مواد یا بخ کړی یا ئی وسیعی تر خو د مچانو او د ناروغیو د خپریدو: مخنيوی وش .

- شری د سختی ساراناستی سبب کېږي نولدغه کبله د شری په ضد معافیت د ساراناستی د دغه علت مخنيوی کولی شی . لاتر اوسمه داسی واکسین نه شته چې د عادی ساراناستی مخنيوی وکړی .

O.R.S. یا یوه څانګړی د خبیلو ماده :

د ساراناستی په وخت کی داوبو داعادی له پاره څانګړی او غوره مواد O.R.S. دی . دغه د خبیلو مواد د پاکترانو او روغتیائی کارکونکو لخوا د ماشوم د وجود د اوبو د کمبېت لپاره استعمالیې خوبه کورکی هم استعمالیدای شی چې د ساراناستی د پیل نه مخنيوی کولای ش .

د جوړولو طریقه :

- د پاکټ تول مواد په هغه اندازه اوبو کی چې په پاکټ لیکل شوی حل کړی . که چیرته دو ه لیتره او به واچوی ساراناسته لازیا توی ، که چیرته دیږی او به پکی واچوی همفو مره به ی اغیزه کمه وی .

۲ - بشه ئی حل کړی او ماشوم ته ئی ورکړی چې وئی چېښ .

(توكۍ او یغ و هنه (ریزش)

توكۍ او ریزش په (Pneumonia) (تتر) بدليدای شی ، هر کال نړدی ۲ - ۳ میلونه کوچنیان (بیله یو میلونو مرینو خخه چې د دفتريا

ته د مکروبونو د ننو تلو مخه باید ونیول شی .

- غریبی او د اساسی خدمتونو کمن لکه د خبیلو د خوندی او پاکو او بو کمبېت دا معنی لری چې دیرو کورنیو ته ګرانه ده چت د ساراناستی مخنيوی وکړی . خو دیږی اغیزمنی لاری ئی دادی :

- ماشوم ته د ژوند په ۶ - ۴ لمپنیو میاشتو کی د مور شیدی ورکړی (د مورشیدی کولی شی چې ماشوم د ساراناستی او نورو ناروغیو په مقابل کی وساتی) .

- د ژوند په لمپنیو ۶ - ۴ میاشتو کی ورته پاک ، مغذی ، بشه میده شوی نیم جامد خوراک او همدارنګه ورسره د مورشیدی ورکړی .

- چې چیرته پودری او یا دغوا وشیدی ورته ورکړی نو په یوه پیاله کی ورکول ئی بشه دی نه په بوتل کی .

- پاکی او خوندی (د خاہ او به ، د چینو او د سیند او به باید وایشولی شی) او به وڅښی .

- تل تئی د غایطه موادو د خوندی کولو په غرض استعماله کړی او پدی پوه شی چې د کوچهیانو غایطه مواد په خوندی او دیران کی واچوی او پیاسمدلاسه بخ شی کړی ، د ماشومانو غایطه مواد د غټانو په پرتله زیات خطر لری . د تقيیو د استعمال نه وروسته او د خورنی د موادو سره د لاس کولو نه د مخه سمد لاسه لاسونه موډه صابون و مینځی .

خورنی مواد او او به پته (پوشل) وساتی تر خو د مکروبونو نه خوندی وی . د امکان په صورت کی غذاش مواد باید بشه پاخه او د خوبونه لپه د مخه تیار کړی . باید وخت پری دیر تیونه

عادی حالت نه زیاته ساه و باسی نو ماسوم په خطرکی دی . ضروری ده چې ماشوم ژر یوه کلینک ته ورسوی .

دیز څل توخى ، ریزش ، ستونی خوب او پذى بهیدنه پخپله بشه کیږي . خو کله کله د تتر سبب کیږي او د ماشوم ژوند تهدیدوی . د لاندی تکو په پام کی نیو لو سره په ملیونونو ماشومان د مرحه ساتلی شو :

میندی او پلروننه دی پدی پوه اوسي چې کله کله توخى او ریزش د سخت انتان بنه نیولی شن کوم چې تینګی خارنی ته اوتیا پیدا کیږي . طبی مرستی او ارزان بیه درمل هر چیرته پیدا کیږي . - د یوه توخیدونک ماشوم مور او پلار دی پدی پوه وي - چې په لاندی حالاتو کی ماشوم کوم کلینیک او یا کوم تربیه شوی روغتیائی کارکوونکی ته په چالاکۍ ورسوی . که ماشوم ژر ژر ساه وباسی (په یوه دقیقه کی د ۵۰ څلونه (زیاته)

کله چې ماشوم ساه اخلى د سینی بشکتنی برخه (د ماشوم د تتر د پنجری د دواړونیمائی ساحه) یې ددی په څای چې د باندی خواته په نور مال دول و پوسيپوی د ننه ننزوی .

- ماشوم د خه شی خبلو توان ولری .

که چیرته یو ماشوم په عادی دول تنفس کوی ورسه توخبې ، یخ وهلى وي او پزه ئې بهیدې نو په کور کی بیله درمله تداوی کیدای شن . دیز در ملونه چې د توخى اوریزش لپاره په بازار کی خر خپوی بی ګتنی دی او یا ضرر رسوی . - میندی او پلروننه ماشوم ته په لمونیو

او شری له کبله دی او د مخنيوی وړ ناروغری دی) موه کیږي .

پدغه تاپس کی خلور لمونی پیغامونه له میندوا او پلرو سره مرسته کوی کوم چې په نتیجه کی ئې په دیزه ارزانه او په کمه بیه د دوی ژوند بچ کړي .

تولی میندی او پلروننه باید پدی پوه شن چې د توخى اوریزش سره خه وکړي او خه وخت دیو تربیه شوی طبی کارکوونکی مرستی ترلاسه کړي . تول روغتیائی کارکوونکی اوس د ارزانه در ملو د لاس ته را پلرو جوګه دی کومی چې د تتر د مړینو مخنيوی کوي .

لمونی پیغامونه :

- که چیرته یو ماشوم د توخى سره یو څای ژر ژر ساه ایستله نو ماشوم په خطر کی دی . ضروری ده چې ماشوم ژر کلینک ته ورسوی شن .

۲ - کورنې دی ماشوم ته تر شپږ میاشتنی پوری د مور د شیدو په ورکولو ، په نې تغذیه او پوره معافیت (واکسین شوی) باور ولری چې د تتر په مخنيوی کی مرسته کولای شي .

۳ - له یو ماشوم سره چې توخى ولری اویا هوا ور رسیدلی وي . د بیرو مایعاتو په ورکولو سره مرسته وکړي .

۴ - یو ماشوم چې توخى او ریزش ولری تود وساتی ، باید پاکه هوا تنفس کړي نه دلوجی دکه هوا .

وده ش .
 ۳ - له یو ماشوم سره چی توخی او ریزش ولری ، باید د ییرو او بلنو مواد و په ورکولو مرسته وش . کوم ماشوم چی په کور کی تداوی کیبری باید لاندی تکی په یاد ولری .

- تغذیه ته دوام ورکپی .

- یو ماشوم چی د مور شیدی خوری گرانه ده چی د توخی اوریزش د لرلو په صورت کی تغذیه ش .

له بلی خوا تغذیه مهمه ده څکه چی هم دانتان سره مجاد له کوی او هم د ماشوم وده ساتی نو ضروری ده چی د مور د شیدو ورکولو هاند جاری وساتی . څنی وخت د ماشوم دپزی پاکول هفته د بشی رودنی موقع ورکپی . که کوم ماشوم ئی نشی رودلی بشه به داوی چی د تی شدی په یو پاک ګیلاس کی ورکپی ش .

کوم ماشومان چه د مور په شیدو نه وی تغذیه شوی لازمه ده چی په پرله پس توګه په لبره اندازه خوراک ورکړل ش . (د نقاهت) دوره د ناروغری او بی اشتھائی لرل . د نیمکړی ودی غوره سبب دی ، کله چی ناروغری تیره او پای ته ورسی . تربیوی اونی پوری په زیاته غذا تغذیه شی . شفا تر هفه پوره نده پوره چی کم تر کمه ماشوم هماغه وزن لاس ته راپوی چی د ناروغری په پیل کی ئی درلود .

دیر مایعات ورکپی (Give plenty of fluid) :
 کوم ماشومان چی توخیپی او یخ وھلی وی د ییرو مایعاتو خبیلوته اپتیا لری .
 ۴ - کوم ماشوم چی توخی ولری او یخ

شپېرو میاشتو کی د مور د شیدو په ورکولو ، بش تغذیه ، معافیت (واکسینیشن) پواسطه د تیتر نه مختنیوی کولای ش .

د مور شیدی (Breast milk

د مور شیدی ماشوم دانتان په مقابل کی وقایه کوی - په منځنی بول هفه ماشومان چی د بوتل شیدو پواسطه تغذیه کیبری د هفو ماشومانو په پرتله د تیتر سره دوه څله زیات په کشمکش کی دی کوم چی د مور د شیدو پواسطه تغذیه کیبری دا غوره خبره ده چی ماشوم د ژوند په لمپنیو ۶ - ۴ میاشتو کی د مور په شیدو تغذیه ش .

تغذیه (Feeding)

په هر سن کی ، یو ماشوم کوم چی بشه تغذیه شوی وی دیر کم بشائی په جدی بول ناروغه شی او یا د تیتر نه مړشی .

دای ویتامین (Vit A).

دای ویتامین چی په مالتو او یا ژرومیوو تور بخنو شنوبانمو لرونکو نباتاتو کی شته هم سړی د تقدیپا مقابل کی ساتی .

معافیت : Immunization

که ماشوم ته له یو کلنی څخه درسیدونه مخکی معافیت ورکړل شی نو ماشوم به د معمولو انتاناتو لکه توبر کلوز ، توری توخلی او شری په مقابل کی وقایه وی .

- ګنه ګونه (Crowding).

ګنه ګونه د توخی او ریزش په خپریدو او سرایت کی مرسته کوی کوم ماشوم چه د مورتی روی د شپې لخوا له مور سره دی بیده کیبری . خو لوی ماشومان دی باید وھخول شی تر خو څانله

په حالت کی . د ورخی دوه یا دری څلی د کرکیوپه بیرته کولو د کوتی هوا تازه وساتی خو کوم ماشوم چس توخیزی او یخ و هلی وی د وچس هوا نه وساتی .

پاکه هوا (Clean air)

کوم ماشومان چس له لوگی نه په دک چاپیریالکی ، که شه هم د پخلی او یاد تباکو په لوگی ناولی وی او سیپری په تیتر زیات اخته کیپری او ماشوم ته نبودی لایو غور څول او پرئنځی دا خطر لای زیاتوی .

څوک چس توخیبدی او یخ و هلی وی باید د کوچنیانو نه لری وساتل شی .

وهلی وی گرم ئی و ساتی باید پاکه هوا تنفس کړی نه دود جنه . تبه تل د سختی ناروغری نېټه نه وی که یو ماشوم تبه ولری پاراسیتامول (Paracetamole) یا کوم بل درمل چس تودوځی کمه کړی ورکول کیدای شی

په تنفس کی مرسته وکړی (Help in breathing)

د ماشوم پزه باید تل پاکه شی ، خصوصاً د شیدو روکلو او د ویده کیدو په وخت کی . پریپریدی چس واړه ماشومان په ګیډه پریویزی ، لمده هوا د تنفس په اسانولو کی مرسته کوی . د یوه لوښی نه تبخیریدونکی او به هم مرسته کوی نه د جوشیدلو



ایمان و قوامت پیغمبر روزی

امانت مسلمان

نوشته: ذکرالله "مجددی"

لباس نو در سرنوشت شان پدیدار گردیده است.

قیام ها و مبارزات اسلامی کاملاً جهت و خط دیگر دارد مبارزات اسلامی از بدو خلقت انسان یعنی آواز نیکه علمبرداران و منادیان برحق آن انبیا علیه الصلوٰة والسلام بوده انداز یک هدف مندی متعالی و انسانی نیروی شکست ناپذیر ایمان و عمل سازنده اسلامی و عقیده عمیق درونی سرچشمه میگیرد که مالک اصلی آن خداوند بزرگ بوده و همین هدایت الهی است که جامعه انسانی را بسوی تکامل والای انسانی و اخلاقی اش رهبری میکند. ملت بایمان را عقیده بران است که خلقت انسان عبیث و بیهوده نبوده بلکه روی هدف بزرگ و مقدس بنا و امر و هدایت داده شده که (عبادت کنید خدا را و اجتناب نمائید از طاغوت) و سرتعظیم جز به خالق یکتا ولا شریک خم شده نمیتواند و غیر ذات مقدسش کسی دیگر لایق پرستش و عبادت نیست تنها حکم و دستورات الهی میتواند زندگی جوامع انسانی و ارزشها متعالی آنرا در همه شئون حیاتی تضمین نماید.

خداؤند بزرگ را سباسگذاریم که ب ملت مؤمن ماتوانائی و همت بخشید تا در اواخر قرن نزدهم امپراطوری استعماری انگلیس را درهم کوبیدند و در اوایل قرن بیست قدرت طاغوتی و سلطه گر روس را چنان به شکست و رسوائی تاریخی مواجه نمودند که دیگر توان تجاوز و حرکت را علیه ملل مظلوم برای همیش در وجود پلیدش محو و نابود ساختند.

تاریخ بشریت شاهد تحولات و انقلابات عظیم در جهان علیه حکومات ظالم و جابر بوده که با سر نیزه و تفنگ برفرق مردم حکومت می کردند. قیام های عظیم و حرکت های آزادیبخش مردم به سقوط دستگاه های حاکمه منجر گردیده مردم توانستند خود را از شرایین ستمگران و آدمکشان نجات دهند ولی بجای انکه به خواسته ای انسانی و حقیقی خود دست یابند تا بتوانند در غصای آزادی و شرف زنده گی نمایند، بدختی های مرگبار ناشر از اسارت و غلامی در چهره و

کرده اند و خون داده اند ایمان و میثاق بسته اند که ارزان نخواهند فروخت و تعهد بسته اند که جز اسلام و ارزش‌های متعالی آن حکومت‌های تحمیلی و بی‌بند و بار بیگانگان نمیتوانند نیاز‌ها و خواسته‌های مشروع شان را جواب‌گوی باشد.

ملت تاریخ ساز و اگاه افغانستان باتحمل هرگونه دشواری‌ها و محرومیت‌ها فقط امیدوار به رحمت و نصرت خداوند (جل جلاله) دوازده سال در برابر ارتش تا دندان مسلح مکتب وحش کمونیزم و نوکران شان ایستادند تا باشد سرزمین اسلامی از لوث کفار و دشمنان خدا و انسانیت پاک شده و نظام الهی در حیات مردم تحقق یابد درین مقطع حساس زمانی ملت مسلمان‌ما و امت اسلامی شاهد یک دسیسه بزرگ و عظیم کفر جهانی علیه جهاد و ارمان اش میباشد تا این چرخش عظیم و نجات دهنده شرف و عزت انسانی را به بیراهه و مرگ بکشانند. بدون شک ما ایمان داریم و میثاق به خداوند بسته ایم راهی را که انتخاب نموده ایم تا اخیرین مرزپیروزی بسوی هدف دوان دوان به پیش خواهیم رفت، هرگز خسته و مضطرب خواهیم شد زیرا مصمم هستیم که پیروزی حتمیست چون وعده خداوند بزرگ است. و هرگز به گرگان وحشی، دزدان انقلاب اجازه نخواهیم داد که ارمان جهاد و افتخارات عظیم اسلامی ملت ما را به بیراهه و شکست بکشانند و در فش نجات بخش اسلام و حکومت اسلامی مجاهدین افغانستان که هدف اصلی این مقاومت‌ها و شهادت خواهی‌ها میباشد در کوه پایه‌های کشور اسلامی مان در اهتزاز نیاید مبارزه و جهاد ادامه خواهد داشت.

قرآن مجید این کتاب مقدس و اکمل الهی جوامع سرگردان وره گم را بطرف هدایت و کمال کشاند و فضای برادری، صمیمیت، اخلاص، صداقت، محبت و اعتماد را ایجاد می‌نماید. جز قرآن هیچ مکتبی نمیتواند عدالت اجتماعی را تضمین نماید که جوابگوی نیاز‌ها و سبب نجات واقعی و خواسته‌های فطری انسان باشد هر مکتبی که چنین ادعائی دارد کاملاً غلط و در اشتباه قرار دارد پیروان ادیان باطل باید مطابق او امر قرآن حمید عمل نمایند ورنه در گمراهی خسروان و هلاکت ابدی میمانند که هرگز راه نجات و شاهد سعادت را نخواهند دید.

تنها اسلام است که رابطه بین اولاد و والدین، خویشاوندان، همسایگان و تمام انسان‌ها را به شکل اعلای آن طرح ریزی و عملی می‌نماید. ملت مؤمن و مجاهد افغانستان در پرتو قرآن و ایمان بخاطر آزادی، استقلال واقعی و حکومت اسلامی قربانی‌های عظیمی را به پیشگاه خداوند بزرگ تقدیم نموده که تاریخ جهان شاهد آنست. آزادیکه شرف و عزت انسان در آن محترم و عزیز باشد نه آزادیکه هر فرد جامعه چه زن و چه مرد هر چه خواهند جهه ارضی نفس اماده انجام دهند این در حقیقت لکه سیاهی است در سیمای درخشنان آزادی و اسلام.

استکبار جهانی و عمل وابسته آنان تلاش دارند که در جامعه آینده کشورما قواو نوکران شیطان صفت خود را مسلط سازند تا بتوانند توسط آنها خباثت کفر و گناه را جایگزین حماسه‌های عظیم اسلامی مان نمایند.

ملت ما ملت متعهد و مومن است و به آنچه

د انتی بیوتیکو غلط استعمال

دانتی بیوتیکو دیر غلط، د حده زیات او بى ضرورت استعمال داویره پیدا کریده چه امکان لرى نور انتی بیوتیکونه خپل مؤثریت دلاسه ورکری دانتی بیوتیکو د غلط استعمال له کبله مونږ نن وینو چه د میکروبونو مقاومت د هفو په مقابل کی دیر زیات شویدی او په ساده باکتریائی ناروغيو **کې** خنی اقتصادی او کم قیمته انتی بیوتیکونه هیچ تاثیر نه کوی او ناروغان خنی وخت مجبوریبی چه د دیر و عادی باکتریائی ناروغيو د پاره دیر گران (د قیمت له نظره) انتی بیوتیک واخلى لکه د حاد برونشیت د علاج د پاره (Lincomycin, Keflex, Amoxil, Ampiclox) د استعمال. دلته غواړم چه دانتی بیوتیکو د غلط استعمال یو خو مثالونه گرانو لوستونکو ته وړاندی کرم. لکه خنګه چه مخکی مو وویل یو دانتی بیوتیکو دیر زیات غلط استعمال دادی چه د هفو ناروغيو د پاره چه هلتہ د انتی بیوتیکو توصیه کول هیچ ضرور نه وی استعمالیبی چه دا کار دری ضرره لرى.

الف: د انتی بیوتیک بى ځایه استعمال او د

هفو ضایع کیدل.

دا صحیح خبره ده چه انتی بیوتیک د میکروبونو په ضد یوه دیره مؤثره وسیله ده او همدا انتی بیوتیک دی چه د دیر و مهلكو ناروغيو مخه ئی نیولی ده اوحتی چه خنی ناروغيی ئی له منځه وړی هم دی لکه طاعون، هماغسی چه د مختلفو ساری ناروغيو د واکسینونو استعمال دیری هفو ناروغيو چه د مختلفو معیوبیتیونو او حتی مرگ سبب گرځیدلی (لکه چیچک، پولیو، شری او نوری) له منځه وړی او یا یس کمی کریدی او دوقایوی طب په برخه کی ئی دهه مرسته کریده په همدي دول د معالجوی طب په ساحه کی انتی بیوتیکونه هفو مهمه وسله ده چه د دیر و انتانی او میکروبی ناروغيو او حتی همو ناروغيو په ضد اسعمالیبی چه یو وخت لاعلاجه فکر کیدلی لکه T.B رښتیا هم که چیری په تولو وروسته پاتری تولنو کی د T.B ضد واکسین (B.C.G) تطبیق شس او موجوده ناروغان یس په صحیح دول تداوی شی نولری نه ده چه د توبرکلوز د ناروغي خخه به یوازی د هفی نوم په مغزوکی پاتنی شی او بس.

د همدي ځایه دانتی بیوتیکو ارزښت او اهمیت خرګندیبی خو په افسوس سره به دا ووايو چه

په وقايوی دول د انتى بيوتيکو د استعمال په برخه کي باید وویل ش ش چه انتى بيوتيکو نه هیچ وخت د ناروغيو د وقايس او مخنيوي د پاره نه استعمالاپري يوازی او يوازی واکسین د ناروغيو وقايه کولای ش او بس . د مثال په دول : په يوه منطقه کي د محرقى اپيديمى د آيا مونږ به د هفه خایه خلکو ته د محرقى خخه د مخنيوي د پاره کلور امفى نيكول (Chloramphenicol) يا ورکوو که د محرقى ضد واکسین به ورته کوو ؟

بشه به داوی چه په تولو ناروغيو او په خاص دول په ويروس ناروغيو کي د ناروغ د بدن مقاومت لور کرو (هفه بى خایه پرهيز نه کرو او بشه خواهه هرکرو) تر خود هفه بدن توى او د ويروس په مقابل کي بشه مجادله وکړي .

۲ - په اسهال اخته ماشومانو کي د استعمالول (Chloramphenicol) استعمالول : کلور امفينيكول هفه انتى بيوتيک دی چه د سمیت خخه ئ مونږ تول واقف يو او دا هفه انتى بيوتيک دی چه باید يوازی د ځینو خاصو انتانی ناروغيو دپاره لکه محرقه (Meningitis, Cerebritis,)

Sever او Brain Abscess H. Influenza)

د پاره استعمال ش . ولی مونږ وينو چه کلور امفى نيكول د هفوواسهالاتو د پاره چه حتى هیچ تبه ورسه موجوده نه وي او کيادي ش ش چه پرازيتى منشه ولري استعمالاپري (پارازيتى اسهالات زمونږ په محیط کي زبست عام دی چه د حفظ الصحوي اصولو د عدم مراعت له کبله عموميت لري) او هفه هم په دير غلط Dosage سره

ب : د باكتريباو مقاوم کيدل او د ناروغ بدن د مقاومت بشکته را تلل .
ج : اقتصادي زبان .

لاندی مثالونه د انتى بيوتيکو بى خایه استعمال بېي .

۱ - مونږ وينو چه په شري اخته ماشومانو ته امپى سيلين (او يا کوم بل انتى بيوتيک) توصيه کيږي پداسې حال کي چه شري يوه و بروسي ناروغي ده او هیچ انتى بيوتيک په کي استطباب نلري . دلته د انتى بيوتيکو استعمال هفه دريواره ضرره لري کوم چه مخکي مو ذکر کړل يعني انتى بيوتيک بى خایه او بى ضرورته استعمالاپري د ناروغ لرو نکي پيسى بى خایه مصرفېپري او د ويروس په مقابل کي د ماشوم د بدن مقاومت کمېپري (انتى بيوتيک د امعا نارمل فلورا له منځه وړي او د B د کورني د ويتامينونو د جورېست مخه نیس) .

په شري کي د انتى بيوتيکو د استعمال د پاره ځنۍ وخت دا دليل وړاندی کېږي چه دلته انتى بيوتيک د تالۍ) انتان خخه د مخنيوي پخاطر او په وقايوی دول استعمالاپري ولی د دی دليل د ردولو د پاره باید ووایم چه : په شري کي دوه احتماله موجود دي .

الف : امكان لري چه هیچ کوم بل انتان مداخله ونه کړي چه پدې صورت کي به د انتى بيوتيک استعمال بى خایه وي .

ب : امكان لري چه تالۍ) انتان (Secondary Infection) مداخله وکړي (شري اختلاط وکړي) چه يوازی په همدي حالت کي د انتى بيوتيک استعمال استطباب لري او بس .

استعمالیېرى (د پنسلین سره يو څای دلته دا پوبنتنه پیدا کېږي چه که چېرې برونشیت په سترپتومایسین سره تداوى شی نو په توبرکلوز اخته ناروغان به په څه تداوى کېږي؟) همدارنګه لیدل شویدی چه د هغې پور ماشومانو ته د اسهال د تداوى د پاره د خولی له لاری توصیه شویدی ولی ضرور داده چه د سترپتومایسین استعمال دی یوازی او یوازی - د توبرکلوز ناروغانو د پاره وسائل شی .

همدارنګه د ځینو نورو سمن او قیمتی انتی بیوتیکو استعمال له حده زیات دی لکه په ګوچنیو ماشومانو کی د (Gentamicine Lincocine) او ماشومانو کی د (Kanamycin) استعمال اوس پیر عام کار دی چه د اسهالاتو او ځنی تنفسی ناروغیو د علاج د پاره

استعمالیېرى

۵ - د بلى خوانه مونې وینو چه ځنی وخت د انتی بیوتیکو مقدار په صحیح ډول نه تطبیقیېرى مثلا که يو ناروغ ته واقعاً د یو انتی بیوتیک ضرورت وی نو باید لېټر لېټه د ۵ - ۷ ورځو پوری او حت په ځینو ناروغیو کی لکه محرقه تر خوارلس ورځو پوری استعمال شی (سترپتومایسین د دری میاشتو د پاره توصیه کېږي) ولی لیدل شویدی چه ځینی وخت ناروغ ته صرف د دوه ورځو د پاره انتی بیوتیک ورکول شویدی او یا ورځنی Dose کافی نه وی همدا علت دی چه نن ورځنی ځینو انتی بیوتیکو لکه (Penicillin) او Ampicillin) خپل مؤثریت دلاسه ورکړی او دا ویره شته چه یوه ورځ به قول انتی بیوتیکو نه خپل تاثیر دلاسه ورکړی .

چه صرف يو بوتل شربت ئی د ماشوم د پاره ورکول کېږي که چېرې دا يو بوتل شربت په تاکلی اندازه ناروغ ته ورکړ شی نو د یوی نیمی ورځی څخه به زیات شی .

۳ - په اسهالاتو کی د تتراسکلین استعمال : تتراسکلین د ماشومانو د پاره یوسمنی انتی بیوتیک دی چه دا توکالو څخه په کم عمره ماشومانو کی د هغه استعمال استطباب نلری (د هیوکو په نشو و نما سوء تاثیر لری او د غابښونو رنګ خرابوی) ولی لیدل کېږي چه د هغې شربتونه (Hostacycline) او نورو په نامه په ماشومانو کی د اسهالاتو د علاج د پاره په پیر زیات مقدار استعمالیېرى او حت د اسهالاتو د تداوى د پاره یوه پیره عامه دواګرځیدلی چه هم په ماشومانو او هم په لویانو کی د هر ډول اسهالاتو د تداوى د پاره په پیره پراخه پیمانه استعمالیېرى ولو که انتی بیوتیک ته ضرورت هم نه وی (تتراسکلین یوازی د Vibron Cholera) د پاره انتخابی انتی بیوتیک دی او نن ورځ د نورو هغه اسهالاتو د پاره چه باکتریائی منشه ولری (Co-Trimoxazol) یا Ampicilline استعمالیېرى) همدارنګه لیدل شوی دی چه تتراسکلین په زرقی ډول په ماشومانو کی استعمال شویدی (زرقی تتراسکلین د وترنری په ساحه کی د حیواناتو د علاج د پاره استعمالیېرى) .

۴ - د Streptomycine استعمال :

سترپتومایسین د (Aminoglycoside) د جملی څخه یو انتی بیوتیک دی چه په (Mycobacterium Tuberculosis) باندی تاثیر لری او د هغې په ضد بايد استعمال شی ولی لیدل کېږي چه هغه په ځینو تنفسی عادی ناروغیو کی لکه برونشیت

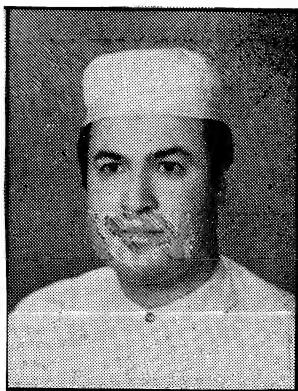
سیمینارونه دایر کړی او د انتق بیوتیکو د غلط او
بی څایه استعمال څخه د امکان ترحده پوري
مخنیوی وکړی .

روغتیا د وزارت او په خاص پول د معالجوی طب
د عمومی ریاست او د عامې روغتیا د انسټیتوت
څخه دا هیله لرم چه پدی برخه کې کنفرانسونه او

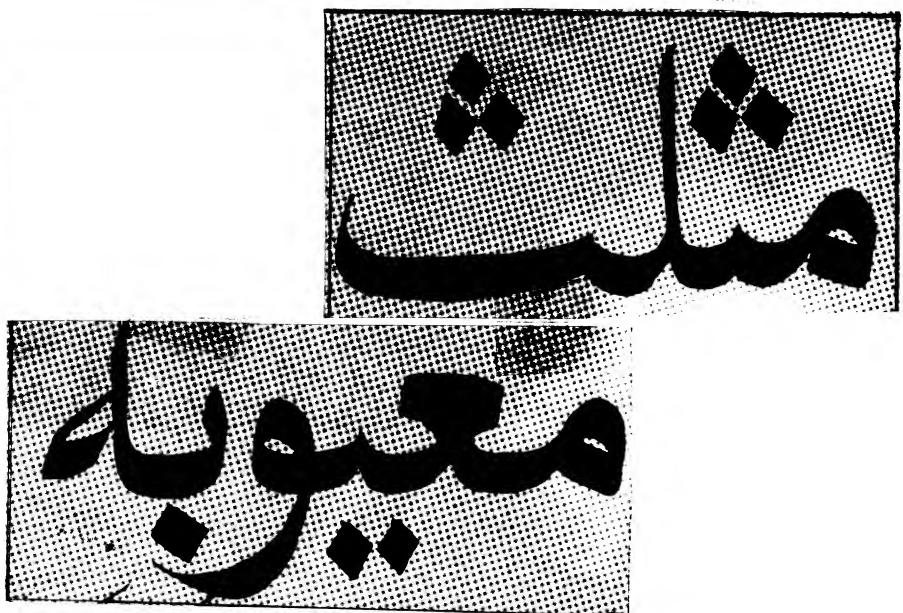
ملت مجاہد افغانستان حاضرخواهې شد که
سرنوشت و آینده خویش را در دست آتائی -
ګنبدزاده از عقیق د اسلامی بیگانه بوده و یا از علم و
معرفت بهره نداشته باشد و یا اینکه فاقد
اخلاق اسلامی باشند .

پروفیسور حضرت
صیخ الشیعی «المجددی»

رئیس دولت اسلامی افغانستان



لوسیتی: روزنامه هنری کتابخانه



چه از نظراب و هوا وغیره در جهان نظیر ندارد
چار فصل معین ، کوهای سر به فلك کشیده مملو از
اشجار مثمر وغیر مثمر ، دره های شاداب ، دریا
های مست و **پُر**شان ، زمین های حاصل خیز ،
میوه جات گوناگون و هزار ها نعمات دیگر .

درین جاه در تابستان سوزان ان صرف طبقه
پول دار و ثروت مند میلیون ها روپیه مصرف
میکند تا بصورت مصنوعی صرف هوا یک اطاق
شان را سرد بسازند (استفاده از ایرکنديشنر
(Air-Conditioner) و یا بازهم میلیون ها روپیه
صرف میشود تا کمی جریان سرد هوا را به صورت
مصنوعی بوجود آورند (استفاده از بادپکه) . ولی
در کشور زیبای ما خداوند (جل جلاله) نعمت
هوا خوب و معتدل را مفت و رایگان برای هر
فرد ان ارزانی داشته است .

درین جاه مهاجرین بلاکشیده دراززوی سایه
یخ جان میدهند ولی در کشور زیبای ما حتی کوه
ها از درخت ها مملو بوده و خداوند (جل جلاله)
این نعمت را مفت ارزانی داشته است .

در این شکی نیست که در طول تاریخ بشری
مهاجرت ها به اساس مجبوریت های ناشی از
عوامل مختلف صورت گرفته و خواهد گرفت . این
که عوامل مهاجرت های کتلات بشری از یک منطقه
کره زمین به منطقه دیگران چه بوده بحثی است
که از ساحه مسلک طبایت دور و مستلزم برسی و
ارزیابی درین مسلک نمیباشد .

ولی چیزیکه از دیدگاه این مسلک قابل
ملاحظه میباشد این است که چون مهاجرت حالت
غیر نورمل بوده ، انسان از یک حالت نورمل
محیطی برآمده و در یک حالت غیر نورمل
قرارمیگیرد . لذاء امکانیت بروز هر نوع پروبلم های
صحی چه از نظر محیطی و اجتماعی چه از نظر
فیزیکی و جسمی و چه از نظر روحی وجود دارد .

بعد از تجاوز روس ها و به قدرت رسیدن
کمونیست ها توسط آنها در افغانستان ، در اثر
وحشت و بربریت آنها مردم رنج دیده و بلاکشیده
ما مجبور به ترک خانه ها و وطن زیبای شان
شدند . بلی وطن که چه از نظر زیبایی طبیعی و

اجتماع هم یک اجتماع غیر نورمل که مجبوراً کوله بار عمر را دران بدoush کشیده، شب و روز را سپری نموده و نفس تا و بالامیکشیم. به خاطر اینکه پروبلم های صحی را در جامعه خوب تر بررسی کرده باشیم تا به هدف اصلی خویش یعنی پیشرفت جامعه بطرف صحت مند بودن نایل گردیم بهتر است این پروبلم ها را در درسه بخش جسمی یا فزیک، روحی و اجتماعی بررسی کنیم.

قبل ازینکه به بررسی فوق بپردازیم قابل یاد اوریست که بدبختانه در بین مهاجرین افغان در پاکستان سه مشخصه خراب وجود داشته که هنوز هم روز به روز خراب تر شده میروند. این سه مشخصه عبارت انداز:

فقر و غربت:

روز به روز مردم به طرف فقر و غربت پیش میروند. هیچ منبعی برای ایشان وجود ندارد تا از طریق ان بتوانند حتی عایدات معمولی زندگی عادی را بدست بیاورند. لذا بلند رفتن قیم از یکطرف و از دیاد تعداد اعضای فامیل ها از طرف دیگر بادر نظر داشت بیکاری و نبودن حرفه و کار و کسب هنوز هم ساحه زندگی را تنگ تر ساخته و مردم را غریب تر و فقیر تر می سازد.

جهالت و نادانی:

به اساس عدم مساعدت شرایط تعلیم و تربیه، اطفال بیچاره و بدبخت ما بدون اینکه حد اقل سواد را بیا موزنده عمر عزیز شان برباد میروند در حالیکه اینده کشور ها بدون شک حق و امانت اطفال امروزه انهاست. شاید که ما اینده نداریم و یا اینکه کدام منجمی پیش بینی کرده باشد که بعد

درین جاه مردم درآزوی آب صحی جان میدهند ولی در کشور ما دریا های خروشان، چشم های سارها و جویبارها در هنرناحیه آن جریان دارد.

بهر صورت بنابر ضرب المثل (هر چاته خپل وطن کشمیر دی) یا (East West home is the best) شاید برای هرکس وطن خودش زیبا باشد ولی اگر از دید گاه انصاف نظر اندازی شود واقعاً وطن محبوب ما افغانستان عزیز زیبایی ها و خصوصیاتی دارد که در کمتر جا ها دیده شده و یا اصلا هیچ دیده نمیشود. بطور مثال در اکثر نقاط، جهان، هوا یا کاملا سرد است و یا کاملا گرم، یا کاملا خشک است و یا کاملا بارانی و مرطوب. در حالیکه در وطن محبوب ما چار فصل جدایگانه یعنی سه ماه بهار سه ماه تابستان سه ماه خزان و سه ماه زمستان که البته هر فصل ان خصوصیات منحصر به خودش را دارد، وجود دارد. به هر صورت، خداوند (جل جلاله) مهربان است این نعمات را دوباره برای مان ارزانی دارد.

از نظر سازمان صحی جهان (W.H.O) صحت عبارت از بهبودی شخص در هر سه ساحه جسمی، روحی و اجتماعی بصورت همزمان میباشد.

ولی در ممالک فقیر و عقب مانده خصوصاً که بلاو مصیبته هم مانند وطن ما برسران نازل شده باشد، تعریف صحت اصلا مفهوم نداشته و صحت صرف در محدوده همان کلمه سه حرفی خود (صحت) محصور مانده و ازان خارج نمیشود. چه ما متاسفانه حتی در یکی از اجزای متم صحت هم دسترسی نداریم جسمی مريض، روحی مريض و

چون مردم در حالتی قرار دارند که همه چیز را از دست داده و هنوز هم از دست میدهند لذا ناگزیر انها دریک حالت ناگوار روحی و روانی قرار میگرند.

گرچه به لطف پروردگار (جل جلاله) مردم ما با داشتن عقیده پاک و استوار شان هنوز هم سرسختانه به جهاد حق علیه باطل دوام میدهند ولی سیر صعودی اثرات تشوشات روحی و روانی را نادیده گرفته نمیتوانیم. چه از دیار روز افزون معتادین به مخدرات مؤید این واقعیت است.

در ساحة اجتماعی:

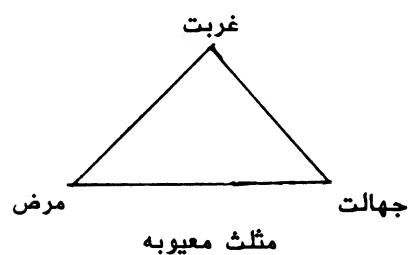
ماکاملا دریک اجتماع نارام و غیر مطمئن به سرمیبریم. هر لحظه امکانیت انفلاق بهم، امکانیت ترور، امکانیت اختطاف و امکانیت ده ها مصیبت های دیگر اجتماعی موجود است هیچ کس نمیتواند خویش را مصوئ احساس کند که این هم خود بخود زمینه را برای تولید عقده های روانی مساعد ساخته و امکانیت بیشتر شدن فساد های اجتماعی را حتمی می سازد.

فلهذا اگر موسسات ذیعلاقه خواهش دارند در جهت بهبودی وضع صحی مهاجرین گامی بردارند بهتر است هر سه فکتور جسمی، روحی و اجتماعی را با در نظر داشت مثلث معیوبه غربت، جهالت و مرض در نظر گرفته و پروگرام های خویش را طوری ترتیب دهند که واقعاً به هدف اصلی نزدیک شویم ورنه مصارف و بذل مساعی صرف دریک جهت، به مثال آبدانی خواهد بود که قسمت تحتانی ان سوراخ بوده و ما میخواهیم انرا پونگهداریم در حالیکه این محال است و ناممکن!!

از ۴ - ۵ سال قیامت برپا شده و ضرورت به این اطفال نخواهد بود. در غیران بی توجه بودن در حق اطفال معصوم این ملت مجاهد پرور جفای فراموش ناشدنی خواهد بود.

مرض:

گراف انواع مختلف امراض خصوصاً امراض انتانی و محیطی سیر صعودی دارد. سه حالت فوق یک مثلث معیوبه را میسازد که البته این مثلث در بین کتله سه میلیونی مهاجرین افغان در پاکستان به صورت اشکار و واضح دیده میشود.



پروبلم های صحی مهاجرین در ساحة جسمی:

- ۱ - تعداد معیوبین روز به زیاد میشود در حالیکه انها روزی دست و پای سالم و اندام درست داشتند. در قسمت ایشان لازم است تهمتوجه بیشتر بشر دوستانه صورت گیرد.
- ۲ - امراض سوء تغذی که خصوصاً مادران و اطفال معصوم به ان دست و گریبان اند.
- ۳ - امراض انتانی.
- ۴ - توبیر کلوز که گراف صعودی دارد.
- ۵ - امراض جلدی خصوصاً در هوای گرم و نامطلوب تابستان.
- ۶ - امراض معده معاشر در اثر نبودن آب آشامیدنی صحی.

در ساحة روحی:

شفای خانه شهید سید عبدالله در خدمت مجاهدین و مهاجرین

مصاحبه از «سایر»

مریض معاینه، تداوی و ادویه اخذ مینمایند ؟
 ج : پولی کلینیک ما همه روزه از ساعت ۸ صبح الی ختم رسمیات بروی مریضان، مهاجرین و مجاهدین باز است که مطابق به پلان معینه تداوی میشوند **نه** چنان طبقه انان بروز های شنبه و پنج شنبه و طبقه ذکور متنباقی روزها جهت تداوی و معاینات به این شفای خانه مراجعه می نمایند و بعد از معاینات و اخذ ادویه و خست میشوند در صورتیکه کدام یک از جمله مریضان مراجعه کننده شدیداً مریض باشد در آنصورت داخل بستر گردیده و تحت تداوی و مراقبت قرار میگیرد ناگفته نماند که نه تنها از ساعت ۸ صبح الی ختم رسمیات به خدمت مریضان و مریض داران محترم قرار داریم بلکه همه وقت شفای خانه شهید سید عبدالله به خدمت مهاجرین و مجاهدین و مریضان تواردارد .

س : شفای خانه شما دارای چه تعداد اتاقها بوده و برای عیادت مریضان کدام اوقات تعین گردیده لطفاً درین باره معلومات بدینید ؟
 ج : شفای خانه شهید سید عبدالله دارای اتاقهای **عاجل - لا براتوار - اتاق لباس دوکتوران -**

گفت و شنودی درباره فعالیت های شفای خانه شهید سید عبدالله بارئیس آن شفای خانه انجام داده ایم که اینک به خوانندگان محترم مجله روغتیا تقدیم میداریم :

س : محترم رئیس صاحب لطفاً راجع به تأسیس شفای خانه، تعداد پرسونل و نوع فعالیت های این شفای خانه جهادی معلومات ارائه فرمائید ؟
 ج : شفای خانه شهید سید عبدالله در سال (۱۹۷۹) از طرف تنظیم جمعیت اسلامی افغانستان تأسیس گردید در مرحله نخست دارای تعداد دوکتوران و اعضای اداری کمتر بوده و فعلاً تمام پرسونل مارا (۱۹) تن مسلکی و غیر مسلکی تشکیل داده است . باید واضح بسازم که از جمله، (۱۷) نفر داکتر (۲) نفر دکتورس (۱۲) نفر نرس ذکور و (۲) نفر نرس انان میباشند البته اصلاً تشکیل شفای خانه ما دارای (۶۰) بستر می باشد نظر به عدم موجودیت اتاق های کافی (۲۰) بستر فعال داریم که از جمله (۴) بستر آن مربوط به اطفال می باشد و متنباق به کلان سالان ارتباط میگیرد .
 س : در پولی کلینیک شما روزانه چه تعداد

قلب هم در اختیار داریم وی قبل از افغانستان استاد پومنخی طب کابل بوده و فعلاً بدون خستگی همه وقت بخدمت مریضان، مهاجرین و مجاهدین قرار دارد.

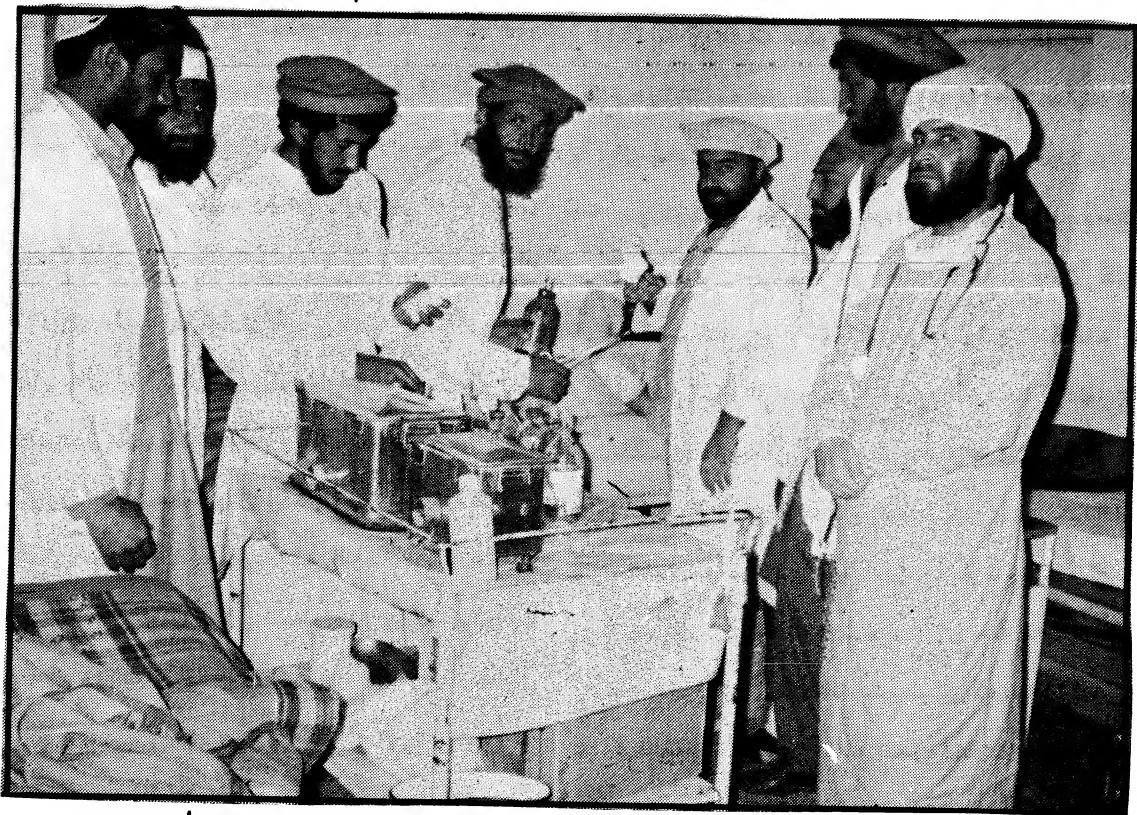
س: بعد از مدغم شدن شفاخانه شما به وزارت صحت عامه چه نوع تغییرات در شفاخانه بوجود آمده لطفاً معلومات دهید؟

ج: بعد ازینکه شفاخانه مامربوط وزارت صحت عامه گردید در قدم اول ماشین سکشن ایکسروی، ماشین E.C.G از طرف وزارت صحت عامه بدسترس ماقرار گرفت، تا اندازه زیاد مشکلات مارا آسان ساخت قبل از مصارف این شفاخانه را جمعیت اسلام افغانستان میپرداخت و فعلاً تمام مصارف آن بدوش وزارت صحت عامه میباشد.

دواخانه - کلینیک - ماشین E.C.G - آشپزخانه وغیره می باشد هم چنان اوقات عیادت مریضان مطابق به پلان همه روزه از طرف صبح از ساعت ۶ الی ۲۰ و بعد از ظهر از ساعت ۲ الی ۴ تعیین گردیده ناگفته نماند که اتاق اطفال دارای ۴ بستر است که با مریضان آن اتاق یک نفر پایو از نیز موجود میباشد که از انها در هنگام شب وارسی مینماید.

س: محترم رئیس صاحب لطفاً بگویید که زیاد تر کدام مریض ها به این شفاخانه مراجعه میکنند؟

ج: زیاد تر مراجعین ما را مریضان مبتلا به امراض قلبی، شش، انتانی، جهاز هضمی و داخله تشکیل میدهد که خوشبختانه مایک نفر متخصص



دکتورها و پرسونل طبی وزارت صحت عامه در خدمت مجاهدین



دکتر عبد الرحمن رئیس شعبه سید عبدالله روغتیا

س : محترم رئیس صاحب لطفاً درباره مشکلات شفاخانه معلومات ارائه نمائید ؟

ج : مشکل عمدۀ ما عدم موجودیت ترانسپورتیشن ، امبولانس ، ادویه کافی ، نبودن جای مناسب برای کلینیک و خود تعمیر شفاخانه که گنجایش (۶۰) بستر را داشته باشد گرچه چندین مرتبه به مقام محترم وزارت سرت سخت عامه پیشنهاد نمودیم چون محیط هجرت است نمیتواند تمام پیشنهادات مامور دستور قبول واقع گردد امید است در آینده مشکلات ما رفع گردد تا یک شفاخانه مجهز بدسترس داشته باشیم با آن هم از وسائل که به دسترس ما قرار دارد استفاده میکنیم همچنان در پهلوی ما دوکتوران با درک و با احساس قرار دارد که مایه افتخار مجاهدین و مهاجرین می باشند .

س : از شروع سال جدید ۱۳۶۹ هـ ش تا حال چه تعداد مریضان را بستر ، تداوی ، معاینه و ادویه داده اید لطفاً معلومات ارائه دارید ؟

ج : از شروع سال ۱۳۶۹ به این طرف به تعداد (۱۱۰) نفر در برج حمل و ۱۹۵ نفر در برج ثور داخل بستر گردیده است هم چنان در پولی کلینیک ما به تعداد ۱۵۶۸ نفر در برج حمل و ۱۱۰ نفر در برج ثور طبقه ذکور تحت معاینه و تداوی قرار گرفته است و هم چنان طبقه انان در برج حمل ۴۹ و در برج ثور ۷۵۲ نفر معاینه و تداوی شده است که بعد از اخذ ادویه رخصت گردیده اند البته تعداد که در بالا ذکر شد درج کتاب بوده و از آن جمله تعداد زیاد شانرا طبقه انان و اطفال تشکیل داده است .

د هوا په ذریعه قد اوی

د عصمت الله ثباده

په تپ باندی د پتی په تپلو سره نم او حرارت زیاتیدی چس ددی په نتیجه که د جراثیمو او تناکو امکانات رامینځ ته کېږي .

انسان لکه خرنګه چس د ژوند په نورو ډگرونو کی د پرمختګ لور ته روان دی د طب په خانګه کی ئی هم حیرانونکی ترقی کړی ده ، په سل ګونوزره ساینس پوهان د بیلا بیلو مغلقو ناروغيو د علاج لپاره شپه او ورځ مصروف دی لکه د سرطان د بیلا بیلو قسمونو ، کانګو وائزس ، دوینی د ناروغيو ، اید زاو نورو ډیرو لاینحل امراضو د علاج لپاره خپل تول صلاحیتونه پکار اچوی .

اوسم په اروپا کی د اور د سوځیدلیو د علاج لپاره د تحقیقاتو په رنګکی د ډیرو نویو خلائی کپسولونو په شکل د هوائی کپسولونو په ذریعه علاج کېږي له هوانه د علاج لپاره مخصوص دوغتونونه او روغتیاں مرکزونه جوړ شوی دی د دغو روغتونو وار ډونه د خلائی کپسولونو منظره وړاندی کوي . د وارد دیوالو نه اوچتونه له یو ډول شفاف سپین رنګه پلاستک شخه جوړ شوی دی او په چتونو کی ئی واړه واړه سوری وي تر خو چې دغو سوریو خڅه د بريښنا په ذریعه هوا ور داخله شی دا هوا د معدنۍ

اور د انسان بنیادی ضرورت دی ، د اړۍ په استعمال او یاکنترول کی که خه بی پروائی وش نونه صرف دا چس مال او جائیداد ته خطر پېښیدای شی بلکه د انسان د له منځه وړلو خطرناک عامل هم جوړیدای شی . څنې زیانونه داسی وي چې ترڅه حده پوري یې تلافی کیدای شی خود اورنه د پېښ شویو نقصانونو او خسارو تلافی په دیر مشکل سره کیدای شی . خصوصاً که انسانی جسم تول وسخنی نو انسان طبعاً چې فنا کېږي که انسان زخمی شی او له نیکه مرغه په وخت سره طبی مرسته هم ورته ورسیږي خوکه تپ هم ډیر بر سیرن وي هنر کوم درد او تکلیف چه تپی ورسره مخامنځ کېږي هغه عذاب د جهنم له عذابه به کم نه وي .

د اور تپ د بدن په کوم خای کی چس دیر تکلیف ورکونکی وي د هغه خای علاج هم له خطرونو ډک وي سوځیدلی خای د اوې کولو او بالاخره په جسم کی د زهرجنو موادو د خپریدو اندیښنه هم ډیره وي . حتی چن په سلوکی د اسوتنو د ژوند امکانات شته او د پاتی اتیا و تنو ژوند له ستر خطر سره مخامنځ وي .

د سوځیدلی خای مروچ علاج مرهم اوپتی دی ولی داد روغیدو ضمانت نشي کولی خکه چس

علاج کې د پتې او مرهم چندان ضرورت نه پیشیږی همدا ړول دا هوا د پوستکی د طبیعی دفاعی حصار کار هم ورکوی او په زخمونو کې د زهر جنومواوو د پیدا کیدو امکانات لیری کوي .

د اور تېب زښته ناوړه او له خطرونو ډک دی د بدن په خلويېشت فييصده برخه تېب د مړینې بشکاره پیغام دی ، یوازی د هوا د علاج په ذريعه دلويو او ورو تپونو د خطر دلیری کولو امکان شته . همداراز د هوائی علاج په ذريعه انسان په ډير لنډوخت کې روغیدای شې او د ګنډلو او یا پیوند لپاره لار ژر هواریدای شې چې د مرهم پتې په علاج کېښ په دری چنده زیات وخت کې هم نشي هواریدلی .

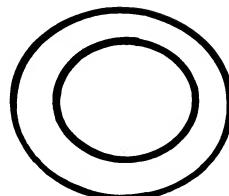
په هوائی علاج کې چې کومه توده هوا استعمالیږی هغه د پیوند کار سل فييصده بريالي او کوي .

د هوائی علاج یو بل بشه والی دادی چې په دی کې هیڅ ړول درد او تکلیف نه وی حال دا چې د پتې په تړلو او خلاصولو کې ناروغ له ډير درد او تکلیف سره مخامنځ کېږي اکثره پتې له زخمونو سره ونېښ او د هغه په لیری کولوکی ناروغ سخت درد محسوسوی کله نا کله خو داسی هم پېښ شې چې تېب ورسره پورته شی .

کثافتونو او هر ړول باکتریا خخه پاکېږي او د برق په ذريعه هوا تريوی خاصی درجی پوری ګرمېږي او بیا پدی کې نمی او فشار په یوه تاکلی سطحه ساتل کېږي په دی توګه دا هوا د مختلفو میکروبونو او باکتریا و خخه ژغورل کېږي او د اور د سوځیدونکې د پاره ډېره مؤثره وي .

په یوه هوائی کېسول کې د پنځو تنو ناروغانو ګنجایش شته - په کېسول واره کې د میشته نرسانو جامن ، بوټونه ، خولی او نور وسایل هم له جراثیمو خخه پا کېږي .

له جراثیمو خخه پاکه هوا ورو ورو هوائی کېسول ته د ننه کېږي او په تېب باندی ددی هوا دلګیدو سره له تېب خخه (Infection) سرایت کوونکی اثرات هم له کېسوله وئی څکه چې د هوا موج په یوه مخصوصه دایره کې حرکت کوي او یوی خواته وئی له دی وجی د جسم له یوی برخی نه بلی ته (Infection) نه نقل کېږي د اور په تپونو کې د انټکشن (سرایت) کنټرول د ډير پام وړدی څکه چې مونږ د مخه هم وویل چې د تباکی سل فييصده خطر شته او دا تهنا کې د تړول بدن لپاره ډېری خطرناکی کېډای شې د مخه د پتې یادونه هم وشه د پتې او مرهمو یو بل لوی زیان داهم دی چې ددی په وجه د پوستکی بهرنی مدافعتی حصار له فعالیت نه لویېږي ولی د هوا په



د ژوند په مختلفوار خونوکبni د ماشومانو لپاره

مختلفي خوارک

ماشوم د خلورو او شپرو میاشتو په جریان کي وي
متمن غذا سره سره د مور په شيدوئي وروزی نو
د زياتو مکروبوونو او نس ناستي خخه به به امن
کي وي .

که چيرى د مورتى د ديرو او مناسبو شيدو د
جوړولو طاقت ونلري لازمه ده چي مور په زيات
مقدار ماييعاهه وختنس څکه چي هر خومره زيات
ماييعات وختنس په هفه اندازه زياتش شيدى پيدا
کيږي مور باید چي بشه او بهتره خواره و خورى
پروتئين او ویتامین لرونکي خواره ، لوبیا ، ترکاری ،
سبزیگانی چي توز بخنی پانی ولري ، غوبه ،
شیدى ، پنیر ، هگى ، د مور سره کمک کوي چي
ډيرى شیدى جورى کړي .

که چيرى د مورتى شیدى ونلري مور باید
دیر ماييعات وختنس بشه خواره و خورى ماشوم ته
اجازه ورکړي چي ته په مرتبو مرتبو وزېښس
نوبیا هفه وخت د مورتى د شيدو په جوړولو
شروع کوي .

که چيرى نوموري طريقه مؤثره نه شوه
ماشوم ته نوري شیدى لکه د غوا شیدى ، دوزى
شیدى و چي شیدى ورکړي خو هیڅکله د تینګو او
غليظو شيدو خخه کارمه اخلى هر ډول شیدى چي

محترمو لوستونکو :

خدای تعالی (جل جلاله) خپل بنده گان په
بی شمیره نعمتوونو سره نازولی دی چي یو د
هغوي خخه د دوى (مور او پلار) دی چي په مور
او پلار باندی فطرتا فرض ده چي د ماشوم په
سالمه پالنه کي هر ډول زيار او باسى د دی لپاره
چي مور او پلار نوموري فريضه په بشه شان سره
سرته رسول وی نووړنټه لافې ضيقه ده چي لاندی
 نقطه په نظر کي ونيسی :

په یا دولري چي د مور د ته د لومړنیو
ورخو محتويات (د خلکو په ڦبه اورګه) چي په
زياته اندازه کولستيرول او انتى بادى لري په نوي
زېږيدلی ماشوم باندی و خوړل شی څکه چه
کولليسترون د ماشوم د وجود د ودی لپاره او انتى
بادى د ماشوم وجود د مختلفو مکروبو، مرضونو او
نس ناستي په مقابل کي مقاوم ساتي .

کوچنی ماشوم ته په اولنيو خلورو میاشتو
کي چي د ژوند خوبى شپ او ورخى تيروى د
موز شیدى بشه او لوی نعمت دی د مور شیدى د
نوي زېږيدلی ماشوم لپاره بهترین او خالصترینه
غذا ده نوموري شیدى د هری غذا او ترکیب خخه
چي د بازار خخه شی رانیسی بشی دی که چيرى

وده وکړی او په وخت سره په پېښولار شی او خبری وکړی هغه به په اسانی سره بیمار شی او کیدای شی چې مړش نو ضروری ده چې ماشوم ته یو ډول پروتین هم ورکړل شی .

هغه ماشوم چې د ژوند مرحله ئی د خلورو میاشتو او یو کلن تر منځ وی خه باید وختوی ؟
۱ - ماشوم ته باید تر دوہ کالو پوری د مور شیدی ورکړل شی .

۲ - هغه وخت چې ماشوم د خلورو او شپړو میاشتو په مینځ کی وی د مور د شیدو خخه علاوه نور خواړه چې به پاڅه او میده شوی وی ورکړل شی قوی او ارزانه خواړه د لاندنسیو خلورو ګروپو خورو د یو خای کیدو خخه جوړېږي :

۳ - **حیله‌انی پروتین** (پوری شیدی یا جوش کول شوی شیدی، هګی، غوبنه، چرګه، پېروی، کبان، او داسی نور .

۴ - **نباتی پروتین** (لوبیا، د چنودال، پسته، بادام، متک، هغه شنه سابه چې تور بخنی پانی ولري) .

۵ - **قندونه** (د جوارو اوړه وریجس، غنم یا اوربشي، پاڅه الوګان، کدو او نور) .

۶ - **وازګۍ** (هړ ډول غوری چې د پخلي لپاره پکارېږي) .

هغه ماشومان چې د خلورو - شپړو میاشتو خخه زیات عمر ولري میوه او د میوه او به لکه نارنجو او به رومس بادنجان خربوزه پخه شوی کیله او ام ورکړل شی .

سبزی چې توربخونه پانه ولري مهم ویتامینونه لری د یو کال خخه کوچنی ماشوم ته

ماشوم ته ورکړی یو خه مقدار بوره هغه ته ور واچوی .

یادونه نه هر ډول شیدی چې ماشوم ته ئی ورکړی باید د هغه سره چوش او به یو خای کړی دلته دوہ مثاله وړاندی کېږي چې په کومه اندازه او به د شیدو سره یو خای شی :

۱ - دوہ برخه د غوا شیدی، یوه برخی جوش کړل شوی او به، د چای د خورولو د خمخته په اندازه^۱ بوری سره یو خای ورکړل شی .

۲ - دوہ برخه و چس شیدی، دری برخی جوش کړل شوی او به، د چای د خورولو د خمخته په اندازه بوره په مخلوط شکل باید ماشوم ته ورکړل شی .

که چیری د هغه شیدو خخه استفاده کوي چې غوری نلری د ماستو خورولو د خمخته په اندازه یوه خمخته نباتی غوری ورسه یو خای کړی .

هر وخت شیدو او اوږو ته جوش ورکړی د مصنوعی ته په نسبت د پیالی او قاشق په واسطه د شیدو ورکول، ماشوم ته خو څلی مصئون او بشه دی څکه چې د مصنوعی ته په واسطه خوراک د نس ناستی او نورو مکروبس ناروغیو چانس زیاتوی څکه چې د مصنوعی ته پاک ساتل مشکل کار دی . مخکی لدی چې په مصنوعی هې کس کوچنی ته شیدی ورکړی باید نوموږي مصنوعی هې یو خل جوش کړل شی .

د وریجو او به، د جوارو اوړه په څانګړی توګه د ماشومانو د تغذیه لپاره پوره ندی څکه چې ماشوم به ونش کول چې په بشه شکل سره

د یو کال عمر خخه کولی شی د لویانو خوراکه و خوری خو هر خومره چه کیدای شی د مور شیدی دی هم خوری کوبیشن دی وشی چی هر ورخ گی په زیات مقدار د پروتینو ویتامینو ، او سپنی او معدنی مواد لرو نکی خواره ماشوم ته ورکهول شی تر خو د بنی او سالمی روغتیا خبتن شی .

خپل واپه ماشومان د خوبو مایعاتو په خورلو مه روپردا کوی خکه هر وخت چی هفوی خواره مایعات و خبنس نو هفه خواره چی د ماشوم د روغتیا لپاره ضروری دی علاقه نه بشی او همدارنگه خواره د هفبه ماشوم غابونه خرابوی خو هر کله چی د خورو اندازه کمه وی د بوری او غوریو ورزیاتول په شیدو او نورو خوارکی مواد و باندی د دلی چانس زیاتوی چی ماشوم د پروتینی موادو خخه چی غوری او بوره لری زیاته گته واخلى .

لازمه ده چی کم تر کمه په ورخ کی (۵) خل خواره و روخورل شی او د هر خواره په منع ک بايد خو بوله خوراک شیان وی .

هفه ماشوم چی عمرئی د شپږ اولس کلنی په منع کی وی ددی چانس زیات دی چنوموری ماشوم په نیمگری خوراکه باندی اخته شی که چیری ماشوم دیز دنگروی او تبستیدلی رنگ ولری گبیه پېش او منع ئی پرسوب ولری او پوستکی ئی پوست پوست او زیات زخمنه ولری خاوری خوری یا ئی په طبعی دول وزن نه زیاتیبی بايد چی بسه او مناسب خواره و خوری د دی لپاره چی واپه ماشومان پدی عمر کی سالمه روغتیا ولری مونږ بايد هفوی ته د مور شیدی تر زیاته وخته پوری ورکړو هفه ته قوی خواره ورکړو او همدارنگه هفه او به چی ماشوم ئی خبنس بايد جوش کړل شی او د ماشوم اطراف بايد پاک و ساتل شی .

یو کلن او لوی ماشومان - ماشومان وروسته



یکی از کلینیک های وزارت صحت عامه در داخل کشور .

میر محمد شهبان «نالان» پدر پدر

بہتر از باغ ارم هست گلستان پدر
 گر پر دوس بزیر قدم مادر هست
 زنده ام ساخت بتریت و تعلیم و ادب
 بہر تامین حیات بکش محنت و رنج
 شکریج و گشنه پرشاد غلکن علیل
 خیف و هیه ندارد پسر ابله خبر
 گر بخواهی شوی سود و عالم، میباش
 کن نیکوئی و مکاف و مکش آه حزین
 سک شرف دار از آنک که تمر و ورزد
 نیست مقبول فی نزدیک خدا مرد و دست
 پسر ناخلف کافر و مرد و خدا
 هچو لفار بلا ریب بوزخ سوزد پ
 کاش باشد پسر از پرتو اخلاق نکو پ
 من اسیر شرف و خلق دل رای ویم-

کیست باز دسر خود را بدای باش!
 شاعر غنیم زده بیدل «نالان» پدر

حفظ الصراحت في دعوة إسلام

بِقَلْمَنْ الْحَاجِ دُوْكُتُورُ الْمُسْتَبِينْ «اُدْرَكْ»

پاک و نظیف و توبه کنند گان را دوست میدارد . آیه مبارک فوق الذکر دو بخش عمدہ را در برداشت . بخش اول آیه از پاکی باطن و ضمیر انسانها صحبت نوده و بخش دوم از نظافت و پاکی ظاهری . پس برفرد فرد انسانهاست که نظافت را به طور شاید و باید مراعات بکنند و حتی در محیطی که زیست مینمایند در مورد نظافت و پاکی اش توجه جدی بخراج دهن خداوند متعال در حصه دوری انسانها از کثافات و جرثومه ها تاکید نموده است این همه بخاطر انست که انسانها را جسمانی و روحانی قوی و نیزمند ساخته و به سعادت و شادکامی دارین برساند . اگر طب امروزی نظریات و دستوراتی مقدس اسلام را در مورد حفظ الصحه مقایسه و تحت بررسی قرار دهیم در حقیقت هر دو یک هدف مشترک داشته و حتی طب امروزی معتبر است که نظریات و دستوراتی را که دین مقدس اسلام در مورد نظافت وضع نموده است اگر انسان ها انرا رعایت نموده و سرمشق زندگی خویش قرار دهن و زندگی خویش را مطابق به ان پیشبرند مکروب ها در نطفه خنثی خواهند شد و جامعه سالم بوجود خواهد امد . مثلا : طب امرزی نظریاتی را که در مورد جسم انسان داده و طرق

هزار بار بشویم دهن به مشک و گلاب = منوز نام توگفتن کمال بن ادبیست اسلام دین کامل و جامع و ناسخ همه ادیان اسمانی ، پاسخ گوبه سوالات امروزی جهان رهنمای بشریت در سطح کره خاکی در همه ابعاد و نجات دهنده انسانها از جهل ، گمراهن خرافات و کثافات در هر عصر و زمان میباشد . اسلام است که پرده های تاریک و سیاه ظلمت کده ها را دریده و انسانها را به سعادت و رستگاری و بالاخره به سر منزل پیروزی میرساند . مسلمانها طبق دستورات الهی و سنت محمدی (صلی الله علیه وسلم) زندگی خویش را پیشبرده و خویشتن را به ایدیولوژی اسلام مسلح ساخته و در برابر خرافات و جرثومه ها به مبارزه برخاسته و در برابر خانوده و جامعه خویش احساس مسئولیت کرده تا اینکه خانوده و جامعه را که دران زیست مینمایند از نادانی و کثافات به سوی نور تابان و درخشنان اسلام سوق داده تا بحیث یک خانوده سالم و عاری از همه بدیختن ها در چوکات اسلام قرار بگیرد . خداوند (جل جلاله) میفرمایند : ان الله يحب التوا بين و يحب المتطهرين . یعنی خداوند بنده های

اگر انسان زیاد بخورد معده اش از فعالیت عاجز مانده و سؤ هضم برایش رخ داده و یا انسان به امراض گوناگون مبتلا میشود باید انسانها ذخیره غذائی خود را به سه حصه تقسیم نمایند قسمت اول به نان، قسمت دوم به اب و قسمت سوم را به تنفس هواء بگذارند و مفهوم حدیث شریف نیز عین موضوع را افاده مینماید. موضوع دیگر را که دین مبین اسلام واضح ساخته و در مقابلش سخت متنفر بوده و عمل مذکور را تقبیح و نکوهش مینماید استعمال دخانیات و کشیدن سکرت است باکشیدن سکرت دود و غبار سکرت مستقیمه به شش ارتباط گرفته و شش هارالکه دار میسازد دندان های انسان خراب و حتی در طب امروزی و نظر دانشمندان ثابت شده است که اکثرا مرض سرطان از استعمال سکرت بوجود می آید چنان چه شعار سازمان صحي جهان در سال ۱۹۸۸ (صحت یا سکرت) انتخاب شده و هشداری بود در رابطه با اضرار دخانیات به انسانهای مبتلاه به آن-قرآن کریم در جای دیگری میفرماید: (وشیابک فطهر) یعنی پاک نگهدار لباس خویش را و حتی فرموده است که اگر لباس تان کثیف و ملوث باشد عبادات تان قبول نمیشود قسمیکه در اثر ناپاک بودن لباس و وجود انسان نماز قبول و پذیرفته نمیشود. لذاء یک حقیقت مسلم است که اگر لباس انسان چرکین و کثیف میباشد نه تنها مردم محیط متنفر و دوری میجوینند بلکه جسم و جلد انسان نیز به امراض گوناگون مصاب میشود در اثر چرک بودن لباس در اثنای عرق نمودن سوراخ و بیخ موی های بدن مسدود شده که در اثر بند شدن سوراخ های جلد بدن هواء و آب اضافی بدن که به قسم عرق از بدن

و عوامل مجاد له علیه مکروبها را در وجود انسان معرفی نموده است اسلام مقدس نیز در عورد نظافت وجود انسان و مجاد له علیه مکروبها چندین اعمال را به همه ما سنت قرار داده و واقعاء نظریات و ارشاداتی را که قران با حکمت و همچنان انحضرت (صلی الله علیه وسلم) بیش از یک هزار چهار میلادی قبل به جهانیان ابلاغ و رسانیده اند در عمر حاضر درباره پاکی و نظافت شخصی و اجتماعی کمافی السابق مدق مینماید طوریکه دین مقدس اسلام در مورد استعمال مسوک فرموده است که: (استعمال نمائید مسوک را زیرا با استعمال مسوک پانزده مرض از دهن دندان و سایر وجود دورمی شود).

طب امروزی نیز چنین فرموده اسلام را استقبال نموده میگوید کسانی که میخواهند دندان های شان سالم و دهن شان بوى بدنداشت باشد مسوک و برس دندان را استعمال نموده و غفلت در استعمال انها نورزند. حضرت رحمته العالمین در مورد صحت و تندرستی انسان ها چنین ارشاد فرموده اند: کم خوردن را عادت کنید تا استوار و صحتمند باشید و تنبلی و سستی برشما مستولی نشود، واقعاء انسان از پرخوری به مرض تنبلی و سستی دچار شده به امور محوله زندگی خویش رسیدگی کرده نمیتواند چون جهاز هاضمه یک ماشین بزرگ و فعال کارخانه جسم انسان است و پرخورد بعد از طی مراحل از دهن گلو، مری بالا به معده یا معاً رقمیه و غلظه و در اثر انزایم هادر انجام پذیرم میشود مواد مفیده جذب و مواد فاضله از طریق امعاء میخواهند بیرون رانده میشود.

میشود هم جسمش پاک و هم ضمیر و اندرونیش پاک میگردد در قسمت وضو باید عرض نمائیم که حضرت پیغمبر(ص) فرموده است: ایا اگر نهری در پهلوی خانه تان باشد و روزانه پنج بار غسل نماید در وجود تان کافیست باقی خواهد ماند؟ اصحاب فرمودند: نخیر. انحضرت (من) فرمودند: اگر انسان روزانه پنج وقت جهت نماز خویش وضو میکند هم کثافات اعضای بدنش از بین میروند هم الودگی های قلبش را که گناهان میباشد پاک میگرد اند چقدر دین مبارک مکمل است که ارزو ها و نیازهای بشری را براورده و جوابگوشده و چه خدای بند نواز و مهربانی که بایک عمل سهل انسانها را از بدختی و میکروب ها و امراض روحانی و جسمانی به سوی نور هدایت و خوشبختی ها و سعادت و نجات ابدی سوق میدهد. اگر نظر دور تری به موضوع دیگری که اسلام نیز از ان متنفر بوده و انسانها را از عمل مذکور مانع شده است با ندازیم زناولواط است قسمی که قبله تذکر دادیم نمایگانه عبادت محترم و احسن است که انسان را از شرف حشاء و منکرات نجات میدهد انسانهای که به مرض زناولواط گرفتار و دچار هستند جسم شان کثیف و غیر سالم میباشد در اثر زناولواط انسان به چندین امراض دچار میشود و اولاد یکه در اثر زنا تولد میشوند اکثریت ناقص الاعضا بار می ایند که حتی با مکروبها و جراثیم شان جامعه را دگرگون و فاسد می سازند. و یکجا شدن دو جنس مذکور نیز امراض گوناگونی را در جامعه منشر می سازد اگر تاریخ دنیای غرب و شرق و کشورهای غیر اسلامی را ورق بزنیم جو اجمع مذکور غرق فحشاء و بدختی بوده و در منجلاب فساد و رذیلیت غوطه

خارج میشود خارج نشده و زمینه برای فعالیت مکروب ها مساعد گردیده و جسم و وجود را بیمار ساخته که در نتیجه جلد به امراض مکروبی مبتلاه میشود. همچنان حضرت بهترین عالم محمد مصطفی (صلی الله علیه وسلم) در مورد صحت ارشاد میفرمایند (نعمتان مقبون فیهما کثیرة من الناس الصحه والفراغ) دو نعمت است که خداوند برای انسان اعطاء و ارزانی نموده است یکی صحت و دیگری وقت فراغ اما انسان به احسان خداوندی پس نبرده و قدر هر دو را نمیداند واقعیت چنین است اگر انسان در لابلای زرین و مرواریدگونه معانی و تفسیر حدیث نبوی (صلی الله علیه وسلم) تدبیر و تفکر نموده و به ان عمل کند بدیهی است که صحتش سالم و یک انسان صحت مند و تندrstت بار امده و میتواند به مردم و جامعه و ملت خویش خدمت نموده و مسئولیتی را که خداوند اقدس تواناء به ذمه اش گذاشته برعصب توان و قدرت خود اداء نماید.

واقعه اگر انسان قدر صحت و وقت فراغت را بداند میتواند هم خود را سازد و هم جامعه خویش را بصورت اساسی اعمار نماید و باداشتن صحت کامل میتواند انسان در همه امور زندگی پیروز مندانه رسیدگی نموده و به جامعه خود مصدر خدمت گردد دو اگر انسان مریض بوده و صحت نداشته باشد نه خود را نجات داده میتواند. باید به جامعه و مردم خود خدمت کرده میتواند. تذکر داد که اسلام در مورد نماز های پنجگانه امر نموده که وضو گرفته و به نماز استاده شوید حتی وضو را کلید نماز خوانده است وقتی انسان پنج وقت وضو گرفته و به پیشگاه پروردگار استاده

یکدیگر تجاوز مینمایند در اثر این دو عمل مرض ایدز که از نگاه طب مرضی است ساری و تباء کن و روزانه تعدادی کثیری از مردم انکشور ها در اثر آن از بین میروند و یا از حالت انسانی خارج میشوند چون در کشور های اسلامی قرآن حاکم و دستورات الهی و سنت محمدی (صلی الله علیه وسلم) تطبیق و پیاده میشود و عمل زنا و لوطت دیده نمیشود لذا در کشور ها و جوامع اسلامی مرض ایدز سراغ نمیشود.

دین مقدس اسلام مسلمین را به سوی پاکی و صفائی و نور که قرآن عظیم الشان است فرامیخواند حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در مورد نظافت (النظافت شطراالایمان) یعنی نظافت جز ایمان است از حدیث فوق چنین نتیجه بدست می اید که نظافت ایمان انسان را استوار و قوی ساخته و مکمل من سازد و اگر در نظافت خود و خانواده و جامعه و ماحول خویش سعی و کوشش و تلاش نماید درحقیقت ایمان خویش را حفظ و احترام کرده است در صورتیکه انسان پاک و نظیف میباشد عباداتش بدربار خداوند (جل جلاله) قبول میگردد زیراء خداوند (جل جلاله) خودش پاک است و پاکان را دوست دارد انسانی که کثیف و ناپاک است در ایمانش رخننه بوده و باید تجدید عمل نموده و ایمان خویش را به پایه اکمال برساند.

و رهستند و فقط ماده و مادیات و فحشاء زیربنای زندگی انها میباشد وهمه ان جوامع به امراض گوناگونی دچارهستند روی همین مناسبت اسلام نکاح راست قرار داده و حضرت پیغمبر فرموده اند: ازدواج نمایید من به کثرت امت خویش افتخار مینمایم پس جامعه ای که دران زناولواطت یک عمل عادی باشدان جامه به وحشی گری می گراید که از دایره اسلام خارج و اسلام انراء پیرو خویش نمی پندارد. در اسلام نه تنها عمل زنا و لواطت محکوم شده بلکه بخاطر جلوگیری و اجتناب از دو عمل زشت مذکور و بهبود انسانها و شگوفانی جامعه حد و جزای را طبق دستور و فرمان الهی و ارشادات حضرت محمد (ص) تعین و مورد تطبیق قرار داده است تا نشود که انسانها به این اعمال وحشیانه دست زنند. در قرن حاضر دو ابر قدرت وحشی غرب و شرق و اقمار شیطانی شان که کشور های غیر اسلامی میباشد خود ها را پیش رفته و متمن و مجذبه مادیات میدانند و با این زور گوئی و وحشی گری خویش میخواهند که ممالک اسلامی و کشور های بی طرف را به حلقوم خویش فروبرده و برانها حاکمیت نمایند زیراء انها به فرآمین مقدس الهی و ارشادات نبوی ایمان نداشته و بالاسلام سخت در تضاد اند و به این دو مرض مهلك زنا و لواطت د چار میباشد حتی فوق بین زن خود و زن اجنبی را نادیده گرفته و بر

تشویش پکه مترافق با درجه حرارت بلند محیطی بوجود می آید نوشتۀ دکتور محمد شیخی

با وجود انهم یک ارتباط قابل ملاحظه بین انها موجود است و حالات متذکره مشمول یک سند روم اند که از یک نظر قابل توجه اند.

وقوع ~~علت~~ سند روم ناشی از حرارت بلند محیطی تاکنون معلوم نیست لیکن در طول یک تابستان عادی ۲۰۰ واقعه گرما زد گی در امریکا را پور داده شده است که البته وقوعات جل زده گی در مناطق حاره و گرم نظر به عدم موجودیت وسایل تهویه کافی همگانی و شرایط اقتصادی نامطلوب بمراتب بیشتر خواهد بود. در طول امواج گرمی جولای سال ۱۹۸۰، ۱۳۶۵ واقعه مرگ از اثر گرمای زد گی (Heat Stroke) را پور داده شده است.

سند روم درجه حرارت بلند یا (Heat syndrome) ترجیحاً در درجه حرارت بلند (بلند تراز ۹۰ درجه فارنهایت) درجه بلند رطوبت محیطی بلند تر از ۶۰ درجه و در اشخاص مسن بوجود می آید. هم چنان نزد کسانی که امراض دماغی دارند الکول می نوشند، ادویه - انتی پسیکوتیک، دیورتیک و انتی کولینر جیک

اکنون که فصل گرما فرارسیده و هوا روز بروز گرمتر می شود بی مورد نخواهد بود تا خوانند گان محترم را در جریان موضوع قراردهیم و ببینیم ترفع درجه حرارت محیطی چه تغییرات و حالاتی را برای وجود انسان بمعیان می اورد، اعراض و علایم ان چگونه است و چطور میتوانیم تاحد ممکن خود را از این حالت مشکل نجات دهیم و وقایه نمائیم و در صورت بمعیان امدن حالات مرض بکدام اقدام و وسیله متصل گردیم.

با بلند رفتن درجه حرارت محیطی چهار نوع سندروم (مجموع الاعراض) کلیتکی بمعیان می آید:

- ۱ - کرمپ های عضلی (تشنج عضلی)
- ۲ - خستگی و فرسوده گی ناشی از حرارت بلند محیطی
- ۳ - جروحات حرارتی جهدی
- ۴ - گرمای زد گی

اگرچه هر کدام این حالات ممکنست از دیگران نظر بوضع کلینیک قابل تفکیک باشد

از وسایل طبیعی بسیار مؤثر کنترول حرارت عضویت است بدون تغیر درجه حرارت عضویت و یا تغیر جزئی آن بمبیان آمده میتواند . تا زمانیکه تعرق ادامه می یابد انسانها توانایی انرا دارند که بمقابل درجه حرارت بلند بقدر قابل ملاحظه ایستاده گی نمایند و این در صورتی است که اب و سودیم کلوراید که مهمترین مواد ترکیب کننده عرق است معاوضه گردد .

غلظت سودیم کلوراید در مایع نسج بین الخلائی متنوع بوده و بحد اصغری غلظت میرسد برای اینکه قابلیت ظرفیت تعرق افزایش یابد یک میکانیزم عظیم و مغلق باخاطر محافظه نمک در موس گرما است . توسع او عیه محیطی باخاطر پراگنده ساختن حرارت یک کوشش دیگر است که از این طریق عضویت خود را با درجه حرارت بلند محیطی تطابق دهد . تغیرات دیگر شامل کاهش مجموعی حجم کتله دموی ، کاهش جریان خون کلیوی ، تزايد انتس دیورتیک هورمون (ADH) و همچنان الدوسترون تناقص سودیم ادرارویک تزايد در تعداد نبض و تنفس بصورت نورمال عموماً Acclimatization ۴ تا ۷ روز را در برمی گيرد . مقدار بلند الدوسترون سبب ضیاع پتاسیم شده که این حالت بامعاوضه سودیم بدون پتاسیم تشدید میگردد . در مرحله اول یک تزايد دهانه قلبی بمبیان امده اما در صورتیکه درجه حرارت محیطی بسیار بلند بروود عودت وریدی کاهش یافته و امکان ان موجود است که عدم کفایه قلبی بمبیان اید هرگاه درجه حرارت محیطی که بلند تر از درجه حرارت عضویت است دوام

اخذ می نمایند بیشتر دیده می شود . برعلاوه این حالت مرض درخانه هایکه ایرکنديشز ندارند و جریان هوای ازad میسرنیست مسکونین را ماؤف می سازد . این سند روم مخصوصاً در مرحله اول یک ترفع درجه حرارت بلند قبل از اینکه Acclimatization مؤثر بمبیان آمده باشد زیاد تربووقوع می پیوندد .

وقایه این سند روم با تخاذ تدابیر ذیل امکان پذیر می گردد :

- ۱ - قبل از معروض گردیدن به هوای گرم محیطی مقدار وافر مایعات باید نوشیده شود .
- ۲ - اشخاص مسن و اطفال بسیار خورد که مساعد خطر این حالت مرض انداز معروض گردیدن بحرارت بلند محافظت گرددند .
- ۳ - در موس گرما پوشیدن لباس نازک توصیه میگردد .
- ۴ - گرفتن حمام اب سرد روزانه چندین مرتبه مفید است .
- ۵ - تاحد امکان دریک محیط سرد باید کار نمود .
- ۶ - اجتناب از فعالیت های شدید فزیکی از این سند روم مخصوصاً از گرما زد گی جلوگیری خواهد نمود .

اکنون می بینیم Acclimatization چیست ؟ یعنی چطور توافق یا سازش با آب و هوای یک محیط صورت میگیرد متأسفانه تاکنون میکانیزم واقعی که انسانها توسط ان بادرجه حرارت بلند محیطی خود تطابق میدهند دانسته نشده است . توافق یا سازش با آب و هوای یک محیط قدمه تعرق را تزايد نمی بخشد هر چند تعرق یک

اساسی میباشد.

زمانی این کرمپ های عضلی ، عضلات جدار بطن را مأوف میسازد که بشکل یک بطن حاد جراحی تظاهر می نماید حتی در چنین اشخاص بصورت اشتباهی عملیات اکتشافی جراحی اجرا گردیده متأسفانه با نتایج مصیبت بار معاوضه سودیم کلوراید قبل از جراحی این عمر جراحی را لزوماً مرفوع نموده است .

خستگی های ناشی از حرارت :

بی حالی ، افتاده گی و یا کولاپس از جمله سند روم های بسیار متداول ناشی از حرارت بلند محیطی خواهد بود . این سند روم یک عکس العمل عدم کفایه قلبی و عالی را در مواجه درجه بلند حرارت محبوطی منعکس ساخته و مخصوصاً نزد اشخاص مسن که ادویه دیورتیک میگیرند بیشتر عمومیت دارد ، ضعفیت ، سرچرخی ، سردردی ، بی اشتهایی ، دلبدی ، استفراغ ، تناقضی فعل تفوط و بیحالی ممکنست قبل از کو لاپس بیان اید . این حالت کولاپس در نزد اشخاصیکه از نظر فیزیکی فعال اند و نیز در نزد افراد محکوم به بستر نیز میتواند بوقوع بپیوندد . شروع کولاپس عموماً سریع بوده و دوام آن کوتاه است در مرحله حاد مریض بشکل خاکستری خاکی رنگ معلوم می شود جلد مریض سرد و مرطوب است ، حدقه ها متوجه است ، فشار خون مریض ممکنست پائین باشد و شمار نبض سریع ، چون حالت افتاده گی و ناتوانی که قبل از معرض شدن بحرارت بیان می اید طولانی است درجه حرارت عضویت ممکن است نورمل و یا تحت نورمل باشد طول زمان معرض

نماید حرارت عضویت احساس گردیده و Hyperpyrexia در وجود انکشاف مینماید .

کرمپ های عضلی :

این از جمله سند روم های بسیار سلیم است که از اثر حرارت بلند محیطی بوجود می آید این کرمپ های عضلی با سپزمه دردناک عضلات ارادی مشخص گردیده و معمولاً بعد از یک تمرین شدید بوجود می اید . بصورت عمومی تنها افرادیکه حالت فزیکی بهتر دارند د چار این سند روم میگردند در به میان امدن این حالت پتالوژیک ضرور نیست که حرارت محیطی بیشتر از حرارت عضویت باشد و نیز معرض گردیدن مستقیم به آفتاب شرط بمیان امدن این حالت مرض نمیباشد درجه حرارت عضویت عموماً بلند دریافت نمیگردد . کرمپ های عضلی بعد از تعرق زیاد و حتی ممکن است بعد از تمرینات شدید تشدید گردد حتی در محیط سرد و در اشخاصیکه قبل از تمرین ورزش ندیده اند و لباس زیاد پوشیده اند .

چون عضلات نهایات باروفشار فعالیت فیزیکی را متحمل میگردند از این سبب وقوعات بلند کرمپ را نشان میدهند معاینه فزیکی مریض در فاصله حمله نورمل است . معاینه خون مریض یک کاهش غلظت سودیم و کلوراید را نمایان می سازد ، اطراف این مواد ایونیک از طریق ادرار بصورت مشخص پائین است . تداوی این حالت با تجویز سودیم کلوراید صورت میگیرد . توقف کرمپ های عضلی با معاوضه نمودن سودیم کلوراید و اب مرتبط بوده و این نظریه را تقویه مینماید که علت کرمپ های عضلی کمبود این الکترولیت های

ناحیه صدری و بازوها، احساس سردی، تنفس سریع، دلبدی، استقراغ، کرمپ های عضلی، تشوش موازن رفتار لرزان و نامتعادل و تکلم متناقض و بسیار ربط در بعضی افراد ضیاع شعور بوقوع می پیوندد. معاینه فیزیکی یک تکی کار دی، تفریط فشار خون و شواهد مقویت محیطی پائین را و نمود می سازد. معاینات لا براتواری (Hemoconcentration، هایپو نوتریمی) یک تشوش غیر نور مال انزایم های کبدی و عضلی، کاهش کلسیم خون، کاهش فوسفات خون و در بعضی حالات هیپوگلایسمی نشان میدهد.

در بعضی مریضان تناقض تعداد صفحات (دموی)، D.I.C، Hemolysis Acut tubular necrosis، Myoglobinuria، Rhabdomyolysis از این اختلالات بسیار و خیم باتداوی فوری و جدی جلوگیری شده میتواند تداوی این حالت عبارتست از: قرار دادن مریض تحت یک پوشش تر سرد بمنظور پائین اوردن درجه حرارت عضویت مریض در حدود (۳۸ درجه سانتی گراد) تا جاییکه امکان داشته باشد مر چه زود تر صورت گیرد. مساز هر دو طرف ملوی و سفل بمنظور بهبود بخشیدن جریان خون از عمق به سطح عضویت و تجویز مایعات بصورت مقدم شامل سیروم گلوكوز و فزیولوژیک هیپوتونیک. مریض باید در شفاخانه بستر گردیده و تا ۲۶ ساعت تحت مشاهده قرار گیرد.

این حالت مریضی توسط اقدامات ذیل جلوگیری شده میتواند:

۱ - مسابقه دوش صبع وقت (ساعت ۸

شدن بحرارت بلند و پیمانه وسعت که عرق ضایع میگردد درجه غلظت خون را تعین مینماید.

تمداوی این حالت عبارت است:

انتقال مریض بیک جای سرد و وضعیت دادن مریض بحال خوا بانیده، شفاف بنفسه عموماً بزودی بمعیان میاید. تجویز داخل وریدی محلولات سیروم فزیولوژیک و یا خون بسیار نادر ضرورت می افتد. اگرچه میکانیزم پیدایش Prostration نیست، لیکن این احتمال موجود است که دادن این الکتروولیت ها از بروز این حالت مرض در افرادیکه معرض حرارت بلند محیطی اند جلوگیری مینماید.

: Exertional Heat injury

این سند روم در افرادیکه فعالیت زیاد فیزیکی را در محیط گرم محصور شده که درجه حرارت ان در حدود ۸۰F و رطوبت محیطی نیز بلند باشد بوجود می اید این حالت مرض بیشتر در اشخاصیکه در مسابقات ورزشی دویدن اشتراک مینمایند، Acclimatization شان کافی نیست، تهییه ناکافی است و یا ایلکه قبل از دوش و در جریان دوش بمقدار کافی اب ننوشیده اند عمومیت دارد، چاقی، سن پیشرفت و افتاده گی سابقه از جمله فکتور های مساعد کننده محسوب میگردد. برخلاف جل زد گی کلاسیک افراد این حالت مرض عرق مینمایند و درجه حرارت عضویت شان پائین تراست از (102 - 104F) برخلاف جل زده گی که درجه حرارت دران (۱۰۶ درجه فارنهایت) و یا بلند تراز ان میباشد. اعراض این حالت مرض عبارتست از سردردی، راست شدن موهای وجود

خواهد گردید (بحکم خداوند لایزال) مخصوصاً
کسانیکه جوان اند و در گذشته صحت مند بوده
اند .

بدبختانه فقرا ، مریضان و اشخاص مسن که
بزودی تا زمانیکه از حادثه جل زده گی شان چند
ساعتی گذشته باشد دستیاب نگردند یک انزار
بسیار ناگوار دارند . از هر دو حالت دی هاید
ریشن و عدم کفایه قبلی احتراز بعمل انزار اید . در
واقعات خونریزی خون تازه بمریض داده شود و
حوادث واسع D.I.C ضرورت به هیپرین دارد
(۷۵۰۰ واحد هر ۶ ساعت بعد) اولیگوری مغید و
دوامدار یک استطباب برای دیالیز مقدم محسوب
میگردد .

سبب تنبه عودت خون محیط سرد باعضاً بسیار
گرم شده مانند دماغ و احشا گردیده و ضیاع
حرارت وجود را تسریع می بخشدند . مریض باید
بامیاعات هیپوتونیک بقدر کافی تداوی گردد .

برای کاهش لرزه مریض مشتقات فینو
تیارین ممکن است کمک زیاد نماید تجویز منبهات
مانند و پی نینوین و نارکوتیک مفاد استطببات
است . C.V.P. و مقدار ادرار ۲۴ سایجه مریض باید
اندازه گردد .

حمام فوری با آب سرد ، مساز اطراف علوی
وسفلی ، دادن مقدار کافی مایعات همزمان با تهیه
یک طرق تهويه مناسب اجتناب از
Aspiration احتلاجات ، مراقبت
اریتیمی به زنده ماندن اکثریت مریضان منجر

توزيع شهادت‌نامه‌ها

شان توصیه نمود که از محدوده صلاحیت های مسلک خویش پافرا تر نگزارند ، رئیس انتستیوت صحت
عامه همچنان از همکاری موسسه فریدم میدیسن که از بد تاسیس وزارت صحت عامه دولت اسلامی
افغانستان صورت گرفته و باسپری شدن ماه یازدهم تمام فعالیت های خویش را در چوکات وزارت
صحت عامه مدغم میکنند اظهار قدردانی و خوش نمودند .

درین محفل خانم سوزان مسئول تعلیم و تربیه فریدم میدیسن ، دوکتور تابش استاد کورس
مذکور و یکتن از فارغین بیانیه هائی ایراد نمودند .

در اخیر محترم دوکتور نجیب الله (مجددی) معین اول وزارت صحت عامه دولت اسلامی
افغانستان به لسان دری و انگلیسی سخنانی ارزنده ایراد نمودند . ایشان هم از همکاری موسسه فریدم
میدیسن اظهار تشکر و قدردانی نموده و فارغین کورس را متوجه مسئولیت های سنگین شان در قبال
ملت مسلمان افغانستان نمودند ، بعداً محترم دوکتور مجددی شهادت نامه های فارغین را به انها
توزیع نمودند .

محفل بادعائی توسط محترم دوکتور سید فضل الربانی رئیس طب معالجوی خاتمه یافت .

سنگ های کلیوی

مرتب: سیدنی "لیقوبی"

گرده ها در پیش دیواره خلفی شکم در ناحیه کمری، در طرفین ستون مهره ای و در میان توده ای از بافت چربی قرار دارند طول هر گرده (۱۰ - ۱۲ سانتیمتر) عرض آن (۶ - ۷) و ضخامت آن در حدود (۴ سانتیمتر) در نزد افراد بالغ وزن هر گرده (۱۲۰ - ۱۸۰ گرام) میرسد. گرده راست کوتا هتراز گرده چپ است.

تقسیم بندی سنگ ها:

سنگ ها تجمعات کریستال های ناشی از رسوب مواد موجود در محلول ها میباشد و آنها را به روش های متفاوتی تقسیم بندی میکنند.

گروه بندی براساس جنس:

۱ - سنگ های ناشی از املاح کلیسیم (a) فسفات کلیسیم (b) و کلیسیم اکسالات

۲ - سنگ های اسید یوریک Acid Uric

۳ - سنگ های سیستین

۴ - سنگ های استرودرید) یا شاخ گوزنی تقسیم بندی براساس محل:

- سنگ های گرده (a) در کالیسها (CALYCES) در حويضه گرده (b)

۲ - سنگ های حالب

۳ - سنگ های مثانه

۴ - سنگ های پیشابراه

تقسیم بندی براساس اندازه و موقعیت:

۱ - سنگ های بزرگ: معمولاً در حويضه

سنگ گرده نامی اشنا برای همه ماست و شاید کسی نباشد که افراد مبتلا به سنگهای دستگاه ادراری را ندیده باشد. در مقاله حاضر سعی ما شناساندن اعمال دفاعی بدن در مقابل تشکیل سنگها انواع پیشگیری ازابتلا به آنها میباشد.

دستگاه ادراری (Urinary System) :

دستگاه ادراری شامل اندامهای زیر است:

- گرده ها (Kidneys) که ترشح ادرار مینمایند و در نواحی پهلوها قراردارند

- حالب ها (Ureters) که ادرار مترشحه را از گرده ها بطرف پائین هدایت مینمایند.

- مثانه (Bladder) که بمنزله مخزن برای جمع شدن ادرار است.

- مجرای ادرار (Urethra) که ادرار جمع شده در مثانه را به خارج تخلیه مینمایند.

چرا تمامی ما به سنگهای کلیوی (گرده) مبتلا نمیشویم؟

کلا بدن انسان دارای مکانیسمهای دفاعی چندی در مقابل تشکیل و نگهداری سنگهای مجرای ادراری میباشد و اگر این مکانیسمهای دفاعی وجود نداشته باشد تمامی ما مجبور بودیم درد های عذاب اورناشی از سنگهای کلیوی را که از شدید ترین دردها میباشد تحمل کنیم.

کلیه ها (Kidneys) :

سنگ های سیستینی :

شیوع بسیار کم دارند (حدود ۱٪) و بیشتر در افراد کوتاه قد دیده می شوند بنابراین مسله دخالت ارث در انها به اثبات میرسد ادرار اسیدی سبب افزایش احتمال ابتلا به این سنگها میشوند.

سنگ های استراویتی :

سنگ های بزرگ، خطرناک و شایع خصوصاً در خانم ها میباشند و ارتباط مطلق باعفونت دارند این سنگ ها معمولاً در (Pelvis یا حويضه) قرار داشته شکل اناتومیک انرا بخود میگیرد لذا به سنگ های شاخ گوزنی نیز معروفند.

ممکن است این سنگ ها میکروبی بنام پروتئوس در عفو نتهای مزمن میباشد.

علت شیوع زیادی این سنگ ها در خانمها وجود استعداد زیاد جهت ابتلا به بیماری عفونی دستگاه ادراریست.

یاداوری ها :

۱ - عوامل زمینه ساز جهت تشکیل سنگ ها

۲ - تظاهرات بالینی سنگ ها

۳ - چه کنیم تا به سنگ های (Kidneys) مبتلا نشویم

۴ - درمان سنگ های گرده ای

۵ - درمان طبی و داروی

۶ - درمان دردهای کلیوی ناشی از وجود سنگ

۷ - درمان جراحی (Surgical Treatment)

راجع به هفت مواد فوق بعداً معلومات کافی در اختیار علاقمندان خواهیم گذاشت.

ادامه دارد.

قراردادارند و گاهی باعث ایجاد اسیب هماچوری (Haematuria) خون شاشی و افزایش استعداد نسبت به ابتلا عفونتها میشوند سنگ های بزرگ میتوانند بودن علامت بوده و طی ازمایشات رادیو لوژیک جهت مسایل دیگر کشف شوند.

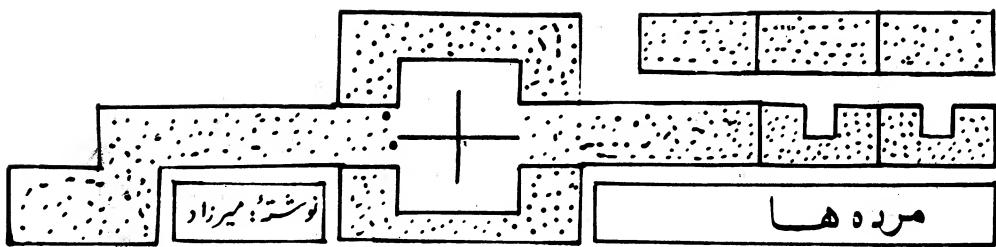
۲ - سنگ های کوچکتر : معمولاً باجریان ادرار وارد حالب ها و دیگر مجاری شده باعث ایجاد انسداد و دردهای شدیدی میگردند. جهت درک بهتر مطالب بعدی در اینجا به توضیح نکات پیرامون تقسیم بندی ها میپردازیم.

سنگ های کلسیمی :

کلا در حدود ۷۵ - ۸۰٪ تمامی سنگ ها را سنگ های ناشی از تجمع املاح کلسیم خصوصاً کلسیم فسفات و کلسیم اکسالات، کلسیم تشکیل میدهند، سن شروع تشکیل این سنگ ها معمولاً از ده سوم ببعد است و مسله دخالت ارث در ایجاد انها اثری ثابت شده میباشد. معمولاً در افرادیکه گرده انها یک سنگ ساخته، بار دوم نیز سنگ تشکیل خواهد شد. ادرار ملتهایی تشکیل این سنگ ها را تشدید میکند.

سنگ های اسید یوریکی :

مجموعاً حدود (۵ - ۸٪) سنگ های مجاری ادراری را تشکیل میدهند و در ایجاد انها ارث اهمیت بسیار زیادی دارد همچنین ادرار های اسیدی بدلیل کاهش احلالیت و افزایش سرعت اشیاع تشکیل این سنگ ها را تشدید میکنند تقریباً ۵٪ افراد مبتلا به نقرس که یک اختلال متابولیسم اسید یوریک میباشد سنگ های اسید یوریک را نشان خواهد داد.



نژدیکتر میشود ، صدای آشنایی به گوش میرسد که
التماس کنان می گوید : «معاون صاحب مریض
شده ، تکلیفیش بسیار زیاد است شماره به خدا کمک
کنین ، هر چه زود تر ، او را به شفاخانه برسانین ».
باشنیدن نام معاون صاحب ارتعاش
محسوسي سرپایم را فرام گیرد وی افسر پولیس
است ، مسلمان خوب و خدا پرست است ، نفرت
عجیبی در برابر روسها و کمونیست ها دارد .
روزها با هم می نشینیم ، در دل مینمایم و برای
گریز از ظلم و استبداد رژیم مزدور ، راه و چاره
می جوئیم . معاون صاحب مرض قلبی دارد ، یکی
دو سال است تکلیفیش زیاد شده مردش خیلی
خطرناک است ، خدا خیره پیش بیاره .

با عجله لباس هایم را عوض مینمایم ، از
منزل خارج میشوم و در تاریکی وحشت آور شب ،
بالای جاده عمومی منتظر موتور گزمه می ایستم ،
ساعت در حدود ۱۲ شب است ، جاده ها همه
مانند شهر مرده ها در سکوت مطلق فرورفته اند .
سرکها و منازل همه تاریک اند و برق نیز مانند
شباهی گذشته وجود ندارد .

هر لحظه و هر دقیقه مانند سالی بالایم

در سکوت کامل شب ، ارامش جانکاهی
حکمفرماست ، این آرامش را گاهگاهی صدای رگبار
مسلسل ها و تک فیرهای توب و راکت ها که از دور
دست ها به گوش میرسد ، می شکند و آواز های
گوشخراش نظامیان که اینسو و آنسو به گزمه و
پهله مشغول اند ، انرا شاخ و برگ میدهد .

خواب گرانی برچشمانم سنگینی میکند ، ولی
هرباری که چشمانم را می بندم ، کابوس سهمگین
از جاچتکه ام میدهد و بی اختیار روی بستر می
نیشیم ، در میان تاریکی داخل اتاق از عقب پنجه به
های بسته ، بیرون را نگاه مینمایم همه جا تاریک
است ، تاریکی کشنه و ترس آور .

پرده های پشت بنجه را به آهستگی جا
بجا مینمایم و بی صدا دوباره روی بستر دراز می
کشم ، در میان نیمه بیداری ، آواز نحیف توأم
باناله و گریه میشنوم ، شتابده از جا می پرم ،
جسم هایم را می مالم ، انگار خواب دیده ام .
باعجله پنجه را باز مینمایم ، به منزل
همسایه صدا می زنم و صدایم را بلند و بلند تر
مینمایم ، نورکم رنگی از چراغ تیلی در لابلای
شاخه درخت ها سو سو میزند ، چراغ نژدیک و

مینمایم ، صاحب موتر نداریم ، فام شب نداریم .
- به بلایم که ندارین ، مه ده پشت خود
ببرمش ؟

- صاحب ده پشت نبرین ، شما موتر دارین ،
نام شودارین ، و بعد به چند موتریکه در برابر
پوسته توقف کرده بود اشاره مینمایم و میگوییم :
اینه صاحب ، یکی از این مورها را لطف کنید ، امر
نمائید تا مریض ما را به شفایخانه برسانند .
نورکریوال صاحب در حالیکه سخنام را به
استهزا گرفته بود و رنج و غمی را که من دران
لحظه میکشیدم ، احساس نمیکرد ، خنده کنان
گفت ، خوب دیگه چی ، یک اتاق لوکس هم برای
تان فرمایش بدھیم .

خدایلبا چه انسان های مقابل هستیم ، این
انسان نیست ، حیوان است ، وحشی است ، اخر
انسانیت ، اخلاق و کرامت انسانی ، چرا در این
ماوجود ندارد ، دلم میخواهد ، چیغ بزنم ، فریاد
بکشم و دران دل شب باسر و صدای ایم تمام اهل
کوچه را از خواب بیدار نمایم ، ولی شیطان را
لا حول مینمایم و بازهم با تضرع میگوییم : (صاحب)
شما را به خدا به مریض ما رحم کنید ، معاون
صاحب مریض است ، او رفیق خاروندی شماست ،
صدای قهقهه نوکریوال صاحب بلند میشود ، (معاون
صاحب خارندی مریض است) تیلفون کو به وزارت
داخله ، به قوماندانی خارندی ، به گلابزوی که
شفایخانه ببرنشه ، کورهستی ، اینجا پوسته خاد
است ، خاد .

چه اشتباه بزرگی ، اشتباه از من بود که
با وجود آگاهی از اختلافات عمیق خاد و

سپری میشود ، در مدت ده پانزده دقیقه ایکه بالای
سرک ایستاده ام و بیتابانه انتظار موتری را می
کشم ، حتی صدای موتری از دور نیز به گوشم
نرسیده است .

در فاصله یکصد متری منزل مایپوسته امنیتی
قرار دارد ، باگام های سریع بطرف پوسته به راه
میافتم ، هنوز فاصله یی چندر از پوسته را طی
نکرده ام که از داخل غرفه چوبی جلوپوسته صدای
گوشخراشی بلند میشود ، باشندین (دریش) در
جای خود میخکوب میشوم ، عسکر مسلح در حالیکه
میله کلاشینکوف را بسویم نشانه گرفته است ،
آهسته آهسته جلومی آید ، باوار خطایش میگوییم :
ضابط صاحب ، مریض داریم ، مارا کمک کنیں ،
با عصبانیت میگویید ، چی کمک کنیم ببریش
شفایخانه .

- صاحب شفایخانه میبریمش ، اما قیود
شب گردی است ، موتر نداریم ، نام شب نداریم :
عسکر مسلح که من اورا ضابط صاحب
خطاب مینمایم کلاشینکوفش را روی شانه میاندازد
و بالهجه آمرانه میگویید ، باش نوکریوال بیدار کنم .
بعد از چند دقیقه عسکر مسلح در پیش روی
آن مرد دیگری کشال ، کشال به من نزدیک میشود ،
بالهجه خشن میگویید : چی گپ است ؟

- صاحب مریض داریم ، تکلیفش بسیار زیاد
است ، لطفاً مارا کمک کنیں ، نوکریوال صاحبی که
سخت عصبانی به نظر میرسد با خشونت میگویید :
چی کمک کنیم : به ببریش شفایخانه .

نکر میکنم هنوز نوکریوال صاحب منظورم را
نفهمیده است ، با کلمات شمرده حرفم را تکرار

ما از منزل بالای اپارتمانش بلند میشود و هنگامیکه صدای مرامی شناسد با مهربانی احوال خیریت می گیرد.

- صدقه سرتان، موتور چی که خودم کارباشم دریغ نمیکنم، واین حرفهای یک انسان کامل، یک مسلمان پاک و خدا پرست بود که اهل کوچه همه او را بنام حاجی صاحب احترام مینمودند و عزت میکردند.

حاجی صاحب شخصاً موترش را از گاراژ خارج مینماید و به همکاری عسکر پوسته که نام شب دارد. مریض را به نزدیکترین شفاخانه انتقال میدهیم.

لوحة بزرگ شفاخانه که در بالای آن چراغ قرمزرنگ نیون، نور افشاری مینماید، چشم ها را خیره میکند، (شفاخانه عاجل علی آباد) درمیان دهلیز ها آدم هائی، اینسوو انسو در حرکت اند، از داخل اتاق ها صدای شیون مریضداران و ناله مریضان بلند است، بوی زننده دوا در دهلیز ها و اتاق ها سررا به گیج می آورد. مریض را به اتاق عاجل انتقال میدهیم، در نرس در حالیکه لباس های سپید به تن دارند، مریض را معاينه میکنند و زیر زبان چیز های میگویند. از محتواي صحبت های آنها میدانم که تکلیف مریض زیاد است و داکتر نوکریوال باید او را معاينه نماید.

نرس ها میروند، مری همچنان ناله میکشد، اتاق عاجل پوز مجروحان چنگی است، اکثر آنها ملیشه ها اند که در اثر حملات مجاهدین مجرروح شده و به اینجا انتقال یافته اند، تعداد مجروحین

شارندوی، برای معاون صاحب از خادیست ها کمک میخواهم.

منوز مشاجره من و نوکریوال خاد به پایان نرسیده بود که چند طفل قدونیم قد فامیل معاون صاحب، دوان، دوان بطرف ما نزدیک شدند، و باسرآسیمگی گفتند: کاکا جان، چطور شد، موتور نبامد و من بدهن آنکه جوابی بدهم، نوکریوال صاحب برای آنها گفت: موتراتیل نداره چک تیل نداره، نفر های ما پای پیاده گزمه می کنن.

مایوسانه به منزل برمیگردیم، سخنان نوکریوال خاد مانند چکش گران بر فرقم فرود می آید، (تیلفون کو به وزارت داخله، به شارندوی) به.....

دست از پانس شناسم، مانند کشتی غرق شده در میان امواج او قیانوس ها دست و پامیز نم و برای نجات از این طوفان از هر خس و خاشاک استمداد می جویم، استهزای نوکریوال صاحب را نادیده می گیرم، گوش تیلفون را برمیدارم، از قومندانی شارندوی گرفته تا حوزه های پولیس، شفاخانه ها و کلینیک ها را یکایک زنگ می زنم، یک میگوید موتور نداریم دیگری میگوید موتور ها تیل ندارند و سومی هم قیود شب گردی را بهانه مینماید و بدین ترتیب همه مقامات رسمی دولت ملحد بی خدایی و بی دینی شانرا عمل دران شب به اثبات میرسانند و از انجام کوچکترین خدمت انسانی به یک انسان مریض خود داری مینمایند.

دوباره از منزل خارج میشوم، این بار به استگی دروازه منزل همسایه مقابل منزل خود را تک، تک مینمایم، بعد از چند لحظه صدای همسایه

مینماید و من جواب میدهم ، دستش سستی مینماید ، فورمۀ را نیمه تمام در جیب خود میگذارد و با معذرت می‌گوید : (رفیق مریض تانرا به شفاخانه خارندوی ببرید ، برای ما جدا توصیه شده تا افراد و صاحب منصبان خارندوی را تداوی نه نمائیم ، دراین زمینه مکتوب های متواتر از جانب وزارت داخله و قوماندانی خارندوی برای ما صادر شده است) .

مودبانه میگوییم : داکتر صاحب ، حرف شما درست است ولی دراین وقت شب ، چگونه مریض را به شفاخانه خارندوی انتقال بدهیم ، شما من بینید وضع مریض خیلی ها خطرناک است .

- قربان : به ما امر شده ، مام مسئولیت داریم ، ما نیمتوانیم افراد و صاحب منصبان پولیس را داخل بستر نمائیم ، لطفاً مزاحم نشوید . مریض تانرا به شفاخانه خارندوی ببرید .

- خوب : انتقال میدهیم ، لطفاً امبولانس شفاخانه را در اختیار ما بگذارید .

رفیق امبولانس های ما تیل ندارند ، دریواران همه خانه های شان رفته اند ، از طرف دیگر قیود شبگردی است ، مشکل است تا شما را کمک نمائیم .

- داکتر صاحب ، ما هم موتر نداریم ، نام شب نداریم ، چطور میتوانیم دراین وقت شب مریض را از اینجا خارج نمائیم .

در میان دلیز های مزدحم شفاخانه سروصدای من بالامیشود و بالاخره به میانجی گری عده از مریضداران ، نرس ها را متقدعد میسازیم تا شب مریض ما را در شفاخانه

بیش از حد معمول است . دلیز ها نیز پر از مجروحان جنگی است ، در هر طرف مجروحین مانند رمه از گوسپند ها ، بروی زمین خوابیده ، انتظار داکتر و دوا را میکشند .

ده - پانزده دقیقه سپری میشود مریض ها همچنان ناله میکشند ولی از داکتر و نرس و پرستار ، خبری نیست ، مریضداران سرآسیمه عقب داکتر و پرستاد میروند و من نیز دراین جمله ام . دقایق به کندی سپری میشود ، بالاخره مرد چاقی که لباس سپید به تن و گوشی به گردن آویزان دارد . در اخیر دلیز مشاهده میشود چند نرس و دوکتور دیگر در عقب او قدم بر میدارند و دور و برآنها رامیضداران احاطه نموده است . هر یک بالتماس از اینهامی خواهند تا از مریضان شان وارسی نمایند و من هم مانند این انسان ها اتاق به اتاق دکتوران را تعقیب مینمایم . بعد از نیم ساعت نوبت مریض ما میرسد ، مریض همچنان دستش را روی سینه گذاشته ، ناله میکشد ، داکتر گوش را بر میدارد قلب و سینه مریض را معاینه مینماید . نسخه ئی مینویسد و بدستم میدهد .

باعجله خود را به دروازه مقابل شفاخانه میرسانم ، دواخانه باز است ولی از چار قلم دوائی نوشته شده ، صرف یک قلم آن موجود است ، آنچه در دست است خریداری مینمایم و مریض با اولین پیچکاری کمی راحت میشود و به خواب فرو میرود . ساعت در حدود دوی شب است ، نرس فورمۀ پی در دست اسما ، محل سکونت و سن مریض را من نویسد و هنگامیکه از وظیفه اش سوال

باعصبانیت میگوید. ۷ فیق، روزانه ده هاعسکر و صاحب منصب از بی دوائی و بی خونی می میرند. شما در غم بستر مانده اید.

دکتر سخنانش را ادامه میدهد، سرش را شور میدهد و می گوید: تقصیر از مانیست، بهترین دوکتوران و متخصصان ما از کشور فرار نموده اند. دوکتوران روسی بنام دوکتور و متخصص اند، آنها اصلًا نرسها و یا محصلین پوهنتون های روسیه میباشند که بنام دکتر و متخصص به افغانستان می آیند، و در اینجا خوب قصابی مینمایند و بدون مسئولیت به جان مریض های ما بازی مینمایند، دواها هم اکثراً ساخت کشور های روسیه و سایر کشورهای سوسیالستی اند که به درد مریض و مریضدار نهی خورند.

من بینیم دل دکتور پرخونتر از دل مریضداران است، ولی چاره چیست، چه باید کرد؟ دکتر که به چهره پرالتماس من نگاه مینماید و از نگاه هایم، مرام را درک مینماید با ملایمت میگوید: بروید از قوماندان صاحب، سرطبیب شفاخانه، امر فوق العاده بگیرید نا مریض تانرا شامل بستر نمائیم، این یگانه راه است و اگر نظر مرا بخواهد، من موافقت خویشرا مینویسم.

از دکتر و مهربانی وی اظهار تشکر مینمایم و بایکی دونفری که همراه من است، داخل دفتر قوماندان صاحب میشویم.

سرطبیب صاحب که تازه چای صبح را نوش جان نموده و باعده ئی از دوستانش مشغول صحبت است، با بی میلی نسخه ها و فورمه های مریض را زیرو رو مینماید شانه هایش را بالا می

نگهدارند و صبع اول وقت او را به شفاخانه خارندوی انتقال میدهیم.

آنشب را مانند سالی در دهیز های متعفن شفاخانه سپری مینمایم و فردای آن به کمک حاجی صاحب، همسایه مهربان^۸ و دوست داشتنی ما معاون صاحب را به شفاخانه دو صد بستر خارندوی انتقال میدهیم.

اینجا شفاخانه نیست، جبهه، داغ جنگ است، هر طرف مجروحین جنگی، یکی عصادر دست، دیگری بروی تذکره و تعدادی هم بروی دهیز ها و صحن شفاخانه دراز کشیده اند داکتر ها و نرسها درمیان مریضان در گردش اند، مریض را به اتاق عاجل انتقال میدهیم. به هدایت دوکتور معالج، گراف قلب، فشار خون و معاینات طبی مریض تکمیل میگردد، نسخه های چند نوشته میشود ولی از بستر نمودن مریض معدتر خواسته میشود.

از داکتر مؤظف که ظاهرًا انسان خوبی به نظر میرسد تقاضا مینمایم. تا مریض مارا داخل بستر نمایند. مریض هنوز تکلیفش زیاد است، داکتر صاحب و دوکتوران دیگر که اطراف او را گرفته اند همه بایک صدا میگویند که در تمام شفاخانه یک بستر هم خالی نیست، از طرف دیگر شخص وزیر داخله امر نموده که به جزا مجروحین جنگی که جراحت شدید دارند، هیچ مریض داخل بستر نشود و بعد اشاره به دهیز ها مینمایند و می گویند نگاه کنید، اینها همه مجروحین جنگ اند، همه مرمن خورده اند، همه به خون و دوا نیاز دارند.

داکتر در حالیکه بغض گلوبیش را من فشارد

العاده قوماندان صاحب را برايش ميدهيم ، به مديات دوكتور صاحب ، مریض را به منزل چارم شفاخانه انتقال ميدهيم ، دهليز ها آرام و بس سرو صد است ، سبدها و دسته های گل هر طرف بالاي چپرکت های مریضان دیده ميشود ، همه لباس های پاک و نظيف به تن دارند ، از بروت های پرپهن مریضان داخل بستر که اکثر انها در داخل دهليز ها و اتاق ها قدم میزنند و یا به راديو و تلویزیون گوش میدهند ، چنین معلوم ميشود که همه انسان بلند پایه خارندوی اند .

معاون صاحب دریکی از این اتاق ها بالای بستر لوکس که بارو کش های سفید و نظيف پیچانیده شده استراحت مینماید و ما به اتفاق داکتر از اتاق خارج میشویم .

داکتر نگاه های استفهام امیز مرا درک مینماید ، بس انکه منتظر سوالی باشد ، خودش عقدہ دلش را من کشاید و آرام آرام میگوید : بس وجدان ها ، خاین ها : اولادهای مردمه ده کشتن میتن و خود شان به بهانه مریض در اتاق های لوکس استراحت مینمایند .

(پایان)

اندازد و باب اعتنان میگوید امكان ندارد ، ما به جز از مجروحین درجه ول ، نمیتوانیم اشخاص دیگر را داخل بستر نمائیم .

چنه زدن ها و شلگی ماقایده ندارد ، قوماندان صاحب باعصبانیت زنگ دروازه را فشار میدهد ، عسکری بارسم و تعظیم داخل اتاق ميشود و به امر قوماندان صاحب مارا از دفترش خارج مینماید . داکتر را در جريان میگذارم ، او نیز از رویه خشن قوماندان اظهار تأسف مینماید و از کمک به ما معذرت میخواهد .

فکری بخاطر یکی از دوستان ما خطور مینماید ، نام منشی صاحب را بر زبان من آرد و از ماجدا میشود .

دوست ما دقایقی بعد ، در حالیکه دست منشی صاحب سازمان اولیه حزب شفاخانه را در دست دارد ، بسوی اتاق قوماندان شفاخانه حرکت مینمایند . بعد از لحظه ئی کوتاه در عقب دروازه قوماندان صاحب از هدیگر خدا حافظ مینمایند و منشی صاحب باخنده میگوید ، رفیق اگر امر دیگه هم باشد مه حاضر هستم .

قاتحانه داخل اتاق دکتور میشویم و امر فوق

آیا میشود با قاتلین و غاریگران کوئست ، که کشور اسلامی را به ویرانه تبدیل نمودند و سیلوهای فرزند مؤمن اسلام را به جرم مسلمان بودن به شهادت رسانیدند سازش کرد ؟ بدون شک چنین نخواهد شد .

دستگاه گوارش وضم غذا

تهیه کننده: محمدیمین یعقوبی

(Great curvature) در طرف چپ میباشد . معده در

پائین حجاب حاجز و در پهلوی لوزالمعده قرار داشته و بواسطه قسمتی از قطعه چپ کبد پوشیده شده است Spleen در مقابل کناره بزرگ معده قرار دارد .

۱ - ساختمان معده :

معده : از چهار لایه تشکیل شده است .
۱ - لایه خارجی که لایه سیروزو بسیار نازک است .

لایه عضلاتی که خود شامل سه طبقه است
یک لایه

عضلاتی طولی که سطحی است . در همان امتداد عضلات طولی مری قرار دارد .

۲ - دوم لایه عضلاتی حلقوی که بطور حلقوی معده را فراگرفته است .

این لایه در ناحیه باب المعده یا پیلورضخیم ترشده و عضله حلقوی تنگ کننده باب المعده را میسازد . طبقه سوم لایه عضلات مایل است Oblig Fibers خلامهد پهلاستقس واکثر در ناحیه ته معده یافت میشوند . این رشته های عضلاتی از دهانه معده شروع شده و از طرف ته معده به طور مایل

دستگاه گوارش مجموعه تشريحی است که برای دریافت غذا ، ایجاد تغیرات دران و اماده کردن غذا برای جذب کارمیکند . بدن انسان ماشینی است که برای ادامه حیات فعالیت داشته که اگر در قسمت نگهداری ان دقت نکنیم به امراض مختلف گرفتار می شویم که پیشانی بعد از وقوع حادثه سودی ندارد . پس حالا دیر نشده است که در نگهداری ان کوشباشیم . معده یک قسمتی ازین ماشین است که ذیلا در مورد ان روشنی انداخته میشود .

معده قسمتی است از لوله هاضمه که در بین مری و روده کوچک قرار دارد . قسمت بالای ان را سر معده یا (Fundus) ، قسمت میانی انرا تنہ معده و قسمت افقی انتهای انرا ناحیه باب معده یا (Pyloric Antrum) میگویند . در بالا بواسطه سوراخ دهانه معده یا (Cardia) بامزی و در پائین باواسطه باب المعده یا (Pyloric Orifice) باروده اثنا عشر مربوط میشود . معده دارای دو جدار قدرام و خلفی و دو کناره یکی باریک (Lesser curvature) در طرف راست و دیگری بزرگ یا

میگردد .

۶ - یک عامل ضد کم خونی در معده ساخته میشود .

۷ - مواد غذائی که در معده تبدیل به مایع شده است (کمیوس Chyme) نام دارد که وارد اثنتی غش میشود .

چه کنیم تا به دردهای معده ، زخم معده ، زخم اثنا عشر و خونریزی معده گرفتار نشویم ؟ و چه تدابیری اتخاذ شود که یک معده سالم داشته باشیم . توجه : (رعایت نکات زیر موثر است) :

۱ - آهسته غذاء بخورید ، لقمه را خوب بجوید و تازمانی که کاملا میده و خردنشده است فرو نبرید .

۲ - وندان فاسد فعالیت و هضم را مختل میکند . مراقب وضع دندانهای خود باشید .

۳ - بلا فاصله قبل و بعد از غذاء از فعالیت شدید و همچنین از ناراحتی های اعصاب احتراز کنید . در صورت امکان چند دقیقه (۵ تا ۱۵ دقیقه) بلا فاصله و بعد از غذاء استراحت نمائید .

۴ - بمقدار کافی در شب به خوابید ، خواب اضافی بعد از ظهر در صورت تمايل بلا مانع است .

۵ - خستگی زیاد و اضطراب بطور کلی فعالیت و هضم غذا را مختل میکند . اگر به رفع انها قادر نیستید موضوع را با دکتور خود اظهار بدارید .

۶ - از پرخوری خود داری نمائید و قبل از انکه سیر شوید دست از غذاء خوردن بکشید .

۷ - غذا های بسیار گرم و داغ و یا بسیار سرد و یخ سوه هاضمه را زیاد میکند .

بطرف کثارة باریک کشیده میشوند .

۳ - لایه زیر مخاطی که از بافت همبند لانه زنبوری تشکیل یافته و محتوی عروق خونی و لمفاوی است .

۴ - لایه مخاطی که داخلی ترین لایه جدار معده است و بسیار ضخیم و نرم بوده و به متورت پیچ و تاب خوردنگی های بسیار زیادی است .

کارو فعالیت معده :

غذاء از مری ، از طریق دهانه معده وارد آن گشته و بواسطه انقباضات ، عضلات باشیره معده اغشته میشود .

ورود غذاء به معده ، در جریان غذاء خوردن تقریباً مداوم است ولی بالعکس خروج غذا از معده بلافاصله آغاز نمیشود . غذاء باید ابتداء گوارش یافته و تبدیل به مایع گردیده و بتدربیج به نوبت در حدود پانزده سانتی متر مکعب از مجرای پیلور گذشته ووارد اثنتی عشر میشود .

بطور کلی فعالیت معده را بشرح زیر میتوان خلاصه نمود :

۱ - معده غذاء را دریافت کرده و برای مدت کوتاهی بمنزله مخزن آن میباشد .

۲ - تمام غذاء ها بصورت مایع درآمده و با اسید کلر هیدرک معده اغشته میشود و باین طریق برای گوارش روده ای آماده میشود .

۳ - پروتئین ها در معده مبدل به (پپتون) میگردند .

۴ - شیره دلمه میشود و کازئین آن آزاد میشود .

۵ - گوارش مواد چربی در معده آغاز

اهمال و خودداری از دفع در موقع ضرورت سوء هاضمه را زیاد میکند.

۱۰- خوردن غذاء ها در ساعت های مشخص و ثابت باشد.

تعريف سو هاضمه:

سوء هاضمه غالباً ممکن است بواسطه عوامل مختلف از تبیل رژیم نادرست، عدم رعایت و زمان تغذیه، نگرانی و هیجانات روحی وغیره پیش بیاید.

۸- در موقع غذاء خوردن بیشتر از یک گیلاس اب یا اشا میدنی مشابه ننوشید اما در بین دو غذا اشامیدن اب بقدر دلخواه و هر قدرکه میخواهید آزاد است.

۹- دخانیات از عوامل سوء هضم است. اگر قادر به ترک آن نیستید. لا اقل قبل از غذاء بامعده خالی سگرت نکشید.

۱۰- اجابت مزاج باید مرتب و منظم باشد.



پخوا ورسه اشنا دی اوور خخه استفاده کوی . د لرغونی مصر په اثارو کی د خرما دونی تصویرونه لیدل کیدی . که خه هم خرما زمونب په هیواد کی نشته خو زمونب خلک ورسه اشنا دی او د خرما په مکله زمونب د خلکو دا متل دی چس (هم خرما اوهم ثواب) دا ثابتیو چس د خرما له میوی سره زمونب خلک بنه بلد وو . خرما دا لاندی مواد لری : پروتین ۲ فیصد غور ۱۰۲ فیصد معدنی مالگ ۱۰۲ فیصد کاربو هایدریت ۲۷۷ فیصد کلسیم ۱۷۰ فیصد ، فاسفور ۸۵ فیصد او اوپسینه ۶۰۵ په هر ملی گرام کی ، سوبیره پردي خرما ویتامین (A) نیاسین ، تیامین ، ریبوفلاوین او ویتامین (C) هم لری .

پوهران دایس چس که یوسپی هرده ورخ په مناسبه اندازه خرما و خوری په ناروغی به نه

دا چی مونب وایو خوراکونه دانسان د بدن لپاره گتوردی ، نوی خبره نه ده . له اوسه خوبیپری د مخه سقراط ویل : خواره دارو دی ، خواره سلامتی ده . اوس چس د غذائی مواد و په مکله دیر کشفيات شوی دی دا جوته شوی ده چس سقراط په پورتنی جمله کی یو ستر حقیقت خرگند کری و . خکه چس اوس بکاره شوی ده چس د مناسبو خوراکونو په ذریعه کولی شوله دیرو ناروغیو خان و ڈخپورو یا د هنله له شرخخه بچ پاتس شو نوله هم دی امله غواص د میوو د خانگرتیاوه هلکه په نسبتاً لنده توگه خه و ڈالویو چس په خه دول د سبزیجاتو او میوو او لبندیاتو په ذریعه له ناروغیو خان و ڈغورو .

خرما :

خرما له هفو میوو خخه ده چس بشر له دیره

او د کم خونی په ناروگی متیلا ناروغلان کولی
ش د مفو په خوبیلو سره خپله وینه زیاته کوی
انگور هم سهل دی او هم د قبض د پاره گتور. دا
میوه د معدی لپاره هم دیره ضروری ده ځکه چس
کولی شی ، مرض زیبرونکیو باکتریا ۰ مخه
ونیسی . انگور د گردی ، برانشیت ، قلب او
روماتیزم د ناروگیو لپاره گتوردی . انگور همداراز
دا ښنی عشر و دوینو اسهال ، د سبب و خونریزی ،
تورتوخی د کولمو کمزوری ، د صفراد کیسی ، د
 بواسیر د کولمو د باد ، شکر ، سوزاک ، د ډنگر
والی چاغوالی ، عصبی حملو ، د تبو ، وینی فشار او
د معدی د زخم د ناروگیو معالج دی . د انگور
خوراک له لاندینیو خوارکونو سره یو ځای بشه نه
دی .

پخر وریجن ، مالته ، ختکی ، اینځر ، الوبالو ،
اناناس ، خرما ، پیروی ، کوچ ، پنیر ، پسته ، موم
پلی ، هندوانه ، شیدی او غوشه .
همداراز د انگور او به باید ژرو خبیل ش شکه
چس که وساتل شی هم یی خوند خرا بیدی او هم
یی خاصیت له مینځه ځی .

زیرا ارسنیک با قسمت باقی مانده (BAL) به شکل
ترکیب اطراح من گردد از تطبیق (BAL) که مثل
 محلول دوغنی (١٠ فیصد) در تیل موجود بوده و
 از راه (I.M) تطبیق میشود .

باعث استفراغ ، دلبدی ، سردردی و احساس
 گرمی روی و سرگردیده برای رفع این نقیضه
 میتوان ^{۱۰} Diphenyl by **hydramine** (BAL) را قبل از تطبیق
 به شخص مسموم از طریق فمی توصیه کرد
 که قسما مؤثر تمام میشود ..

متلا کیږی . خرما سربیره پردي چس معدنی مالګر
 لری نرمه هم ده د شیدو او خرما مخلوط یوه دیره
 کامله غذا ده او همدا وجهه ده چس عربانو خرما له
 شیدو سره یو ځای خوره .

په پورتنیو بشیگنو سربیره ویل کیږی چس
 خرما د سلطان لپاره دیره گتغوره ده .

انگور :

ویل کیږی چس په نری کی تقریبا (٤٠٠)
 دوله انگور موجود دی د دغه انگورو ځنی دولو
 نه لکه د الوجو او ځنولکه د چنډ د دانو په خیر
 واړه دی . خو د خاصیت له پلوه تول یو دول دی
 او د دوی په منیځ کی هیڅ دول تو پیرنښته .
 انگور قندی مواد په تیره بیا ګلوكوز خورا دیر
 لری او هم په مناسبه اند ^{۱۱} پروتین ، کلسيم
 کاربو هایدریت او فاسفور لری .

انگور ویتامین (A) دیبوفلاوین او ویتامین
 (C) لری . سربیره پردي چس انگور دیره او سپنه
 نلری ، مغه کمه اندازه او سپنه چس په انگورو کی
 ده ، دوینی د کمبیت د پوره کولو لپاره دیر گتور
 دی . البته د تورو انگورو او سپنه دیره زیاته ده

لتیم با مشقات ۱۰۰

به ګلوبید . انتی دوت مهم آن ^{۱۲} Demercoprol (Sulfhydral) بوده که در ساختمان آن دو گروپ یک الكول (Primary) موجود بوده این گروپ ها فعال بوده یون های ارسنیک ، سیماب و طلا را به سرعت از انسایم هجرات بی جا ساخته و خودش تعویض آن میگردد .

برای سرعت اطراح ارسنیک از طریق گردد
 میتوان از (Penicillanmine) هم زمان استفاده کرد



مای قدیم تا امروز به غرض جنایت مورد استعمال دارد.

خصوصاً بعض اشخاص باشناختن خواص سعی مزمن آن برای تولید تسمم مزمن آن را به کار می‌برند.

تسمم اختیاری ارسنیک:

محظوظ شکل حاد داشته و به ندرت دیده می‌شود مشتقات ایکه به این منظور بیش تر مورد استفاده قرار می‌گیرد عبارت انداز:

مرکبات مرگ موش، سنتیا و یا ارسنیک ترای اکساید (AS₂O₃) می‌باشد. از همین جهت در ممالک مختلفه یک سلسله قوانین ولوایح موجود می‌باشد که به اساس آن مقدار ارسنیک درین مواد محدود شده و باید این مواد دارائی رنگ سیاه، سبز و یا آبی باشد.

تسممات غذائی ارسنیک:

به شکل حاد و یا مزمن عرض اندام نموده می‌تواند.

تسممات حاد عموماً به صورت دسته جمعی و یا انفرادی در اثر اشتباه و مغالطه مواد غذائی با محصولات ارسنیک در زراعت مستعمل بود، گرچه می‌رسد مانند ارسینات دی، سرب و کلسیوم.

از جمله قدیم ترین تسممات ایکه شناخته شده یک هم تسمم با مشتقات آرسنیک دار بوده مطالعات زیادی درین مورد بعمل آمده بعضی مشتقات ارسنیک مخصوصاً در تولید تسممات جنائی رول مهم دارد.

اسباب تسمم:
علل و اسباب تسمم به شکل حاد و مزمن چنین مطالعه من گردد:

تسممات صنعتی:
در پهلوی تسمم حاد مرکبات مختلفه معدنی ارسنیک از قبیل (ان هید روآرسینو) ارسنیت دی پتایسیم، ارسنیت دی کاپر، ارسنیت دی سودیم، سرب، کلسیوم، المونیم وغیره در صنعت متصرور بوده تسمم مزمن ارسنیک در نزد کارگران و اشخاصیکه با محصولات ارسنیک دار تماس مداوم داشته قابل پاد آوری است. تسمم مزمن ارسنیک بنام (Arsenisme) پاد گردیده و از نقطه نظر طبابت صنعتی اهمیت زیاد دارد.

تسممات جنائی:
ارسنیک نظر به خواص ظاهری مشابه به آرد و شکر و هم چنان نظر به اعراض تسمیم مشابه به تسممات غذائی انتنانات وصفی دارد. از زمان

دارمشتقات ارسنیک تولید میگردد.

تسسمات تصادفی:

این قسم تسسمات در نزد اطفال اکثرا تسسمات تهاد فی مخصوصاً با کاغذ های مگس کش، کاغذ های ملوز (گل های صنعتی) وغیره بوقوع میرسد، علاوتا در نزد کار گرانیکه بامواد ارسنیک دار سروکار دارند. تسسمات مزمن یعنی (Arsenism) تولید شده میتواند.

اعراض و علایم تسمم مشتقات ارسنیک:

اعراض مهم مشتقات ارسنیک بعد ازیک الى دوازده ساعت ظاهر شده و عبارت انداز: استفراغ، دردشکم، اسهال، شکنی عضلات و ضایع شدن شدید آب عضویت که بلاخره باعث شک میگردد.

(Dose.) کشنده اعظمی آن از مشتقات غیر عضوی (1mg . 1kg) بوده ولی این (Dose) در مشتقات زنجیری میتان داربین 0.5 - 0.1 (gm/Kg) میباشد.

میخانیک تسمم با مشتقات ارسنیک:

باعث نهی قسمت فعال انزایم گردیده یعنی در موقعیت گروپ (Sulf hydrile) که قسمت فعال انزایم است یون ارسنیک تثبیت و در نتیجه فعالیت انزایم نهی و وظایف مربوط انزایم به رکود مواجه می شود.

تداوی:

در صورتیکه ارسنیک جذب نشده باشد میتوان بواسطه لوازی معده و تطبیق کاربین فعال تداوی نموده ولی در صورتیکه جذب شده باشد و به دوران خون رسیده باشد باید انتی دوت آن را

از همین سبب است که در برخی از کشور ها قوانین وضع شده تا به شکل ظاهر این مواد را با استعمال موادرنگه وغیره تغییر بدهند تا از وقوع چنین اشتباهات جلوگیری بعمل اید. شکل مزمن این نوع تسسمات نیز اکثرا از جهت استعمال محصولات زراعی آن میباشد زیرا مقاومت و استحکام ارسنیک بالای محصولات زراعی یعنی بالای سبب، ناک و سبزیجات که در اثر استعمال مشتقات ارسنیک بحیث (Parasiticide) به کار رفته منشأهم این قسم تسسمات به شمار میروند. لهذا بعض قوانین وضع شده در کشور های مختلفه استعمال این مواد را اقلال دو ماه قبل از جمع آوری محصولات منوع قرار میدهند.

تسسمات دوائی ارسنیک:

تسسمات دوائی نیز به شکل حاد و یا مزمن بوجود آمده میتواند. تسسمات حاد اکثرا در اثر اشتباه و مغلطه مشتقات ارسنیک بامواد دیگر بوجود می آید مثلا مغالطه ارسنیک ترای اکساید با اکسید جست اما بعض این قسم اشتباهات در اثر اشتباه (Doses) مستعمله بوقوع میرسد. ناگفته نماند که ارسنیک در ترکیب اکثر مواد کیمیاولی که یک عدد زیاد شان در تهیه مواد دوائی به کار میروند و یا به حیث دوا مورد استعمال دارند شامل میباشد. از همین سبب است که باید در استعمال چنین مواد احتیاط به عمل آید.

چنانچه یک عالم در سال ۱۹۱۵ مقدار ارسنیک را در ۲۰ گرام سلفات دی مگنیزیم به اندازه (0.15gm - %06) ارسنیک دی سودیم تثبیت بوده همچنان تسسمات مزمن در اثر استعمال دوام

** شکر و خسروی از سخنرانی معاشر اسلام **

در زمینه پرورش و تغذی اطفال زحمات شباروزی را
بدوش گرفته پدر ان نیز باید در تربیه سالم اطفال
شان بذل مساعی نمایند.

محترم دوکتور بارکزی گفت: وزارت صحت
عامه دولت اسلام اقدامات موثری را در زمینه
حمایه طفل و مادر رویدست گرفته که امیدواریم
در تربیه سالم اطفال کشور مفید و مثمر واقع
گردد.

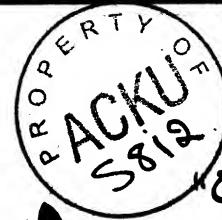
محترم دوکتور سید محمد امین فاطمی رئیس
انستیتوت صحت عامه نیز در مورد انعقاد چنین
ورکشاپ ها و طرز تطبیق پروگرام ها سخنانی مفید
و ارزنده‌ی برای شاملین ورکشاپ ایراد نموده
واعضای ورکشاپ را بعد از سپری نمودن آموزش
های مفید متوجه مسئولیت های سنگین شان
نمودند.

این سیمینار که یک هفته به طول انجامید
تعدادی از دوکتوران و نرسان مربوط وزارت صحت
عامه دران اشتراک داشتند.

ورکشاپ تربیوی حمایه طفل و مادر روز شنبه
۱۲ جوزا توسط محترم دوکتور محمد یعقوب
بارکزی معین وزارت صحت عامه درسالون
کنفرانس‌های انستیتوت صحت عامه گشایش یافت.
پس از تلاوت آیه چندازکلام الله مجید، معین دوم
وزارت صحت عامه طی سخنرانی افتتاحیه شان
مسئولیت والدین رادرامر تربیه سالم اطفال تشریح
نموده و تدویر سیمینار را در جهت حمایه اطفال
کشور قدم ارزنده خواند.

محترم دوکتور بارکزی گفت: دین مقدس
اسلام احترام والدین را برهمه مسلمانان فرض
گردانیده و خداوند متعال به بندگان مومن هدایت
می فرماید تاباوالدین شان احسان و احترام کنند.
همچنان پیامبر برگزیده اسلام فرموده اندکه بهشت
زیر قدم والدین است. و رضای خداوند را در رضا
و خوشنودی پدر جستجو باید کرد.

معین وزارت صحت عامه افزود: طوریکه مادر



حبلیل "رفیع"

د حق لمر

بیا بشر بی سره شوی جو پری "شر" دی
بشر دوستو، اه ولی په محشر دی

زیرو بیم د بیم په هر و خواکنی خور دی
د ویر ساندی دی عالمه نیر و زبر دی

په هر گام کنی لوئی کندی لوپه پانوونه
مع په وراندی تو پانوونه دی خطر دی

مکانی اثر پری شوی دی د غر و نو
په کندو د نه مانی موتل سفر دی

پینو ته نه حی هسکد غاره به او سینبی
نر مانه ده، حادثی دی نر موین سر دی

روغ زره نه دی لاه دی خاوری نه و تی
که چنگیز که هلاکو که سکندر دی

دانگر چهانی نرور دلت او به شو
په نر سیو د تزار نوی لنگر دی

سرخزی گاتل په وینو د دینمن ده
د کابل بالا حصار کنی دا اثر دی

که د روس "شاپرک" هر چو بیار گکری
چا و شر لی په گولیو د حق لمر دی

شپه او بند ده تاریکه ده خوداده یم
بنخ په نرسه نه د سید و حلن د خنجر دی

دامنه شپه او بندیزی کله کله
خوسونه مری په دی می هم باور دی

یخ به تیر شی مع توری په د سکرو وی
پا یینست بوله استشنی، قانون گذرن دی

روغتیا

د جسمی، روانی او اجتماعی حالت

د بشپړ بنه والي خخه عبارت ده

پوازې د مرض نشتوالي روغتیانه

د ۵

روغتیا

د امتیازخاوند: د عای روغتیا وزارت

د تحریریه هیئات تر نظر لاندی

د تحریریه هیئات رئیس:

دکتور سید محمد امین فاطمی

پته، د عای روغتیا انسٹیتوت

